

București, de pildă); or, încă și acum — la mai bine de doi ani de atunci — se continuă fabricarea celui «bufet» tip «Trotuș» sau «Sibiu», exemplu în totalitate negativ de mobilă de bucătărie ce se oferă — ca unică posibilitate — cumpărătorului. Și cumpărătorul, neavând un alt termen de comparație, o cumpără, considerând-o poate și bună.

Aici este cazul de a ne mărturisi reticența față de unele criterii de punere sau de menținere în producție a unor modele de mobilier stabilite pe unele considerente strict comerciale.

Dată fiind lipsa de documentare într-un domeniu de specialitate — cum este domeniul proiectării interioarelor și echipamentului de locuință — precum și un anumit gust neformat al unora dintre cumpărători, a pune proiectarea și execuția tipurilor de mobilier, nu pe baza unor criterii științifice, funcționale, ci pe baza preferințelor unor cumpărători, poate aduce și rezultate negative.

Scopul expozițiilor de acest gen trebuie să fie, în primul rând, ridicarea nivelului de apreciere și discernământ al cumpărătorilor, educarea gustului publicului, aducerea sa la un nivel superior. În toate țările socialiste se duce o adevărată campanie în acest sens. Ne-au confirmat acest lucru arhitecții și specialiștii care au însoțit expoziția de mobilier a R. P. Ungare, deschisă în aceeași perioadă cu cea de care ne ocupăm aici, și care expoziție cuprinde remarcabile exemple de ceea ce ar trebui să fie mobilierul casnic «de astăzi» ca funcționalitate, materiale, gabarit și formă.

Dar să ne întoarcem la unele lucruri esențiale pe care le-am reținut vizitând noua expoziție de modele de mobilă pe anul 1961 a Ministerului Economiei Forestiere.

Sînt părerile personale ale unui arhitect care încearcă să privească problema mobilierului strîns legată de funcționalitatea locuinței, de arhitectura interioarelor noastre, în care fiecare colț de cameră, front de perete sau gol de ușă și fereastră sînt studiate de arhitectul proiectant de locuințe, pentru ca acestea să funcționeze cît mai bine, pentru ca mobilierul, judicios dimensionat și conceput, să se poată încadra în scopul ce-l urmărim cu toții și anume: crearea unor interioare plăcute, optimiste, cu bună funcționalitate și care nu trebuie să ignoreze niciodată factorul unei economicități judicioase.

Sînt de acord din capul locului aprecieri speciale pentru nivelul calitativ ridicat al execuției și finisajului mobilierului, ca prim factor ce

Raportul dintre înălțimea mesei și scaunelor nu este just, făcînd incomod statul la masă. De asemenea, incomod este și spătarul scaunelor, rezolvat sub forma barelor orizontale

iese în evidență în fața ochiului vizitatorului. Este încă o dovadă a remarcabilelor posibilități pe care le oferă sectorul industriei mobilierului la noi în țară, sector în care activează cadre de execuție de înaltă tehnicitate și unde există suficient sîrg și entuziasm pentru ca această importantă și complexă problemă a mobilierului casnic să-și găsească rezolvarea cea mai bună. Această rezolvare este de neconceput fără o strînsă legătură și colaborare cu celelalte sectoare de producție a unor materiale și obiecte necesare echipamentului complet al unei locuințe, cum sînt: materialele textile pentru tapițerie, materialele plastice, covoare, perdele, lustre și altele.

Și, aș mai adăuga, și colaborarea cu arhitecții, colaborare prea puțin solicitată în acest domeniu în care atît în Uniunea Sovietică, în țările socialiste, cît și în alte țări străine activează un număr însemnat de arhitecți.

Nu vom parcurge fiecare din cele 32 de apartamente mobilate cu încercări de analizare critică a mobilierului expus (nu acesta este scopul rîndurilor de față), ci mă voi opri numai la observații de ordin principal.

Am mai spus-o cîndva, în coloanele revistei noastre, că sistemul actual de proiectare și vînzare a mobilelor în «garnituri complete» sau «camere», pe lîngă că încarcă locuința cu piese adesea inutile, ocupînd spații necesare altor funcțiuni, mai are și inconvenientul că mobila nu poate fi achiziționată treptat, sub formă de piese separate, în funcție de necesitățile și posibilitățile de mobilare pe care le oferă spațiul util rămas disponibil.

Pentru a crea posibilitatea dotării interioarelor noastre cu mobilier, în funcție de necesitățile specifice ale diferitelor familii, se impune existența unor serii de elemente-mobilă, cu avantajul de a putea fi achiziționate separat și în etape, nu în «garnituri».

Aceasta este ideea de bază, premisa care ar trebui să stea la baza activității de proiectare și execuție a echipamentului casnic și în favoarea căreia mai pledează și lipsa, în multe cazuri, a unor elemente de mobilă din cuprinsul garniturii, fapt care implică, în aceste cazuri frecvente, alăturarea și completarea ei cu piese de mobilier întîmplătoare.

Elementele de serie, de gabarite reduse, pentru care am pledat și continuăm să pledăm, trebuie să permită asamblarea lor în cadrul locuinței, în funcție de necesități și de spațiul disponibil.

E surprinzător faptul că în timp ce la expoziția «Kogălniceanu 1959» existau începuturi promițătoare pe această linie (fabrica «Libertatea» — Cluj, «IPROFIL» — București, «Gh. Doja»-Arad), la actuala expoziție acest principiu de concepere a mobilierului a dispărut aproape în totalitate. În schimb, au apărut exemple de mobilier «monolit» de gabarit surprinzător de mare, supradimensionat și care aduce ca rezultat inevitabil și urcarea prețului de cost. Dintre aceste exemple, pe care le numesc fără nici o șovăire «negative», sînt de menționat, printre altele: dormitorul «IPROFIL Mobile-lăși» (apart. 29), unde dulapul de haine are un front de peste 2 m, dormitorul «Lira» IPROFIL — Bradul Ardelean (apart. 26) în care patul dublu este lat de peste 1,80 m (!), iar dulapul de 2 m, dormitorul «Elisabet» IPROFIL-Pipera, care cuprinde supradimensionări inutile ale patului și toaletei etc.

Nu este oare necesar, în această ordine de idei, ca și în proiectarea mobilierului casnic — sub aspectul, în primul rînd, al gabaritelor — să existe aceleași preocupări de judicioasă dimensionare a pieselor ca cele ce există în proiectarea locuințelor, locuințe cărora le este destinat acest mobilier?

Un ochi neavizat, privind acești «monoliți» supradimensionați, ar fi tentat să afirme că locuin-

Un exemplu pozitiv, realizat de I.N.C.E.F. — București, în care se remarcă o unitate plastică însoțită de tonuri deschise și optimiste. Scaunele din placaj mulat și apoi tapisat cuprind un strat intermediar de material spongios care — împreună cu buna dimensionare a lor — realizează comoditatea dorită

tele ce se execută astăzi sînt spațial insuficiente... și aceasta într-un moment în care s-a verificat că locuințele construite la noi se află cel puțin la nivelul ultimelor realizări de peste hotare, atît din punctul de vedere al soluțiilor de plan, cît și din cel al indicilor spațiali.

O altă problemă este cea a materialelor din care este confecționat mobilierul. Furni-
rele întrebuițate, în multe cazuri esențe străine, tratate în diferite moduri («avodire», «degradé») sau baițuite și lustruite, dau mobilei, în general, un aspect finit apreciat de vizitatori.

Există însă în expoziție și cîteva cazuri care pledează pentru ceea ce se numește lăsarea materialului pe cît posibil așa cum este («aparent» sau «natural») sau cu tratări ușoare, transparente, ale lemnului.

Acesta, cu desenul fibrelor lui neascunse de vopsea, nu reprezintă oare o suprafață cu calitate la fel de decorative ca și lemnul «lucrat»? Și nu ar fi deci mai indicat de întrebuițat, dat fiind tonul deschis și optimist pe care-l are, cel puțin în cazul «camerelor de tineret», în locul furnirului de nuc nepotrivit în camera de tineret ca în exemplul camerei «Iris» a întreprinderii «Tehnolemn» — Timișoara?

La trecuta expoziție «Kogălniceanu 1959» remarcasem întrebuițarea cu succes a unor materiale noi: plastice, placaj mulat, plăci aglomerate din așchii de lemn, precum și

procedee noi, ca: acoperirea foilor de ușă cu vinilin sau vopsitul plastic — recomandabile în special la acoperirea aceluși lemn cu defecte de structură — și sperasem că toate aceste lucruri noi vor genera tipuri noi de mobilă, cu avantaje recunoscute de ordin estetic, economic, ușoară întreținere.

În expoziția de care ne ocupăm, materialele și procedeele noi s-au împuținat în favoarea procedeelelor, materialelor și într-o oarecare măsură, a formelor, să le numim «tradiționale».

Cu acest mod de a privi proiectarea și realizarea mobilierului nou — în care «rutina» specialiștilor își mai spune încă un cuvînt greu — există puține posibilități de căutări noi, care să ducă în ultimă instanță la atingerea obiectivului complex pe care-l urmărim în problema mobilierului de serie și în care factorul «reducerea prețului de cost» să fie plasat la loc primordial, așa cum se întîmplă în toate ramurile de activitate și producție într-un stat socialist.

Un fapt categoric pozitiv în expoziție este prezentarea mobilierului de bucatărie și de vestiar, pe care dorim să-l vedem cît mai repede posibil în vitrinele magazinelor. Este vorba de mobila propusă de întreprinderea «IPROFIL Republica» — Sibiu, în care problema blatului de lucru este rezolvată sub forma plăcilor melaminate, separarea pe funcțiuni fiind în general realizată (masă de lucru cu spații inferioare de depozitare și, respectiv, cu corpuri suspendate).

Ar fi de sugerat prevederea a două sau trei elemente diferite ca front-lungime, cu posibilități de asamblare și deci de realizare a unor fronturi de lucru în funcție de spațiile disponibile în bucătărie.

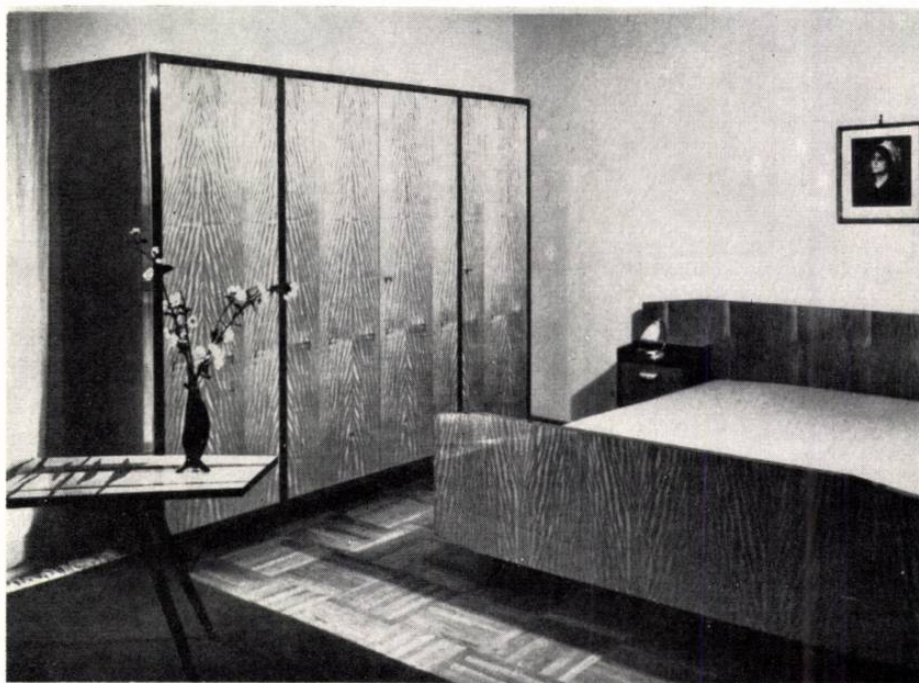
Aceeași observație e de făcut și în cazul corpurilor suspendate (spații de depozitare), care prin alăturare să poată realiza lungimi și capacități de depozitare în funcție de posibilități și necesități.

În sfîrșit, o altă problemă care merită să mai fie ridicată este inexactitatea unor cote-dimensiuni în raport cu funcțiunea căreia îi sînt destinate mobilele respective. Comoditatea unui scaun, înălțimea mesei de mîncat, lățimea mesei de preparare din bucatărie sînt date importante de care proiectarea de mobilier trebuie să țină seamă din capul locului, deoarece mobila trebuie să fie, în primul rînd, funcțională și utilă. Sînt de dat ca exemplu: lățimi sub 50 cm la blatul mesei de bucatărie la apartamentul 17 sau la apartamentul 6 («Domino» C.I.L. Brăila), care trebuie evitate, înălțimi incomode ale mesei de mîncat (camera de zi a apartamentului 8, «Mugur», «Măgura Codlei» și altele) sau toaleta pentru dormitor care prin adîncimea ei îndepărtează pe «privitoare» de oglindă și face incomodă poziția picioarelor.

Este interesant de observat că acolo unde rezolvarea de ansamblu este reușită, și dimensiunile sînt corect studiate; dintre aceste exemple pozitive, care sînt, după aprecierea celui ce scrie aceste rînduri, și printre cele mai bune exemple din întreaga expoziție, sînt de menționat: sufrageria «Lignostrat»-INCEF, din apart. 13, de culori deschise, optimiste și care cuprinde un scaun de lemn stratificat-mulat și apoi tapisat, care constituie o reușită realizare; camera de tineret «IPROFIL 23 August Tg. Mureș» — din apart. 24, unde tonurile vesele și formele simple realizează ambianța necesară acestei camere (este regretabil că tapițeria nu colaborează suficient cu mobilierul și că lipsește scaunul cu spătar, a cărui funcțiune nu poate fi preluată numai de un taburet); camera de zi «Mara» INCEF din apart. 17, în care este de remarcă prezența mobilei combinate bibliotecă plus spații de depozitare, dar în care restul pieselor — studiate fiecare separat — nu oferă posibilități de alăturare; tot în această cameră sînt de menționat dimensiunile corecte ce dau comoditatea cerută mesei de mîncare și scaunelor; camera «Fantezia»-Bihorul Oradea, în care sînt de remarcă posibilitățile de asamblare ale bibliotecii combinate cu spații de depozitare.

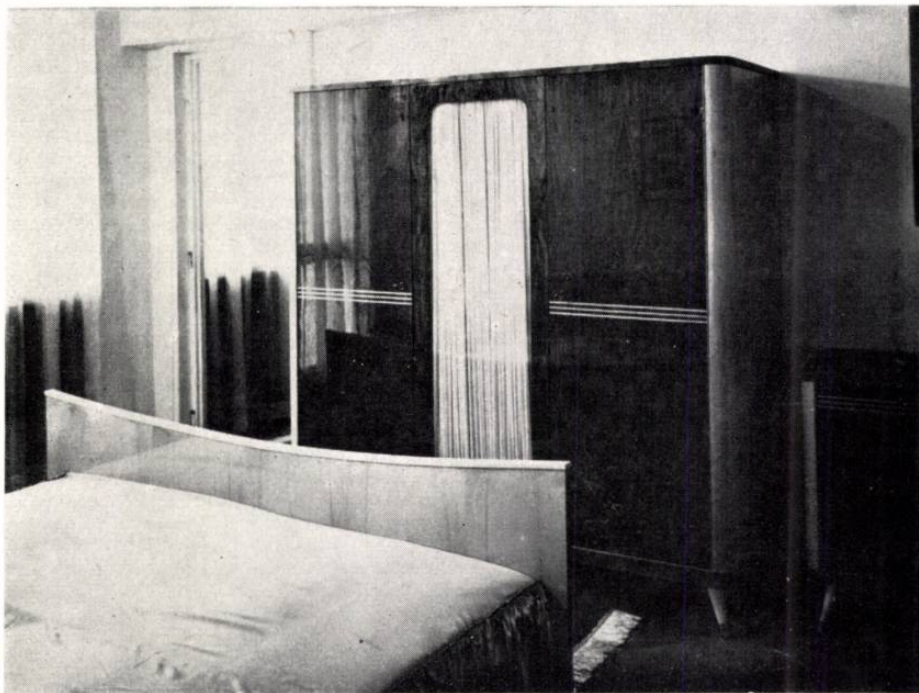
Am menționat cîteva dintre exemplele pozitive pe care, de altfel, le-am trecut, ca orice vizitator, drept preferințe, pe fișa de sondaj, exemple pe care aș fi mulțumit să le văd puse în producție și poate chiar ca rezultat al unui sufragiu majoritar din partea vizitatorilor.

Iar mulțumirea ar fi deplină dacă conținutul rîndurilor de mai sus ar fi luat în seamă într-o oarecare măsură de cei care activează pe tărîmul proiectării și execuției mobilierului, în scopul rezolvării cît mai bine și mai repede a problemei mobilierului casnic la noi în țară.

Supradimensionarea inutilă a mobilei și rezolvarea «monolită» a ei creează dificultăți în organizarea interioarelor

Un exemplu de rezolvare a dulapului de haine, pe care-l considerăm negativ. La ce folosește rama cu geam și perdea?

Discuție de creație la Uniunea Arhitecților asupra proiectării magazinelor

Secția de creație « Arhitectură de interior, mobilier, decorații și expoziții » a Uniunii Arhitecților a organizat în iunie 1961 o discuție privitoare la proiectarea magazinelor și a echipamentului lor, având în vedere marele număr de unități comerciale ce se realizează în ultima vreme în capitală, ca și în restul țării.

În cadrul discuțiilor au prezentat referate atelierele de specialitate din I.S.C.A.S. și Proiect-București, ca și reprezentanții Ministerului Comerțului, și au luat cuvântul un mare număr de arhitecți.

Atât referatele, cât și discuțiile pe marginea lor, au relevat importante succese obținute în ultimii ani în acest domeniu, ridicând principalele probleme pe care această ramură a proiectării le pune în fața arhitecților și constructorilor și axându-se pe rezolvarea lor, pe îmbunătățirea activității în acest important domeniu al creației arhitecturale.

Referatul atelierului « Mobilier și magazine » din Institutul Proiect-București, prezentat de arh. Greta Deutsch, a ridicat problema necesității de cadre specializate în cadrul atelierului și a intensificării activității de documentare. Referatul a propus ca atât proiectanții, cât și beneficiarii să fie îndrumați de tehnologi și merceologi specializați; de asemenea, specializarea unor întreprinderi de execuție în problema mobilierului de magazine.

De asemenea, a fost ridicată problema colaborării dintre proiectant, constructor și beneficiar, semnalându-se și faptul că beneficiarul a fost pus uneori în situația de a organiza rețeaua comercială concomitent cu elaborarea proiectelor.

O altă latură a problemei este defalcarea, în cadrul Institutului Proiect-București, a proiectării magazinelor în « amenajarea magazinului » și « proiectarea mobilierului », realizate de ateliere diferite, situație care creează, pe de o parte, dificultăți de coordonare, iar pe de alta, desparte în două un proces unic de creație. De asemenea, nici specializarea excesivă în cadrul atelierului nu este considerată ca o soluție judicioasă, din punctul de vedere al creației. Este semnalată în continuare colaborarea cu unitățile care execută mobilier pentru magazine, cu aspectele ei pozitive și cu unele negative.

Referatul consideră necesară stringerea colaborării cu Fondul Plastic în privința decorării magazinelor, cu Ministerul Comerțului în privința documentării, proiectării, aprovizionării cu materiale adecvate, precum și a funcționării unităților comerciale date în folosință.

Referatul a semnalat în încheiere că experiența acumulată a fost concretizată prin întocmirea unor mape cu mobilier refolosibil.

Prezentând referatul atelierului de specialitate din I.S.C.A.S., arh. C. Roguschi a relevat în primul rând sarcina importantă trasată de Congresul al III-lea al P.M.R. ca pînă în 1965 să se amenajeze 5 500 de unități comerciale.

În referat se arată că în sarcina atelierului respectiv de la I.S.C.A.S. cade atât amenajarea magazinelor, cât și proiectarea pieselor de mobilier, relevându-se de asemenea necesitatea de proiectanți de specialitate. Se propune sistematizarea și tipizarea gabaritelor de mobilier pentru magazine, rezolvarea lui cu piese refolosibile și interșanjabile. De asemenea, este atacată problema temelor de proiectare, a legăturii pieselor de mobilier cu gabaritele și ambalajele produselor.

Referatul analizează contribuția magazinelor la aspectul ansamblului din care fac parte, a vitrinei ca parte integrantă a străzii, a firmelor și reclamelor luminoase cu accente importante pe fațadele clădirilor cu magazine.

De asemenea, a fost atacată problema magazinelor de la parterul blocurilor de locuințe, cu dezavantajele pentru magazine, care provin din structura blocului, și cu dezavantajele pentru locuințe, care provin din specificul magazinului: zgomote, mirosuri etc.

Referindu-se la necesitatea unui sortiment mai variat de finisare, atât în ceea ce privește construcția, cât și mobilierul, la unele dificultăți de execuție care provin din lipsa unor unități de execuție specializate și la unele dificultăți create de lipsa unor indici reali de prețuri, referatul propune depistarea organizată a deficiențelor și atenta lor analizare pentru evitarea lor.

Din partea Ministerului Comerțului, Gh. Teodorașcu a relevat, în cadrul referatului pe care l-a prezentat, necesitatea de a asigura o mărire a capacității de desfacere, atât a unităților comerciale noi, cât și a celor vechi, pre-

conizînd ca mijloace extinderea pe scară largă a formelor noi de servire, introducerea tehnicii noi, modernizarea rețelei comerciale. Atacînd problema temelor de proiectare pentru magazinele cu autoservire se propune crearea de spații cu forme regulate, fără stîlpi și cu o parte a depozitării la nivelul sălii de vînzare. Referatul mai insistă asupra studierii amănunțite de către proiectanți a fluxului tehnologic al unităților ce urmează a fi amenajate, avînd în vedere mai ales noile sisteme de vînzare.

Referindu-se la mobilierul magazinelor, se are în vedere ca acesta să prezinte marfa la vedere, să fie de forme simple, realizate în funcție de gabaritele mărfurilor, să fie realizat evitîndu-se pe cît posibil lemnul ca material de execuție.

În continuare, după ce relevă importanța rezolvării comerciale a fațadelor magazinelor (firmă, vitrine), ca și a unor importante aspecte funcționale și după ce constată marile progrese realizate, referatul analizează unele lipsuri constatate în realizarea magazinelor: existența a numeroși stîlpi și a unor forme neregulate, care împiedică buna funcționare a magazinului (magazinele de pe b-dul Magheru 34—44, din piața Amzei colț cu str. Cristian Tell, de pe b-dul 6 Martie nr. 85, str. Brezoianu nr. 60);

— forme greoaie de mobilier (magazinul de carne din b-dul Muncii are teighea din beton; la magazinul de mercerie de la Gara de Nord, distanța dintre rafturi este aceeași ca la magazinul de țesături);

— imposibilitatea de a monta firme pe fațade (ca la magazinele din piața Kogălniceanu sau șos. Ștefan cel Mare).

În încheierea referatului se arată necesitatea unui nou normativ pentru proiectarea magazinelor, ca și a unor proiecte directive de mobilier.

Pentru ilustrarea celor prezentate în referat, reprezentanții Ministerului Comerțului au proiectat un număr de diapozitive reprezentînd exemple pozitive și negative realizate în țară, ca și unele exemple din străinătate.

În urma prezentării referatelor, numeroși arhitecți au relevat, în cadrul discuțiilor, importanța problemelor ridicate, accentuînd asupra unora dintre ele. Astfel, s-a abordat problema temelor de proiectare pentru magazine, în legătură cu noile forme de vînzare și cu profilul spațiilor comerciale. În legătură cu aceasta s-a arătat că uneori lipsa de hotărîre a beneficiarului duce la schimbări, nu numai în perioada de proiectare, dar chiar după ce magazinul este executat. De asemenea, lipsa de documentație aprofundată, necunoașterea formelor noi de vînzare, neprecizarea sistemului de vînzare, duc la greșeli ce se resimt apoi în funcționarea magazinelor.

Un alt grup de probleme abordate în cadrul discuțiilor s-a referit la lipsa unor materiale de finisaj, la lipsa unor prețuri fixe stabilite pentru execuție, relevîndu-se totodată necesitatea de a se separa fondurile pentru magazine de cele pentru locuințe (în cazul magazinelor de la parterul blocurilor de locuințe).

Unii vorbitori au subliniat importanța creării unui mobilier-tip pentru magazine, care să permită totuși păstrarea personalității fiecărui magazin în parte.

O altă problemă ridicată în discuții a fost aceea de a atrage Uniunea Artiștilor Plastici la realizarea unor panouri sau suprafețe decorative în cadrul magazinelor, combătîndu-se o serie de asemenea rezolvări realizate de diletanți și care fuseseră exemplificate de referate.

În încheierea discuțiilor a luat cuvîntul arh. Dorian Hardt, din partea biroului secției, care, analizînd felul în care a decurs ședința, a subliniat încă o dată importanța discuțiilor de acest fel, purtate între arhitecți, în cadrul Uniunii lor, și a acestei discuții de creație, care a stîrnit un viu interes în rîndul participanților și a abordat principalele și cele mai importante probleme legate de proiectarea unităților comerciale, salutînd în același timp participarea activă la discuție a reprezentanților Ministerului Comerțului.

Ca urmare a acestei discuții de creație, secția « Arhitectură de interior, mobilier, decorații și expoziții » a Uniunii Arhitecților urmează să analizeze problemele ridicate și să tragă concluziile corespunzătoare pentru îmbunătățirea activității de creație în acest domeniu, în care, ca și în celelalte domenii ale proiectării, în fața arhitecților stau sarcini foarte importante trasate de Congresul al III-lea al P.M.R.

bibliografie

UNITĂȚI COMERCIALE

I. PROBLEME GENERALE

- Aloi R.: **MERCATI E NEGOZI** (Piețe și magazine) Hoepli, Milano, 371 p., 510 fig., 9 planșe. Bibl. C.D.C.A.S. IV—737.
- Arhanghelskaia Z. E. și E. V. Vasiliev: **PROIECTAREA ÎNTEPRINDERILOR PENTRU DESERVIREA POPULAȚIEI** «Gorodskoe hozestvo Moskvi» (U.R.S.S.), 1959, nr. 9, p. 15—20, 6 fig. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. «Arhitectură, urbanism și gospodărie orășenească», 1960, nr. 3, p. 25—30.
- Bakeev I. L.: **AMPLASAREA UNITĂȚILOR COMERCIALE ÎN CADRUL CONSTRUCȚIILOR URBANE** «Gorodskoe hozestvo Moskvi» (U.R.S.S.), 1959, nr. 2, p. 42—44, 10 fig. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. «Arhitectură și urbanism», 1959, nr. 10, p. 39—42.
- Belov V. F.: **PROIECTAREA MAGAZINELOR ȘI INSTITUȚIILOR SOCIAL-CULTURALE** «Stroitelstvo i arhitektura Leningrada» (U.R.S.S.), 1961, p. 23—25, 5 fig.
- Brandt J.: **CENTRE COMERCIALE ÎN S.U.A.** «Baumeister» (R.F.G.), 1961, nr. 7, p. EB 58—66, 14 fig.
- Bryan and Norman Westwood: **THE MODERN SHOP** (Magazinul modern). The Architectural Press, London, 1955, 191 p., fotografii. C.D.C.A.S. III—342.
- Burns W.: **BRITISH SHOPPING CENTERS** (Centre comerciale engleze) London, 1959, 129 p., 14 fig. Bibl. C.D.C.A.S. III—335.
- CENTRE COMERCIALE ÎN DIFERITE ȚĂRI**
«L'Architecture d'aujourd'hui», 1959, nr. 83, p. 28—40, 78 fig.
- CENTRU COMERCIAL (CONCURS)** «The Architect and building news» (Anglia), 1960, vol. 218/4, p. 111—120, 26 fig.
- CENTRU NAȚIONAL DE COMERȚ LA TOKIO** «The Japan architect» (Japonia), 1959, nr. 7, p. 33—47.
- CERINȚE DE MARE ACTUALITATE ÎN PROIECTAREA SPAȚIILOR COMERCIALE** «Constructorul» (R.P.R.), 1960, nr. 550, p. 1.
- CLĂDIRI COMERCIALE** «The architectural review» (Anglia), 1961, nr. 767, p. 48—62, 6 fig.
- CLĂDIRI COMERCIALE LÎNGĂ GARA PRINCIPALĂ DIN DORTMUND** «Deutsche Bauzeitschrift» (R.F.G.), 1960, nr. 7, p. 816—817, 6 fig.
- CLĂDIRI SEPARATE PENTRU MAGAZINE** «Arhitektura i stroitelstvo Moskvi» (U.R.S.S.), 1958, nr. 4, p. 25—28, 5 fig.
- Conduché: **CENTRE COMERCIALE—STUDII TEORETICE** «La vie urbaine» (Franța), 1960, nr. 3, p. 173—224, 14 fig.
- Corvin T.: **PROBLEME ACTUALE ALE CONSTRUCȚIEI DE MAGAZINE**. Sinteza documentară C.D.C.A.S., 1960, iunie, 21 p., 18 fig.
- DESIGN FOR MODERN MERCHANDISING. STORES, SHOPPING CENTERS, SHOW-ROOMS** (Proiectarea pentru comerțul modern. Magazine universale, centre comerciale, expoziții de mărfuri) F.W. Dodge, New York, 1954, 247 p., 182 fig. Bibl. C.D.C.A.S. IV—767.
- Duburg L.: **MARILE MAGAZINE DIN ROTTERDAM** «La technique des travaux» (Belgia), 1958, nr. 5—6, p. 153—160, 14 fig.
- Feodoseeva I. și O. Ianițki: **PRINCIPII DE DIMENSIONARE ȘI ORGANIZARE A CENTRELOR DE DESFACERE COMERCIALE ORĂȘENEȘTI** «Arhitektura SSSR» (U.R.S.S.), 1960, nr. 4, p. 47—50, 8 fig.
- Frumin G. I.: **PROBLEME URBANISTICE LEGATE DE ÎMBUNĂTĂȚIREA DESERVIRII POPULAȚIEI** «Visnik Akademii Budivnitsi i Arhitekturi U.S.S.R. (R.S.S. Ucraineană), 1960, nr. 2, p. 15—24, 4 fig., 3 tab.
- Gartner W.: **DER SELBSTBEDIENUNGSLADEN** (Magazinul cu autoservire) P. Haupt, Bern, 1958, 168 p., 28 fig. Bibl. C.D.C.A.S. II—1342.
- Gatz K. și F. Hierl: **NEUE LÄDEN** (Magazine noi) 2 Vol., Callwey, München, 1956, 408 p., 208 fig. Bibl. U.A. C IV—49, Bibl. C.D.C.A.S. IV—463.
- Göller H.: **CENTRUL COMERCIAL DE DESFACERE A PRODUSELOR DE LARG CONSUM ÎN COMPLEXUL SOCIALIST DE LOCUINȚE** «Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1959, nr. 2, p. 96—97, 1 fig. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. «Arhitectură și urbanism», 1959, nr. 12, p. 27—28.
- Gronwaldt M. și Z. Pexieder: **METODICKE' POKYNY K PROJEKTOVANI OBCHODNIHO VYBAVENI SIDLISTE** (Instrucțiuni metodologice privind proiectarea unităților comerciale ale centrelor locuite. Centre comerciale) VSTUP, Praga, 1958, 34 p., 1 planșă, Bibl. C.D.C.A.S. I—569.
- Gruen V. și L. Smith: **SHOPPING TOWNS U.S.A.** (Centre comerciale în S.U.A.), Reinhold, New-York, 1960, 288 p., fotografii.
- Hardt D.: **MAGAZINELE CAPITALEI** «Arhitektura R.P.R.» (R.P.R.), 1960, nr. 2 (63), p. 6—11, 21 fig.
- Jossifov J.: **DEZVOLTAREA REȚELEI COMERCIALE PRIN PROIECTAREA DE MAGAZINE NOI ÎN R. P. BULGARIA** «Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1960, nr. 11, p. 631, 3 fig.
- Iușkevici V.: **UNITĂȚI COMERCIALE ÎN RAIONUL CLĂDIRILOR DE LOCUIT** «Jilišcinoe stroitelstvo» (U.R.S.S.), 1960, nr. 3, p. 28—32, 14 fig.
- Kastel I.: **CLĂDIRI PENTRU DESERVIREA COMERCIALĂ ȘI SOCIALĂ A RAOANELOR DE LOCUIT** «Jilišcinoe stroitelstvo», 1958, nr. 2, p. 20—31, 10 fig. 4 planșe.
- Kastel I. și O. Ianițki: **CENTRUL COMERCIAL — O NOUĂ FORMĂ DE DESERVIRE A POPULAȚIEI** «Arhitektura i stroitelstvo Moskvi» (U.R.S.S.), 1959, nr. 3, p. 18—21, 11 fig. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. «Arhitectură și urbanism», 1959, nr. 12, p. 21—27.
- Keller B.: **VÎNZAREA IERI, ASTĂZI, MÎINE** (MAGAZINUL DE DESFACERE) «Bauen — Wohnen» (Elveția), 1958, nr. 8, p. 249—251, 11 fig.
- Ketschum Morris: **SHOPS AND STORES** (Magazine și prăvălii), Reinhold, New York, 1957, 263 p., 110 fig., Bibl. C.D.C.A.S. IV—798.
- LAGERGEBAUDE FÜR DEN VOLKSEIGENEN GROSSHANDEL** (Construcții de depozite pentru comerțul de stat) VEB Verlag für Bauwesen, Berlin, 1958, 8 p., 7 fig., Bibl. C.D.C.A.S. IV—756.
- Langr Wl.: **CENTRE DE DESERVIRE PUBLICĂ ÎN MICRO-RAIOANELE DE LOCUINȚE** «Arhitektura C.S.S.R.» (R.S.C.S.), 1960, nr. 8, p. 563—567, 4 fig.
- Lazarov Vl.: **OBSCESTVENI SGRADI. KNIGA VTORA. PROEKTIRANE I OBZAVEJDANE NE OBSCESTVENITE SGRADI IZ OBLASTA NA ZDRAVEOPAZVANETO HIGHIENATA, SPORTA, TRANSPORTA, TÎRGOVLETA I ADMINISTRATIATA** (Construcții social-culturale. Proiectarea clădirilor privind construcțiile sanitare, de transport, comerciale și administrative) Tehnika, Sofia, 1959, 457 p., 791 fig., Bibl. C.D.C.A.S. IV—740.
- Lowinski J.: **MAGAZINE ÎN VARȘOVIA** «Arhitektura» (R.P.P.), 1959, nr. 2, p. 48—65, 59 fig.
- MAGAZINE, AGENȚII, CENTRE COMERCIALE** «L'Architecture française» (Franța), 1961, nr. 225—295, p. 3—99.
- MAGAZINE** «Arhitektur» (Danemarca), 1960, nr. 4, p. 139—150, 20 fig.
- MAGAZINE DE CONSUM RURALE** «Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1957, nr. 12, p. 680—683.
- Mrvik M. J., Hartmann: **MAGAZINE CU AUTOSERVIRE** «Arhitektura C.S.R.» (R.S.C.S.), 1960, nr. 2, p. 83—84, 5 fig.
- Obrazov A.: **CENTRU COMERCIAL ȘI SOCIAL SĂTESC LA KALINOVKA** «Arhitektura S.S.S.R.» (U.R.S.S.), 1961, nr. 5.
- O RAZMESCENII JILISCINOGO, KULTURNO BITOVOGO I KOMUNALNOGO STROITELSTVA** (Despre amplasarea locuințelor, clădirilor social-culturale și comunale) GOSSTROIIZDAT, Moskva 1961, 32 p., 12 fig.
- Rürup H. J.: **EXPERIENȚE ȘI SOLUȚII NOI ÎN CONSTRUCȚIA MAGAZINELOR** «Die Bauzeitung» (R.F.G.), 1958, nr. 5, p. 232—233, 5 fig.
- Somake E. și R. Helberg: **SHOPS AND STORES TO-DAY** (Prăvăliile și magazinele de astăzi), Batsford, London, 1956, 231 p., 121 fig., Bibl. C.D.C.A.S. III—337.
- Stein J.: **SELBSTBEDIENUNGSLÄDEN. PLANUNG UND EINRICHTUNG** (Magazine cu autoservire. Proiectare și amenajare). R. Haufe, Freiburg, 1958, 126 p., 25 fig. Bibl. C.D.C.A.S. I—545.
- Stepanov N.: **COMPLEXE DE UNITĂȚI COMERCIALE ÎN SISTEMATIZAREA ORĂSELOR** «Arhitektura S.S.S.R.», 1958, nr. 4, p. 39—44, 16 fig.
- Stepanov N. I.: **SISTEME DE DESERVIRE A NOILOR RAOANE DE LOCUINȚE** «Gorodskoe hozestvo Moskvi» (U.R.S.S.), 1961, nr. 8, p. 7—10, 7 fig.
- Strachocki J.: **CONSTRUCȚII COMERCIALE DIN VARȘOVIA** «Arhitektura» (R.P.P.), 1958, nr. 6, p. 214—228, 40 fig.
- Strasnov V.: **CLĂDIRI PUBLICE SĂTEȘTI, CENTRE COMERCIALE ȘI ȘCOLI** «Jilišcinoe stroitelstvo» (U.R.S.S.), 1961, nr. 1, p. 22—24, 5 fig.
- Urbanowicz W.: **DEZBATERI ASUPRA PROIECTELOR CU TEMA: MAGAZINE** «Arhitektura» (R.P.P.), 1960, nr. 2, p. 356—359, 7 fig.
- Wein J.: **CLĂDIRI DE DESERVIRE PUBLICĂ ÎN AȘEZĂRI** «Arhitektura C.S.R.» (R.S.C.S.), 1960, nr. 1, p. 76—78.

II. AMENAJARE, MOBILARE, ILUMINARE

- ALBUM ELEMENTOW STOLARSKICH W LOHALACH SKLEPOWYCH** (Albumul elementelor de tâmplărie din magazine), Warszawa, 1959, 52 p., 15 tab., Bibl. C.D.C.A.S. D—3634.
- Belov I. S.: **ILUMINATUL ARTIFICIAL AL MAGAZINELOR ÎN STRĂINĂTATE** «Gorodskoe hozestvo Moskvi» (U.R.S.S.), 1958, nr. 10, p. 39—43, 10 fig.
- Bogdanov N. S.: **ILUMINATUL ARTIFICIAL AL MAGAZINELOR** «Gorodskoe hozestvo Moskvi» (U.R.S.S.), 1958, nr. 10, p. 39—43, 10 fig. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. «Arhitectură și Urbanism», 1959, nr. 5, p. 12—18.
- CĂI NOI ÎN AMENAJAREA MAGAZINELOR CU MOBILIER DEMONTABIL** «Die Innenarchitektur» (R.F.G.), 1960, nr. 7, p. 539, 7 fig. Traducere Bibl. C.D.C.A.S. T—2259.
- Cecil R.: **ILUMINAREA MAGAZINELOR ALIMENTARE** «Light and lighting» (Anglia), 1960, sept., p. 236—246, 19 fig.
- CONCURS DE PROIECTE PENTRU FAȚADE DE MAGAZINE** «The Architect and building news» (Anglia), 1960, nr. 2, p. 150—154, 9 fig.
- Fass M. și R. Breuning: **KÜHLMÖBELBAU** (Construcția mobilierului frigorific), Konradin, Stuttgart, 1958, 142 p., Bibl. C.D.C.A.S. D—3435.
- Gutman R., A. Koch: **LADENGESTALTUNG** (Amenajarea magazinelor), Stuttgart, 1956, 195 p., fotografii, Bibl. C.D.C.A.S. IV—569.
- Hempel F.: **LUMINĂ BUNĂ. ILUMINATUL CORESPUNZĂTOR AL ÎNCĂPERILOR DE DESFACERE** «Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1960, nr. 12, p. 674—676, 8 fig. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. «Arhitectură, urbanism și gospodărie orășenească», 1961, nr. 5, p. 246—249.

LUMINA ȘI IZOLAREA ÎNTR-O CANTINĂ «Glaces et verres» (Franța), 1961, nr. 174, p. 14—19, 8 fig.

MAGAZINE NOI ÎNTR-UN ORAȘ DIN R.D.G. «Möbel und Wohnraum» (R.D.G.), 1961, nr. 1, p. 10—15, 8 fig.

MAGAZINE NOI ÎN R.D.G. «Möbel und Wohnraum» (R.D.G.), 1960, nr. 10, p. 289—295, 14 fig.

MOBILIER STANDARDIZAT PENTRU MAGAZINELE DE VÎNZARE CU AMĂNUNTUL «Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1960, nr. 1, p. 48. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. «Arhitectură, urbanism și gospodărie orășenească», 1960, nr. 12, p. 25—30.

Salter W.: FAȚADE DE MAGAZINE «Building materials» (Anglia), 1960, nr. 7, p. 229—232, 9 fig.

Schwartzman D.: ILUMINAREA MAGAZINELOR «Architectural record» (S.U.A.), 1961, nr. 8, p. 148, 4 fig. SOLUȚII ÎNĂLȚATE PENTRU VITRINE DE MAGAZINE «Arhitektura i stroitelstvo Moskvi» (U.R.S.S.), 1959, nr. 4, p. 28—29, 3 fig.

Ströbel Sauer: ILUMINAREA VITRINELOR «Baumeister» (R.F.G.), 1959, nr. 1, p. 1—5, 23 fig. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. «Arhitectură și urbanism», 1959, nr. 10, p. 11—23.

VOPROȘI ARHITEKTURA INTERIOARA. IZ OPÎTA STROITELSTVA ZA RUBEJOM. SBORNIK (Problemele arhitecturii de interior. Din experiența construcțiilor în străinătate, Culegere), GOSSTROIIZDAT, Kiev, 1960, 178 p., 44 fig., Bibl. C.D.C.A.S. B—3361.

III, MAGAZINE UNIVERSALE

CELE MAI NOI REALIZĂRI DE MAGAZINE UNIVERSALE «Vystavba i arhitektura» (R.S.C.S.), 1960, nr. 2, p. 25—28.

DE LA MAGAZINUL UNIVERSAL DE STAT DIN MOSCOVA LA MAGAZINUL SĂTESC «Selskoe hozestvo» (U.R.S.S.), 1953, nr. 194, 4 p. Traducere Bibl. C.D.C.A.S. Dos. 1655.

Deutsche Bauakademie: LANDWARENHAUS (Magazin universal rural) Deutsche Bauzyklopädie, 4 file. Bibl. C.D.C.A.S. IV—236.

Kalandjiev T., E. Dimcev: MAGAZIN UNIVERSAL LA GABROVO «Arhitektura» (R.P.B.), 1960, nr. 2, p. 16—19, 9 fig.

MAGAZINUL «GALERIES MODERNES» DIN ROTTERDAM «Bauen + Wohnen» (Elveția), 1958 nr. 8, p. 263—265, 17 fig.

MAGAZINUL UNIVERSAL BIJENHOF DIN ROTTERDAM «Architectural Design» (Anglia), 1958, nr. 5, p. 186—190, 14 fig.

MAGAZIN UNIVERSAL LA MOSCOVA «Arhitektura i stroitelstvo Moskvi», 1958, nr. 4, p. 25—28, 10 fig.

MAGAZIN UNIVERSAL LA NOTTINGHAM «The architect and building news» (Anglia), 1958, nr. 12, p. 380—382, 10 fig.

Prendel W.: BAZA DE DESERVIRE COMERCIALĂ PENTRU NEVOILE ZILNICE ÎN COMPLEXUL DE LOCUINȚE «Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1958, nr. 3, p. 129, 2 fig.

Schmohl H. P.: IMOBIL COMERCIAL LA STUTTGART «Baukunst und Werkform» (R.F.G.), 1960, nr. 4, p. 198—280, 6 fig.

UNITATEA COMERCIALĂ PENTRU NEVOILE ZILNICE ÎN COMPLEXUL DE LOCUINȚE SOCIALIST «Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1958, nr. 3, p. 96, 1 fig.

IV. MAGAZINE DE CONFEȚII ȘI ÎNCĂLȚĂMINTE

DOUĂ MAGAZINE DE CONFEȚII «Edilizia moderna» (Italia), 1960, nr. 70, p. 47—54, 19 fig.

MAGAZIN DE BLĂNURI «Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1961, nr. 5, p. 282, 2 fig.

MAGAZIN DE CONFEȚII LA BERLIN «Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1961, nr. 5, p. 280, 3 fig.

MAGAZIN DE CONFEȚII LA CHARLEVILLE «L'Architecture française» (Franța), nr. 199—200, p. 17—21, 9 fig.

MAGAZIN DE ÎNCĂLȚĂMINTE PE B-DUL LENIN DIN MOSCOVA «Stroitelstvo i arhitektura Moskvi» (U.R.S.S.), 1961, nr. 3, p. 33—35, 10 fig.

UN MAGAZIN DE ÎNCĂLȚĂMINTE CU AUTOSERVIRE «The architect and building news» (Anglia), 1958, nr. 23, p. 744—746, 10 fig.

MAGAZIN DE PĂLĂRII «Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1961, nr. 5, p. 283, 3 fig.

V. ALIMENTAȚIE PUBLICĂ (PIEȚE, MAGAZINE ALIMENTARE, RESTAURANTE etc.)

Altmann E.: RESTAURANTUL «MOSKVA» LA PRAGA «Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1961, nr. 5, p. 274—277, 10 fig.

BAR-EXPRES. Fișă tehnică «Menuisier de France» (Franța), 1961, nr. 158, p. 17—23.

BARURI PENTRU PRODUSE LACTATE Standard R.P.P., Varșovia, 5 p., 1 tab. Bibl. C.D.C.A.S. D—1194/d.

CAFENEA-RESTAURANT DE TIP NOU «Stroitelstvo i arhitektura Moskvi» (U.R.S.S.), 1960, nr. 5, p. 26—28, 11 fig.

CANTINĂ DE COMPLEX INDUSTRIAL «Industrial architecture» (Anglia), 1960, nr. 2, p. 102—103, 4 fig.

CANTINE ȘI RESTAURANTE, Cercetare bibliografică C.D.C.A.S., 1960, CB—103.

COFETĂRIA «AIDA» DIN VIENA «Der Bau» (Austria), 1960, nr. 1, p. 31, 4 fig.

CONSTRUCȚIE DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ Bibliografie deschisă C.D.C.A.S., 1961, iulie A—16.

CU PRIVIRE LA «NORMELE ȘI CONDIȚIILE TEHNICE DE PROIECTARE A ÎNTREPRINDERILOR DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ» «Biulleten stroitelnoi tekhniki» (U.R.S.S.), 1960, nr. 5, p. 6—8.

EINZELHANDELSVERKAUFSTELLEN. LEBENSMITTEL (Magazine alimentare de specialitate), VEB Verlag Technik, Berlin, 1955, 229 p., fotografii, Bibl. C.D.C.A.S. II—694.

Ellsasser K. și H. Ossenberg: BAUTEN DER LEBENSMITTELINDUSTRIE (Construcții ale industriei alimentare), J. Hoffmann, Stuttgart, 1954, 184 p., 86 fig. Bibl. C.D.C.A.S. D—342.

Feldman K.: HALE PENTRU VÎNZAREA PRODUSELOR COLHOZNICE «Stroitelstvo i arhitektura» (RSSU), 1959, nr. 8, p. 10—14, 14 fig.

Gatz K. și H. Kämmerer: GASTSTÄTTEN (Restaurante), 2 vol., München, 1951, 123+240 p., Bibl. C.D.C.A.S. D—2820.

HALA DE DESFACERE A PRODUSELOR ALIMENTARE LA CLUJ, «Arhitektura R.P.R.» (R.P.R.), 1960, nr. 3, p. 42—43, 6 fig.

HALE COMERCIALE PENTRU FRUCTE ȘI LEGUME, «Bauwelt», (R.F.G.), 1959, nr. 25, p. 744—753, 5 fig.

Koch Al.: RESTAURANTS-CAFÉES-BARS (Restaurante-cafenele-baruri), Stuttgart, 1959, 407 p. Bibl. C.D.C.A.S. IV—764.

LANDGASTSTÄTTEN, (Restaurante rurale), Deutsche Bauzyklopädie, Berlin, 1958, 6 file, Bibl. C.D.C.A.S. IV—532.

Lozensky G. și E. Losensky: VEREJNE STRAVOVANI (Alimentație publică. Restaurante și alte unități). STUP, Praga, 1954, Bibl. C.D.C.A.S. A—1957.

MAGAZINUL ALIMENTAR «WILD», «Der Bau» (Austria), 1960, nr. 1, p. 26—27, 5 fig.

MAGAZIN DE FRUCTE ȘI DELICATESE, «Arhitektur» (Suedia) 1960, nr. 12, p. 256—257, 6 fig.

MAGAZIN DE FRUCTE ȘI LEGUME LA MAGDEBURG, «Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1961, nr. 5, p. 281, 3 fig.

MEZELARIE LA BORDEAUX, «L'Architecture française» (Franța), 1959, p. 64—65, 6 fig.

Mgalovlișvili N.: NOI PROIECTE TIP PENTRU UNITĂȚI DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ, «Arhitektura SSSR» (U.R.S.S.), 1959 nr. 9, p. 36—37, 6 fig. Tradus în Caiet

selectiv IDT-CDCAS «Arhitectură și urbanism», 1960, nr. 5, p. 26—29.

MOTELS, HOTELS, RESTAURANTS AND BARS, (Moteli, hoteluri, restaurante și baruri) Ed. II-a, Dodge, New-York, 1960, 327 p., Bibl. C.D.C.A.S. IV-762.

NORME DE PROIECTARE A MAGAZINELOR ALIMENTARE, Varșovia, 1956, 76 p., 3 planșe.

PAVILIOANE TIP PENTRU PIESE ACOPERITE (PENTRU LEGUME ȘI FRUCTE), «Stroitelstvo i arhitektura Moskvi» (U.R.S.S.), 1961, nr. 1, p. 23—25, 7 fig.

PIAȚĂ ACOPERITĂ LA COVENTRY, «The Architect and building news» (Anglia), 1959, nr. 16, p. 515—517, 7 fig.

PIAȚĂ DE LEGUME LA SIGHIȘOARA, «Arhitektura R.P.R.» (R.P.R.), 1960, nr. 3, p. 46, 3 fig.

PIEȚELE DE VARĂ PENTRU LEGUME ȘI FRUCTE LA MOSCOVA, «Gorodskoe hozestvo Moskvi» (U.R.S.S.), 1960, nr. 9, p. 356—359, 6 fig.

Popadiuk J.: RESTAURANT LA SOPOT, «Arhitektura» (R.P.P.), 1961, p. 7—8, 3 fig.

PROIECT PENTRU O PIAȚĂ ACOPERITĂ LA NANTERRE, «Interbuild» (Anglia), 1959, nr. 1, p. 14—19, 6 fig.

Repninski G.: NOUL HOTEL-RESTAURANT «KOPITOTO» VITOȘA «Arhitektura» (R.P.B.), 1960, nr. 2, p. 12—18, 18 fig.

RESTAURANTUL «MÖVENPICK» LA DREIKÖNIG-ZÜRICH, «Innenarchitektur» (R.F.G.), 1960, nr. 5, p. 350—354, 17 fig.

RESTAURANTE PE MALUL MĂRII (CONCURS), «Kohn-husai kentiku» (Japonia), 1961, nr. 5, p. 56—57, 3 fig.

RESTAURANTE PENTRU STUDENȚI. CETATEA UNIVERSITARĂ DIN BAGDAD, «Casabella» (Italia), 1960, nr. 242, p. 26—27, 5 fig.

STUDIUL PENTRU RESTAURANTE, CABANE ȘI BARURI, «Deutsche Bauzeitschrift» (R.F.G.), 1961, nr. 6, p. 797—820.

SPOLECNE STROVAVANI, (Alimentație publică), VSTUP, Praga, 1957, 246 p., Bibl. C.D.C.A.S. II-1301.

VI. DIVERSE

Bogdanov N. S.: ORGANIZAREA ȘI AMENAJAREA MAGAZINELOR DE PRODUSE INDUSTRIALE ÎN OCCIDENT, «Gorodskoe hozestvo Moskvi», 1958, nr. 2, p. 35—40, 11 fig.

Borodaci A.: NOUA POȘTĂ DIN MOSCOVA, «Arhitektura S.S.S.R.» (U.R.S.S.), 1961, nr. 8, p. 47—48.

Goldenberg A.: PROIECTUL UNEI LIBRĂRII LA ODESA «Stroitelstvo i arhitektura» (R.S.S.U.), 1961, nr. 4, p. 36—37, 4 fig.

Kasper H. și H. Schulz: BUCHLÄDEN DURCHDACHT UND GESTALTET (Librării bine studiate și proiectate), Berlin, 1958, 103 p. Bibl. C.D.C.A.S. II-513.

LIBRĂRIA HOEPLI DIN MILANO, «Domus» (Italia), 1960, nr. 367, p. 21—28, 16 fig.

MAGAZINUL DE OPTICĂ «OPTERION» DE LA BRUXELLES, «La Maison» (Belgia), 1960, nr. 4, p. 122—124, 6 fig.

MAGAZIN DE FLORI, «L'Architecture française», 1959, nr. 199—200, p. 22—23, 7 fig.

MAGAZIN PENTRU APARATE OPTICE, «L'Architecture française», 1959, nr. 199—200, p. 86—88, 8 fig.

MAGAZIN PENTRU APARATE DE RADIO, «L'Architecture française», 1959, nr. 199—200, p. 34—37, 2 fig.

PIAȚĂ DE FLORI DE LA SAN REMO, «L'Architecture d'aujourd'hui» (Franța), 1960, nr. 88, p. XLVII, 5 fig.

Schmidt W.: ÖFFENTLICHE BAUTEN, (Clădiri publice. Clădiri de poștă), Ravensburg, 1949, 157 p., 333 fig. Bibl. C.D.C.A.S. D-2298.

Snibbe W. Richard: SMALL COMMERCIAL BUILDINGS (Clădiri comerciale mici—construite în ultimii 20 de ani) New York, Reinhold, 1956, 216 p., fotografii, Bibl. C.D.C.A.S. D-3822.

UN OFICIU POȘTAL, «Architecture-Bâtiment-Construc-tion» (Canada), 1961, nr. 178, p. 57, 3 fig.

GRADOSTROITELNÎE PROBLÊMI RAZVITIA Leningrada

(Probleme urbanistice în dezvoltarea Leningradului)

Sub redacția lui V.A. Vitman și B.V. Muraviov, Gosstroizdat, Moskva, 1960, 164 p.

Lucrarea este o culegere de articole în care se analizează principalele aspecte urbanistice ale dezvoltării Leningradului în lumina principiilor generale de urbanism. Sînt studiate, între altele, problemele repartiției și limitării creșterii teritoriale a marilor orașe, problemele amplasării și sistematizării orașelor-satelit, amenajării și sistematizării cartierelor de locuințe, perfecționării transportului urban, protecției locuințelor împotriva zgomotului, creării de zone verzi în jurul orașului etc. Iată titlurile cîtorva dintre articolele cuprinse în carte: Unele probleme de compoziție a microraiunului de locuit; Structura arhitecturală și sistematizarea orașului satelit; Organizarea odihnei populației în afara orașului; Sistematizarea și construcția marilor teritorii intermagistrale; Bazele planului general al dezvoltării Leningradului.

Biblioteca centrală de construcții, arhitectură și sistematizare, C-1763

Arh. R. Abramova: ASBESTOŢEMENT V SOVREMENNOI ARHITEKTURE (Azbocimentul în arhitectura contemporană), Moskovskii rabocii, Moskva, 1961, 88 p., 17 fig.

Uniunea Sovietică dispune de mari rezerve de azbest, din care se poate obține un material de construcție foarte valoros: azbocimentul. Detaliile, elementele, învelitorile de azbociment se folosesc la numeroase tipuri de construcții. O mare parte din lucrare analizează, din punct de vedere constructiv și arhitectonic, diferitele tipuri de panouri realizate pe baza acestui material. Se prezintă larg experiența construcțiilor din U.R.S.S. și din străinătate, în ce privește utilizarea azbocimentului, subliniindu-se efectele arhitectonice deosebite ce se pot realiza.

Biblioteca centrală de construcții, arhitectură și sistematizare A — 2844

Konrad Gatz: FARBIGE BAUTEN (Construcții colorate), Verlag Georg Callwey, München, 1960, 264 p., planșe colorate

În carte se tratează mai întîi tradițiile colorării clădirilor în istoria arhitecturii și probleme teoretice ale utilizării culorii. Această primă parte,

cu caracter introductiv, este urmată de numeroase exemple de clădiri cu fațadele colorate, grupate pe categorii (blocuri de locuințe, locuințe individuale, construcții școlare, construcții industriale, clădiri administrative etc.). O secțiune importantă a lucrării este consacrată tehnicii colorării clădirilor, luîndu-se în considerare, atît materialul pe care se aplică colorarea (beton, piatră, lemn, metal etc.), cît și tipul de colorant folosit.

Biblioteca centrală de construcții, arhitectură și sistematizare D-3527

MONTAREA CONSTRUCȚIILOR DE LOCUINȚE DIN PANOURI MARI PREFABRICATE

Lucrare întocmită de ing. P. Gomoescu. I.D.T., București, 1961, 60 p.

Lucrarea prezintă sintetic experiența șantierului experimental de construcții «Pieptănari» al Trustului nr. 1 construcții din București în montarea blocurilor de locuințe din panouri mari prefabricate. Se arată sistemul constructiv și tipurile de panouri mari prefabricate folosite, tehnologia de montare a panourilor, organizarea muncii la montarea clădirilor. Un capitol special este consacrat inovațiilor aduse de tehnicienii șantierului la montarea panourilor mari. Se dau indici de durată și de productivitate la montaj, realizați la diferite blocuri.

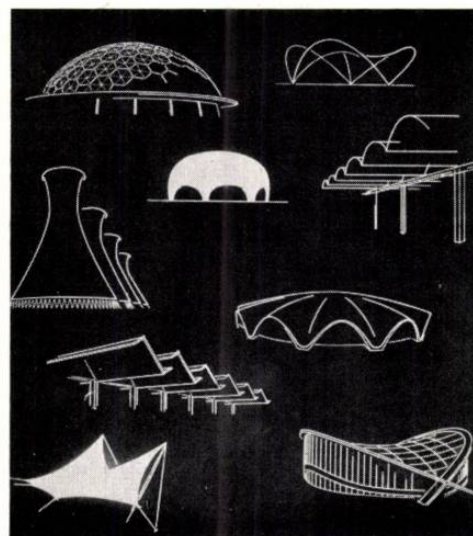
Biblioteca centrală de stat III 42677

Kurt Siegel: STRUKTURFORMEN DER MODERNEN ARCHITEKTUR

(Forme structurale în arhitectura modernă)

Verlag Georg Callwey, München, 1960, 308 p., 600 schițe și fotografii.

În carte se analizează influența sistemelor moderne de construcție asupra arhitecturii și se arată căile pe care arhitectul le are de urmat pentru realizarea celor mai corespunzătoare forme structurale. Autorul studiază construcțiile lui Nervi, Maillart, Candela și ale altor constructori, trăgînd concluzii interesante asupra modului în care orientarea tehnicii își găsește expresia

în concepția arhitecturală, în cadrul diferitelor sisteme constructive și avertizînd împotriva unor denaturări posibile.

Biblioteca centrală de construcții, arhitectură și sistematizare D-3677

STUDII ȘI CERCETĂRI DE ETNOGRAFIE ȘI ARTĂ POPULARĂ

Muzeul de artă populară al R.P.R., București, 1960, 380 p., figuri.

Dintre studiile și cercetările publicate în acest volum, cîteva tratează probleme de arhitectură

populară. Astfel, în studiul «Gospodăriile cu ocol întărit din țara noastră» (P.H. Stahl și P. Petrescu) se prezintă răspîndirea acestui tip de clădiri și se analizează modul cum s-a format, subliniindu-se că nu e vorba de imitarea unor forme străine, așa cum s-a crezut inițial, ci de construcții rezultate din necesitățile de altădată ale ocrotirii vieții și avutului locuitorilor din regiunile de munte. Nota științifică «Observații cu privire la arhitectura și interiorul din comuna Vrîncioara (Văsui) — Vrancea» (Fl. Bobu Florescu și M. Focșa) analizează tipurile de locuințe din această comună, arhitectura exterioară și de interior, elementele decorative folosite de meșterii locali, sistemul constructiv etc., identificînd trăsături originale valoroase.

O serie de referate se ocupă de ceramica populară, de evoluția portului popular, de dezvoltarea etnografiei în R.P.R. etc.

Biblioteca centrală de stat III 30 595

Acad. Emil Condurachi: DESCOPERIRI ARHEOLOGICE ÎN REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ S.R.S.C., București, 1960, 72 p., planșe

Destinată popularizării largi a descoperirilor arheologice din anii de după eliberare, ani de mare avînt în valorificarea moștenirii culturale a trecutului, cartea este una dintre puținele lucrări de sinteză apărute în această direcție. Sînt prezentate numeroase construcții realizate pe teritoriul de astăzi al țării noastre, ca de pildă așezarea neolitică de la Hăbășești, cetățile antice grecești de pe țărmul Mării Negre, complexul monumental dac de la Grădiștea Muncelului și celelalte cetăți din munții Orăștiei, remarcabilele construcții din vremea Daciei romane, cetățile feudale ale domnilor moldoveni și munteni etc. Cartea cuprinde și interesante planșe fotografice.

Biblioteca centrală de stat II 64251

V. Tasalov: ESTETIKA TEHNICIZMA

(Estetica tehnicismului)

Iskusstvo, Moskva, 1960, 152 p., 8 planșe

Lucrarea este un eseu care analizează curentul tehnicist, produs ideologic al capitalismului. Estetica tehnicismului este supusă unei critici multilaterale de pe pozițiile marxist-leniniste, dezbătîndu-se principiile tehnicismului și dezvoltîndu-se lipsa lor de consistență; se trec în revistă și se apreciază critic unele «creații» ale curentului. Un capitol final elucidează problema unei juste corelații între tehnic și estetic, pe baza practicii sovietice contemporane.

Biblioteca centrală de construcții, arhitectură și sistematizare A-2789

E. Torroja: LOGIK DER FORM

(Logica formei)

Ed. Callwey, München, 1961, 296 p.

Lucrarea analizează pe baza unui material exemplificativ foarte bogat, posibilitățile arhitectonice, statice, constructive, economice pe care le oferă diferitele tipuri de materiale (fierul, betonul armat, lemnul etc.). Se definesc și se studiază de asemenea diferitele elemente de construcție (fundajația, zidul, arcul, bolta etc.) în strînsă legătură cu forma construcției. O deosebită atenție se acordă corelației dintre soluțiile constructive moderne și expresia lor estetică. Printre categoriile de construcții la care se referă autorul în aplicarea principiilor enunțate, se numără: poduri, apeeducte, blocuri de locuințe și săli de spectacol.

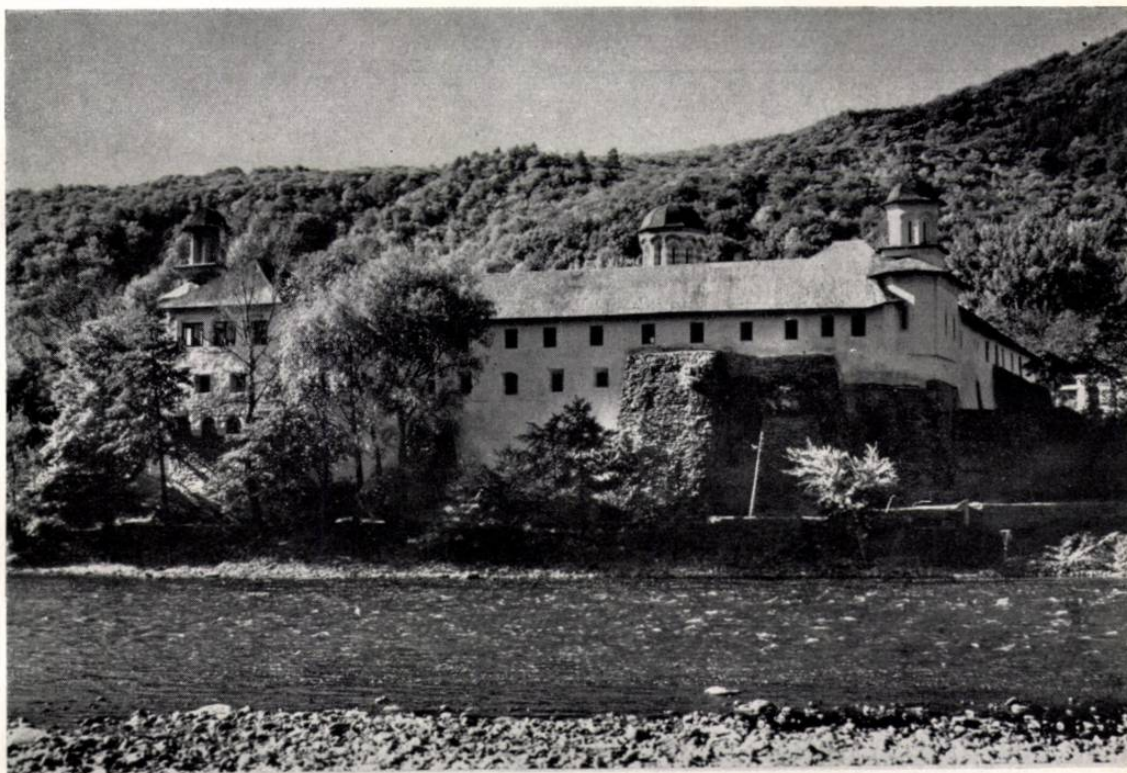
Biblioteca centrală de construcții, arhitectură și sistematizare C 1873

Restaurări de monumente

La mănăstirea Cozia

Începînd din anul 1958, la mănăstirea Cozia se execută importante lucrări de restaurare. Din complexul acestui monument fac parte biserica mare, ridicată de Mircea cel Bătrîn în ultimii ani ai veacului al XIV-lea, modificată în timpul lui Constantin Brîncoveanu, paraclisul din colțul de S-E, ridicat de Mihnea în 1583, paraclisul din colțul de N-E al incintei, ridicat în 1710 de Brîncoveanu, și — în sfîrșit — bolnița, strălucit exemplar al arhitecturii romînești din veacul al XVI-lea, clădită în 1542 de Radu Paisie.

Ansamblul rupestru de la Basarabi — Detalii din interior

Mănăstirea Cozia

În cadrul lucrărilor de restaurare s-a reîntregit paraclisul lui Brîncoveanu, s-a consolidat și restaurat paraclisul lui Mihnea, s-a consolidat foișorul lui Mircea organizîndu-se în el un muzeu, s-au restaurat fațadele dinspre curte ale clădirilor de pe laturile de sud și est prin degajarea arcadelor de la etaje etc.

În etapa finală, din 1961, a lucrărilor, Direcția monumentelor istorice a restaurat bolnița, fîntîna și foișorul de pe latura de nord a incintei și a efectuat însemnate reparații și amenajări la biserica mare.

Lucrările de restaurare întreprinse aci vin să pună în valoare unul dintre cele mai vechi și frumoase monumente arhitecturale din țara noastră, mult cercetat de turiștii din țară și de peste hotare.

din lemn și executării unor drenuri betonate care evacuează apele pluviale ce se scurg de pe dealul în care sînt săpate încăperile. Aceste măsuri s-au dovedit foarte folositoare.

Actualmente, Direcția monumentelor istorice din C.S.C.A.S. are în curs de studiu un proiect de protejare definitivă a ansamblului, prin construcții care sînt menite, nu numai să protejeze așezarea, dar s-o și facă vizitabilă de către public.

Din cercetările întreprinse rezultă că stabilizarea rocii se poate realiza în bune condiții prin tratarea suprafeței cu o soluție plastifiată din poliacetat de vinil în acetonă, care cuprinde și un procent redus de nitrolac. Soluția poate difuza pe grosime de 5 mm, asigurînd multumitor stabilitatea particulelor superficiale corodate; astfel se pot conserva valoroasele inscripții și desene. Totodată se procedează la copierea desenelor cu ajutorul maselor plastice: masa plastică, de consistența unei smîntîni groase, se spoiește pe suprafața incizată, aplicîndu-se deasupra un strat de tifon; operația se repetă de trei ori; a doua zi după uscarea stratului, acesta se detașează, avînd perfect mulate în negativ cele mai fine detalii. Acest sistem are avantajul că asigură obținerea de copii de rigiditatea și grosimea unui carton, care se pot împături, îndosaria, strînge în sul, fiind stabile și flexibile.

Lucrările de degajare sînt în faza finală, urmînd ca în 1962 să fie urmate de executarea celor de protejare definitivă.

Ansamblul rupestru de la Basarabi

Una dintre cele mai interesante descoperiri arheologice din țara noastră, din ultimii ani, a fost dezvelirea ansamblului rupestru de la Basarabi (reg. Dobrogea).

Inițial, în 1957, cu prilejul începerii unui nou front de lucru al carierei de cretă de la Basarabi, în masivul de cretă a fost descoperită o încăpăre de proporții reduse, de forma unei biserici. Pe pereții ei s-au găsit desene incizate, precum și inscripții slave. O dată cu continuarea cercetărilor, în perioada 1957—1961, săpăturile efectuate au dezvăluit un întreg ansamblu, alcătuit din încăperi de locuit, biserici, cavouri, pe un front de circa 400 m, care a stîrnit interesul specialiștilor din întreaga lume.

Pe lîngă inscripțiile cu caractere slave, s-au găsit altele cu caractere runice, grecești și arabe incizate pe pereți. Ansamblul rupestru de la Basarabi pare a fi fost locuit în perioade de cultură diferite. În orice caz, locul este legat de vremea în care s-a produs formarea poporului nostru și migrația popoarelor. Singura dată descoperită pînă în prezent indică secolul X; așezarea este însă, după toate probabilitățile, mai veche.

Problemele care s-au pus în legătură cu restaurarea monumentului au fost dintre cele mai grele. Creta, intrată în contact cu apa de ploaie și chiar cu umiditatea atmosferică, se înmoaie și se fărîmă. Înghețul și dezghețul tind să desăvîrșească distrugerea. De asemenea diverse microorganisme, mușchi și ciuperci, stimulate de umiditate, se dezvoltă, mîcinînd roca.

Iată de ce primele măsuri au fost luate în direcția acoperirii ansamblului cu șoproane închise

Ansamblul de la Basarabi

PRIMA CLĂDIRE DIN PANOURI MARI PREFABRICATE DIN CONSTANȚA

Sistemul construirii blocurilor de locuințe din panouri mari ia o extindere tot mai mare în țara noastră. Numai la Brașov, peste 1000 de apartamente au fost construite după acest sistem. Bucureștiul, Ploieștiul, Iașul sînt de asemenea centre importante de promovare a construcției din panouri mari prefabricate, prin care se asigură o accelerare simțitoare a ritmului lucrărilor.

În cursul verii anului 1961 s-a construit prima clădire de locuit din panouri mari și la Constanța, după un proiect elaborat de un grup de tehnicieni din cadrul Întreprinderii de prefabricate și materiale de construcții (I.P.M.C.) — Palas. Executată de aceeași întreprindere, construcția cu două niveluri (patru apartamente) a fost dată în folosință la numai 18 zile de la începerea săpăturilor. S-au utilizat 13 tipuri de panouri, cu o greutate maximă de 2,8 t. Montajul s-a efectuat cu ajutorul unei automacarale. Greutatea construcției, inclusiv infrastructura, este de numai 1920 kg/m² suprafață desfășurată, iar costul a revenit la 36 300 lei pe apartament de două camere (29,10 m² suprafață locuibilă).

SE EXTINDE FOLOSIREA MASELOR PLASTICE

La blocurile din panouri mari construite de Direcția generală de construcții-montaj a Sfatului popular al capitalei în cartierul Grivița Roșie s-a experimentat cu succes, la câteva apartamente, placarea pereților în băi cu plăci fibrolemnoase melaminate și emailate, care înlocuiesc faianța; aceste plăci sînt lipite cu adeziv pe bază de rășini sintetice. S-au experimentat de asemenea pardoseli din masă de spaclu. La pardoselile noilor complexe de cămine studențești construite de D.G.M.C. a S.P.C. au fost utilizat 36000 m² de covor din policlorură de vinil pe suport textil.

SCHELĂ SUSPENDATĂ AVANTAJOASĂ

Pe șantierul de locuințe Mihai Bravu din capitală s-a experimentat la lucrările de tencuire a fațadei blocului P 2 o schelă alunecătoare suspendată. După terminarea unei părți din fațada construcției, schela alunecătoare a fost mutată pe o altă porțiune a clădirii, nemaifiind necesară montarea unei schele generale pe toată suprafața fațadei. Schela suspendată economisește manoperă și material lemnos, permițînd totodată accelerarea lucrărilor de tencuire.

CINEMATOGRAFE CU PLANȘEE PRECOMPRIMATE

Pe baza unui proiect re folosibil elaborat de «Proiect-București», s-au executat la București trei cinematografe cu 800 de locuri. Acoperișul sălilor este realizat printr-un planșeu casetat, cu armătura posttensionată pe două direcții. Deschiderea grinzilor este de 28 m în sens transversal și 38 m în sens longitudinal. Pentru precomprimare se utilizează sistemul Freyssinet, cu cabluri de cite 12 fire SBP ancorate cu conuri metalice tip INCERC. Încercările efectuate au dat bune rezultate; la încărcarea planșeului cu 50% peste sarcina utilă, săgețile măsurate au fost de numai 30% din cele calculate.

PLĂCI DE MOZAIC PREFABRICATE

La întreprinderea «Marmura» din București a fost pus la punct procesul de confecționare a plăcilor prefabricate din mozaic pentru pardoseli, care au început să fie produse în cadrul unei noi secții. Ca materie primă se folosesc deșeuri. Dimensiunile plăcilor prefabricate sînt 30×30×3 cm. În cadrul aceleiași întreprinderi s-a experimentat fabricarea «Marmoroc»-ului, produs folosit la tencuiri ornamentale de diverse culori. Produsul se obține din mozaic fin aglomerat cu P.C.V.

PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ A PLĂCILOR DE ARMOCIMENT

La întreprinderea de prefabricate «Progresul» din capitală a fost amenajată o pistă exterioară pentru fabricarea industrială a plăcilor prefabricate din armociment, foarte avantajoase la acoperirea halelor industriale. Întrucît capacitatea pistei este redusă, se lucrează la amenajarea unei linii tehnologice speciale pentru producția plăcilor de armociment, în principala hală de fabricație a întreprinderii. La această linie, unde producția va fi în mare parte mecanizată, plăcile vor fi confecționate cu izolație termică.

ÎNTEPRINDERE MODERNĂ DE PREFABRICATE LA GALAȚI

În legătură cu necesitățile sporite de materiale de construcții eficiente în orașul și regiunea Galați, a fost dată în funcțiune o nouă unitate importantă: întreprinderea de prefabricate din Galați. Aci vor fi produse panouri mari de beton armat gata finisate, fișii de planșeu cu goluri, stîlpi pentru rețele electrice. Noua întreprindere dispune de două linii moderne de fabricație a elementelor prefabricate, de o stație mecanizată pentru sortarea balastului și o fabrică de preparare a betoanelor.

CENTRALĂ DE BETON DIN ELEMENTE PREFABRICATE

Un colectiv de tehnicieni din cadrul Trustului nr. 1 construcții al D.G.M.C. a conceput și realizat pe șantierul Pieptănari (București) un nou tip de centrală de beton demontabilă, executată din elemente prefabricate de beton armat. Buncărele siloz pentru ciment, amplasate lîngă betoniere, sînt de asemenea executate din elemente prefabricate de beton armat. Confecționarea betonului este realizată după o tehnologie modernă.

DE PESTE HOTARE

TAVANE PREFABRICATE DIN MATERIALE PLASTICE

În urma unui concurs de proiecte desfășurat la Moscova s-au recomandat soluții de tavane independente de planșeele portante, care asigură obținerea unei izolații fonice bune în clădirile de locuit. Foarte avantajoase s-au dovedit tavanele prefabricate din materiale plastice ușoare, de forma unor panouri de dimensiunile unor camere; aceste panouri sînt prevăzute cu nervuri, spațiul dintre nervuri fiind umplut cu materiale plastice ușoare.

O NOUĂ CATEDRĂ LA INSTITUTUL DE ARHITECTURĂ DIN MOSCOVA

Începînd din anul de învățămînt 1961/1962, la Institutul de arhitectură din Moscova funcționează o nouă catedră. Este vorba de catedra de construcții agricole, care va pregăti cadre de arhitecți pentru sistematizarea și construirea centrelor populate rurale.

CONSTRUCȚIILE DIN PÎNZE SUBȚIRI PREFABRICATE ÎN DEZBATEREA UNUI SIMPOZION INTERNĂTIONAL

La Dresda (R.D. Germană) s-a ținut un simpozion internațional consacrat construcțiilor din pînze subțiri prefabricate, despre desfășurarea căruia au relatat numeroase publicații de specialitate. Printre temele dezbătute cu acest prilej, sînt de menționat: materialele folosite la construcțiile din pînze subțiri prefabricate; fabricarea elementelor pînzei subțiri; montajul construcțiilor din pînze subțiri; descrierea unor construcții remarcabile de acest tip; economicitatea sistemului și posibilitățile de industrializare.

O NOUĂ METODĂ DE CONSOLIDARE A TERENULUI

Un procedeu eficient de consolidare a terenului cu sticlă solubilă a fost pus la punct de specialiștii unguri. Cînd terenul este prea slab pentru a suporta greutatea unei construcții, el poate fi consolidat cu sticlă solubilă, care, ulterior, se

întărește prin acțiunea unor substanțe chimice, consolidînd astfel terenul. Se evită în felul acesta tasările, care pot periclitiza construcțiile ridicate pe astfel de terenuri. Introducerea sticlei solubile se face cu ajutorul unor electrozi tubulari. Noua metodă de consolidare a fost experimentată cu succes.

STICLOPORȚELANUL

În cadrul uzinei «Avtosteklo» din Konstantinovo (U.R.S.S.) a fost produs, pe baza unei tehnici speciale, «sticloporțelanul», un nou material valoros. Acesta se utilizează pentru confecționarea de izolatori, glafuri pentru ferestre, plăci pentru pardoseli și coșuri. Rezistența la încovoiere a sticloporțelanului este de 1000 — 1500 kg/cm²; el rezistă de asemenea la temperaturi pînă la 300°C.

expoziții

EXPOZIȚIE DE CONSTRUCȚII AGROZOOTECNICE

La sfîrșitul lunii octombrie a fost prezentată la București expoziția «Construcții agrozootehnice în țările membre ale C.A.E.R.», organizată de Comisia Permanentă pentru Construcții a C.A.E.R., care se expune succesiv în țările membre ale C.A.E.R. Numeroase planuri, schițe, fotografii, machete au înfățișat cele mai noi și eficiente soluții de realizare a clădirilor din sectorul agrozootehnic.

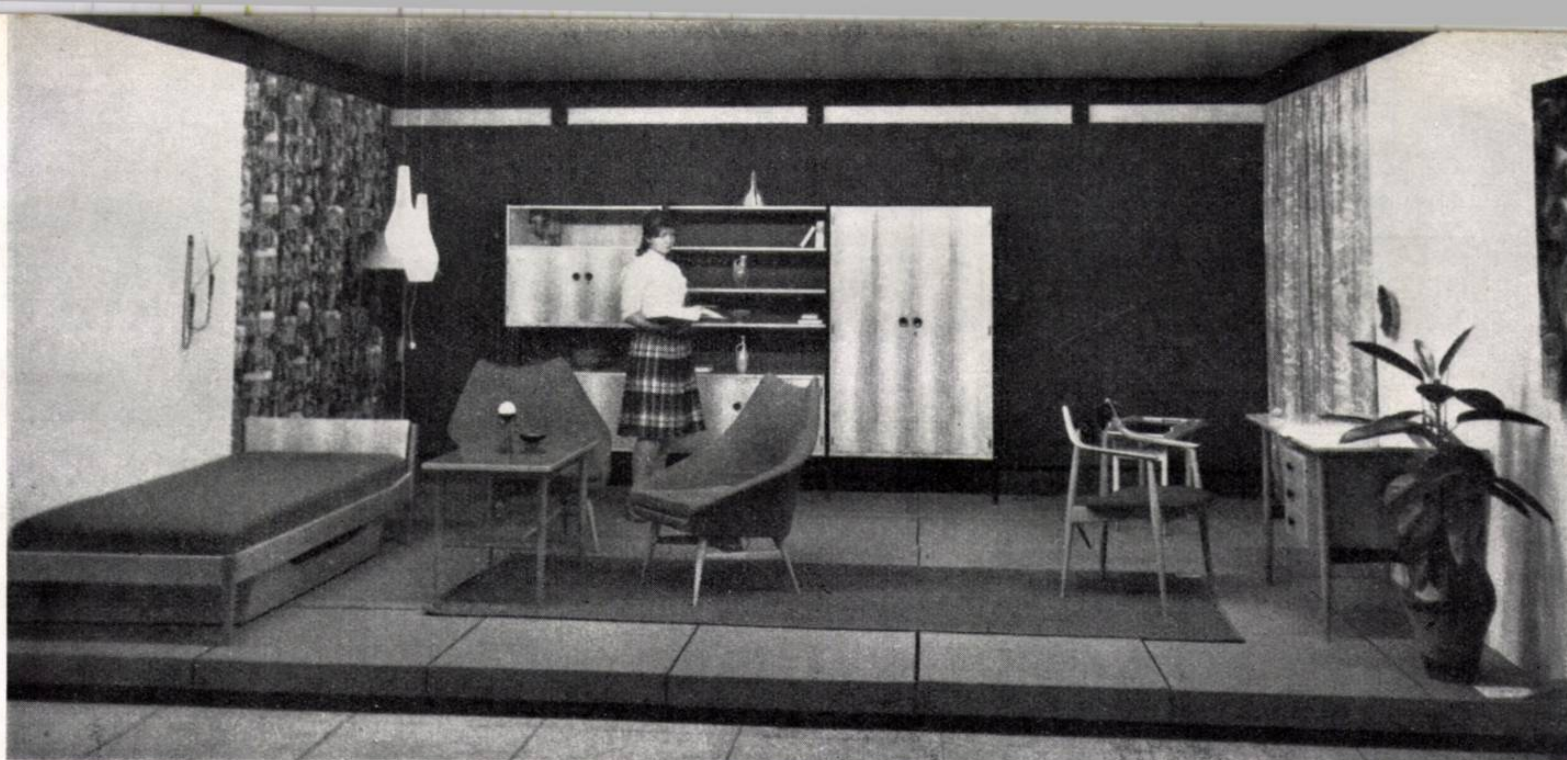
În cadrul expoziției au figurat proiecte de construcții universale realizate în U.R.S.S. și R.S.C.S. Acestea se pot asambla din citeva tipuri de prefabricate, ceea ce asigură industrializarea construcțiilor agrozootehnice. Soluții interesante aduc și grajdurile din R.D.G. cu stîlpi încastrați în teren, precum și studiile poloneze de structuri din pînze autoportante.

Printre proiectele și construcțiile prezentate în expoziție, sînt de remarcate: construcții pentru păstrarea și prelucrarea produselor agricole (combinat viticole, silozuri, stații de calibrat porumb etc.); construcții avicole de mare capacitate, cu mecanizare interioară; ferme de taurine în stabulație liberă sau legată, cu mecanizarea furajării, a evacuării și a mulsului; complexe pentru creșterea porcilor, de tip industrial, în construcții combinate sau în construcții economice provizorii, cu un înalt grad de mecanizare; construcții folosind materiale plastice (la sere și răsadnițe) și construcții cu folosirea largă a materialelor locale. O serie de interesante aspecte de construcții agrozootehnice sînt prezentate de R.P. Chineză și R.P.D. Coreeană.

Țara noastră a expus fotografii și machete ale unor construcții zootehnice, combinate viticole, centre de producție G.A.S. și S.M.T. realizate de proiectanții și constructorii noștri.

VITRINĂ-EXPOZIȚIE LA PLOIEȘTI

În cursul lunii septembrie 1961 s-a amenajat în centrul orașului Ploiești o vitrină-expoziție cuprinzînd machete și schițe, care s-a bucurat de o deosebită atenție din partea publicului. După cum se știe, în viitorii cîțiva ani; la Ploiești se vor construi circa 3300 de apartamente. Expoziția a prezentat modul în care D.S.A.P.C.-Ploiești a conceput sistematizarea și proiectarea noilor ansambluri de locuințe. Se va asigura tot confortul necesar locatarilor, prevăzîndu-se, de pildă, vestibulul cu spații pentru frigider și mașină de spălat rufe, bucătăria cu suprafața de peste 6 m² etc. Fațadele blocurilor vor fi finisate într-o gamă variată de culori pe bază de acetat de vinil. Accentul care se pune pe introducerea tehnicii noi este ilustrat de faptul că în 1962 se vor construi 400 de apartamente din panouri mari, de peste două ori mai mult decît în 1961.

Concepția decorativă căreia îi sînt subordonate elementele: mobilă, covor, perdea, corp de lampă etc. este una singură; de aici rezultă aspectul unitar al interiorului

Între 17 octombrie și 5 noiembrie 1961 a avut loc — în sala «Dalles» — expoziția de «Artă decorativă și mobilier din Republica Populară Ungară». Acest eveniment se situează printre cele mai remarcabile manifestări ale anului, în acest gen, constituind un bun prilej de schimb de principii și experiențe în domeniul gândirii și execuției echipamentului casnic contemporan. Cele cîteva exemple ce se oferă privirii vizitatorilor sînt toate, mostrele unui singur sistem de gîndire a problemei echipamentului de locuință, sistem pe care l-am putea concretiza astfel: dimensionare foarte atentă a obiectelor de mobilier, obiecte concepute pentru a putea fi asamblate după necesități și spațiu disponibil și care — confecționate din materiale plăcute, dar necostisitoare — contribuie alături de calitatea tapițeriei, a covoarelor, perdelelor și corpurilor de lampă, la realizarea unor interioare vesele, optimiste și — în mod cert — convenabile ca posibilități de achiziționare.

Am remarcat și apreciat pe rînd: scaunele și fotoliile proiectate de Mozer Laszlo, masa și scaunele de oțel-beton cu împletitură și perne de material spongios (Kocsis Bela), bucătăria din elemente asamblabile, concepută de Nagy Balint, sistemul asamblabil de obiecte și calitatea rezolvării seriilor de mobilă ale proiectanților Perestygy Iozsef, Bodnar Ianos, Burian Edith, Horwath Jenő.

De fapt, ne-a plăcut toată expoziția, considerînd-o un adevărat mesaj de bun simț și bun gust pe care l-am salutat cu entuziasm.

M. E.

EXPOZIȚIA «ARTĂ DECORATIVĂ ȘI MOBILIER» DIN R.P. UNGARĂ

În acest exemplu este de reținut materializarea principiului de «mobilă continuă» realizat din corpuri asamblabile ce formează o unitate plastică

Unul din scaunele fotolii prezentate în expoziție de Mozer Laszlo

Mobilier de bucătărie rezolvat sub forma unor elemente asamblabile și cu ajutorul cărora se obțin spații de lucru și depozitare corespunzătoare posibilităților și necesităților respective

U. R. S. S.

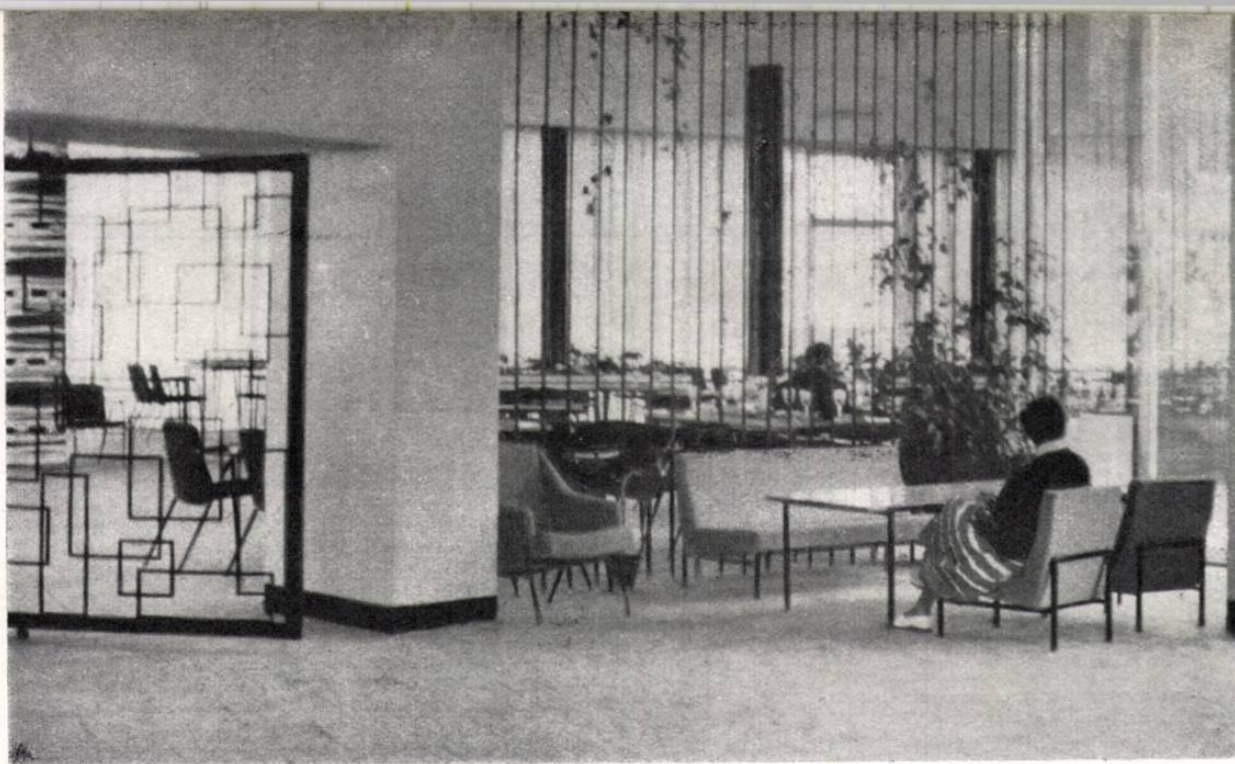
În luna noiembrie 1961, la Casa Arhitectului din București a fost deschisă expoziția «Aspecte din U.R.S.S.» cuprinzând numeroase fotografii realizate de arhitecții romini care au vizitat Uniunea Sovietică în 1961, în cadrul deplasărilor de studii.

Expoziția a prezentat fotografii de monumente istorice, precum și de construcții și ansambluri arhitecturale noi din orașele Moscova, Leningrad, Riga, Kiev.

Prezentăm câteva din aceste fotografii.

1	2
	5
3	4 6

- 1 — Noul hotel «Tinerete» din Moscova
2 — Vedere interioară din holul hotelului
3 — Moscova — Vedere de noapte
4 — Noi blocuri de locuințe
5 — Noua sală a sporturilor din Kiev
6 — Holul de intrare a sălii de sport

ADUNĂRI GENERALE ÎN CERCURILE ȘI FILIALELE UNIUNII ARHITECȚILOR

În filialele și cercurile U.A. au avut loc adunări generale în care birourile filialelor și cercurilor au prezentat dări de seamă de activitate precum și — în cele mai multe locuri — referate asupra problemelor locale de creație. La discuții, au luat parte numeroși participanți. De asemenea, adunările generale au ales noile birouri ale filialelor și cercurilor. La adunările generale au participat reprezentanți ai comitetului de conducere al Uniunii, iar în calitate de invitați, reprezentanți ai organizațiilor P.M.R., ai sfaturilor populare, ai filialelor și cercurilor A.S.I.T. și ai altor uniuni și organizații.

Sintetizând concluziile ce se desprind din dările de seamă și discuțiile care au avut loc, se constată că în unele filiale și cercuri (Constanța, Ploiești, Brașov, Proiect-București, I.S.C.A.S., C.S.C.A.S.) au existat în diferite perioade acțiuni și manifestări interesante și utile. Pe de altă parte, unele filiale și cercuri (Galați, Iași, Tg. Mureș, I.S.P.E., IPROCHIM) duc o activitate slabă. În general, Biroul U.A. consideră că activitatea filialelor și cercurilor, nu s-a ridicat încă la nivelul necesar, atât din punctul de vedere al satisfacerii așteptărilor membrilor, cât și din punctul de vedere al unei contribuții la realizarea obiectivelor Uniunii. Această problemă este deosebit de acută în ceea ce privește filialele din țară, ai căror membri nu se pot bucura pe deplin de activitatea centrală a Uniunii, cit și în ceea ce privește cercurile din București din institutele cu profil specific (mai ales cele industriale) unde arhitecții au nevoie de o activitate diferențiată pe ramuri specifice. Noile birouri alese, trebuie deci să organizeze activitatea filialelor și cercurilor la un nivel calitativ nou. De asemenea, ele trebuie să fie sprijinite mai mult de conducerea U.A. pentru a atinge un asemenea rezultat.

Discuțiile asupra problemelor de creație, desfășurate în adunările generale, au avut rolul să clarifice anumite probleme locale și să pregătească discutarea acelor care au o importanță mai largă.

NOILE BIROURI ALE CERCURILOR ȘI FILIALELOR U.A.

Au fost alese birourile filialelor și cercurilor în următoarea componență:

I. FILIALE

Arad oraș: E. Ujj, secretar, M. Cristea, L. Novak
 Argeș: D. Prodescu, secretar, St. Jocić, R. Udriou
 Banat: H. Cocheș, secretar, D. Georgescu, R. Grumeze, I. Izvernariu, N. Porumb
 Brașov: D. Cristescu, secretar, Ad. Drăcea, Fl. Ionescu, Ad. Mirza, E. Sziget
 Cluj: I. Paui, secretar, St. Gonosz, M. Laurian, Dr. Popovici, V. Salvan jr.
 Dobrogea: Gh. Dumitrescu, secretar, D. Chituc, Gh. Nichitovici, I. Răducanu, M. Stancu
 Galați: M. Constantinescu, secretar, I. Mohor, A. Pop
 Iași: G. Pohrib, secretar, Cl. Chiriac, V. Faliboga, V. Nacu, F. Schor
 Mureș-Autonomă Maghiară: I. Kerestes, secretar, A. Havas, L. Popescu
 Oltenia: V. Suci, secretar, C. Dobrinescu, C. Pirvulescu
 Ploiești: I. Tabacu, secretar, M. Daia, Fl. Mărgineanu, I. Popa, Gh. Socolescu
 Suceava: A. Petruc, secretar, Z. Tăbircă, V. Toader

II. CERCURI TERITORIALE

Bacău: L. Niculiu, secretar
 Crișana: C. Orban, secretar
 Hunedoara: Vl. Perceac, secretar
 Maramureș: Al. Klein, secretar
 Sibiu: O. Czekelius, secretar

III. CERCURI DIN INSTITUȚII

Institutul Proiect-București: C. Moșinșchi, secretar, M. Dima, P. Foça, Y. Goldenberg,
 N. Opreanu, I. Șerban, E. Voinescu
 I.S.C.A.S.: L. Popovici, secretar, A. Florian, Gh. Lichiardopol, P. Manu, H. Marcus, S. Păun,
 E. Stoenescu
 C.S.C.A.S.: L. Schwarz, secretar, Al. Budișteanu, A. Kereaschi, C. Lupescu, R. Mănculescu,
 C. Rădulescu, Tr. Vlăduț
 I.P.C.M.C.: Vl. Protopopescu, secretar, E. Arvanitache, A. Ciortan, I. Găleşanu, V. Stratu
 D.S.A.P.C. București: G. Contescu, A. Trișcu
 Institutul de Arhitectură «Ion Mincu»: R. de Simon, secretar, N. Lupu, T. Olteanu
 I.P.R.O.M.E.T.: P. Mihălik, secretar, C. Ionescu, E. Zega
 I.P.R.O.C.H.I.M.: N. Stoicescu, secretar, R. Ciobanu, O. Georgescu, A. Popescu
 I.S.P.E.: Fl. Trișcu, secretar, S. Ionescu, N. Vasilescu
 I.P.T.T.C.: Fl. Simionescu, secretar, A. Almalek, C. Stanciu
 I.P.I.A.: Al. Costinescu, secretar, C. Beșea, A. Mureșanu
 I.S.P.E.: I. Gheorghe, secretar, P. Petrescu, D. Popa-Necșă
 S.A.S.-București: C. Bălan, secretar, I. Marinescu, A. Smintinescu
 I.P.I.U.: D. Stănescu, secretar, T. Georgescu, I. Ionescu
 I.C.P.S.H.: D. Stănculescu, secretar, D. Bădulescu, V. Pieptan
 I.P.R.O.M.I.N.: V. Vasilescu, secretar
 M.A.I.: M. Sulescu, secretar
 M.F.A.: E. Tănăsescu, secretar
 Decorativa: R. Crăniceanu, secretar
 Școala medie de arhitectură și urbanism: Al. Culescu, secretar
 Ministerul Sănătății: T. Marinescu, secretar
 Ministerul Comerțului: E. Hartman, secretar
 Ministerul Învățământului și Culturii: M. Grigorescu, secretar
 Întreprinderea «Marmora»: I. Popovici, secretar.

ACȚIUNI PENTRU POPULARIZAREA ARHITECTURII

Se intensifică acțiunea de popularizare a arhitecturii în rândurile maselor populare. În acest scop, Uniunea solicită pe membrii săi să publice articole despre realizările și problemele arhitecturale, în reviste și ziare și să expună în public conferințe cu teme arhitecturale. Unii arhitecți au și scris articole care au apărut în Contemporanul și alte publicații; alții au expus conferințe publice în cadrul S.R.S.C. De asemenea, Uniunea pregătește și câteva expoziții.

Este recomandabil ca filialele și cercurile U.A. să manifeste inițiativă în această privință. Filialele trebuie să organizeze o activitate de popularizare pe plan local (articole în presa locală, conferințe publice în colaborare cu S.R.S.C. sau în cluburile marilor întreprinderi etc.). Cercurile din București și îndeosebi cele mari, care au posibilități corespunzătoare, să organizeze cu mijloacele lor, expoziții-vitrine în locurile principale ale orașului, în casele raionale de cultură și în cluburile întreprinderilor, precum și publicarea în presă a unor materiale despre activitatea de arhitectură din institutul lor.

În general trebuie să se urmărească a se prezenta publicului cele mai bune realizări ale arhitecturii și a se răspîndi în masă concepțiile care stau la baza creației contemporane a arhitecturii.

PREMIILE ANUALE ACORDATE DE UNIUNEA ARHITECȚILOR

În luna decembrie 1961, juriile numite de conducerea U.A. au acordat premii de stimulare pentru cele mai bune lucrări de arhitectură și urbanism, după cum urmează:

- Premiile anuale ale U.A. pe 1961
 - Obiecte și ansambluri arhitecturale
 - Premiul de 10.000 lei, proiectului «Ansamblul de 10.000 paturi la Mamaia» — I.S.C.A.S. Colectiv de autori: arhitecții C. Lăzărescu, L. Popovici, L. Staadecker, A. Toma, V. Constantinescu, M. Laurian, V. Petrea, A. Ionescu, C. Ionescu.
 - Premiul de 6.500 lei, proiectului «Circul de stat» Institutul Proiect-București. Colectiv de autori: arhitecții N. Porumbescu, C. Rulea, S. Bercovici, N. Pruncu; coautor: arh. A. Aioanei.
 - Premiul de 5.000 lei, proiectului «Combinatul pentru industrializarea lemnului — Tg-Jiu» I.S.P.F., autor: arh. N. Vasilescu.
 - Pentru stimularea proiectării tip, a folosirii soluțiilor tehnice avansate, precum și a activității tinerilor arhitecți din D.S.A.P.C.-uri, au fost acordate premii speciale:
 - Premiul de 7.000 lei, proiectului «Secțiuni directive de locuințe» I.S.C.A.S. Colectiv de autori: arhitecții Gh. Negreanu, M. Caffé, V. Petrovici, St. Morariu.
 - Premiul de 8.000 lei, proiectului «Bloc Pieptănari-bară îngustă» I.P.C.M.C. Colectiv de autori: arhitecții D. Iovănescu, E. Arvanitache și ing. E. Țîțariu.
 - Premiul de 8.000 lei, proiectului «Bloc prototip 192 ap. Grivița Ateliere» I.P.B. Colectiv de autori: arhitecții T. Ricci, W. Juster și ing. G. Aznavorian.
 - Premiul de 4.500 lei, proiectului «Locuințe în zona gării Constanța» D.S.A.P.C. Constanța. Colectiv de autori: arhitecții S. Manolescu, I. Răducanu, D. Rusovan.
 - Premiul de 3.000 lei, proiectului «Stadion la Galați» D.S.A.P.C. Galați. Colectiv de autori: arhitecții O. Chivu, A. Paraschiv.
 - Premiul de 2.000 lei, proiectului «Fabrica de piine Oradea» D.S.A.P.C.-Oradea, autor arh. N. Niculin.

De asemenea, pentru alte lucrări valoroase au fost acordate mențiuni constând din finanțarea integrală sau parțială a unor deplasări de studii în străinătate în 1962. De aceste mențiuni beneficiază un număr de 7 autori și anume: arhitecții V. Agent (Ansamblu de locuințe Ștefan cel Mare București), M. Bucur (proiect tip de cinematograful cu 450 locuri), St. Gane și C. Dobrescu (Centrala turbosuflete Reșița), L. Niculiu (Spital de copii Bacău), A. Stan (proiect tip pentru cămin 300 locuri), Cl. Stănescu (Centru Bacău, str. Mărășești).

- Premii pentru cele mai valoroase lucrări de urbanism.
 - Un premiu de 9.000 lei, proiectului «Schita de sistematizare a orașului Ploiești», I.S.C.A.S.. Colectiv de autori: arhitecții S. Marcovici, C. Săvescu, L. Sahagian.
 - Un premiu de 5.000 lei, proiectului «Schita de sistematizare a orașului Baia Mare» I.S.C.A.S. Autor Sena Farb.

De asemenea, pentru alte lucrări valoroase au fost acordate mențiuni, constând din finanțarea integrală sau parțială a unor deplasări de studii în străinătate în 1962. De aceste mențiuni beneficiază arhitecții: G. Bertumé (schita de sistematizare a orașului Oradea), L. Haber (schita de sistematizare a orașului Arad), B. Grünberg, N. Florescu și Gh. Dorin (schita de sistematizare a orașului Onești).

- Premii pentru cele mai bune acvarele, desene și fotografii prezentate pentru expoziția anuală pe 1961.
 - Acvarele și desene: arhitecții R. Cosma (1.500 lei), L. Vasilescu (1.000 lei), D. Iovănescu și B. Gheorghiu (cite 750 lei).
 - Fotografii: arhitecții M. Stănescu (1.000 lei), S. Julman și D. Ioanovici (cite 750 lei), R. Cărăușu, M. Stănescu și N. Niculin (cite 500 lei), M. Laurian, Cl. Stănescu, C. Teodorescu și R. Ghelman (cite 250 lei).

Reamintim cu acest prilej că în mai 1962, se vor acorda premii pentru cele mai bune expoziții cu lucrări personale ale arhitecților realizate la Casa Arhitectului.

ACTIVITATEA CASEI ARHITECTULUI

În cursul lunilor ianuarie și februarie 1962 au avut loc următoarele manifestări:

CONFERINȚE

- În ciclul: «Probleme de materialism dialectic», conferințele:
- 9.I. «Legea trecerii schimbărilor cantitative în schimbări calitative». Conferențiar, conf. univ. Ion Rebedeu.
 - 6.II. «Legea negării negației». Conferențiar, conf. univ. Ion Rebedeu.
 - În ciclul «Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică», conferințele
 - 23.I. «Probleme economice ale sistematizării orașelor». Conferențiar arh. Boris Grünberg.
 - 13.II «Perspectivele dezvoltării așezărilor rurale din R.P.R. ca rezultat al mecanizării și transformării socialiste a agriculturii». Conferențiar, arh. Mauriciu Șilianu.
 - 20.II «15 zile în U.R.S.S.» Conferențiar, arhitecții G. Petrașcu, Al. Iosif.
 - 7.II «Studii de istoria arhitecturii din Italia și Grecia». Conferențiar arh. Gh. Curinschi.

DISCUȚII DE CREAȚIE

- 16.I Secția de construcții și ansambluri de construcții industriale: discuție asupra «Halelor universale». Referent, ing. Petre Vernescu.
- 30.I Secția de construcții social-culturale: discuție despre «Probleme ale proiectării cinematografulor». Referent, arh. Mariana Bucur.

EXPOZIȚII

Ianuarie — februarie — «Expoziția anuală de arhitectură, Premiile anuale ale U.A. pe 1961». Pe baza acordului de colaborare între uniunile de arhitecți din R.P.R. și R. P. Ungară, între 20 și 23 decembrie 1961, arh. T. Weiner, arhitect șef al orașului Donaujvaros, a ținut conferințe pentru a prezenta arhitecților români aspecte din activitatea arhitecților maghiari. Asemenea conferințe au avut loc la București (la Casa Arhitectului) și la Constanța. Cu acest prilej arh. T. Weiner a vizitat câteva din cele mai importante realizări ale noii arhitecturi românești din București și de pe litoralul Mării Negre.

ÎNCETAREA DIN VIAȚĂ A LUI JEAN TSCHUMI

Secretariatul general al U.I.A. ne informează cu regret că arhitectul Jean Tschumi, fost președinte al U.I.A., a încetat din viață la Lausanne la 25 ianuarie a.c.

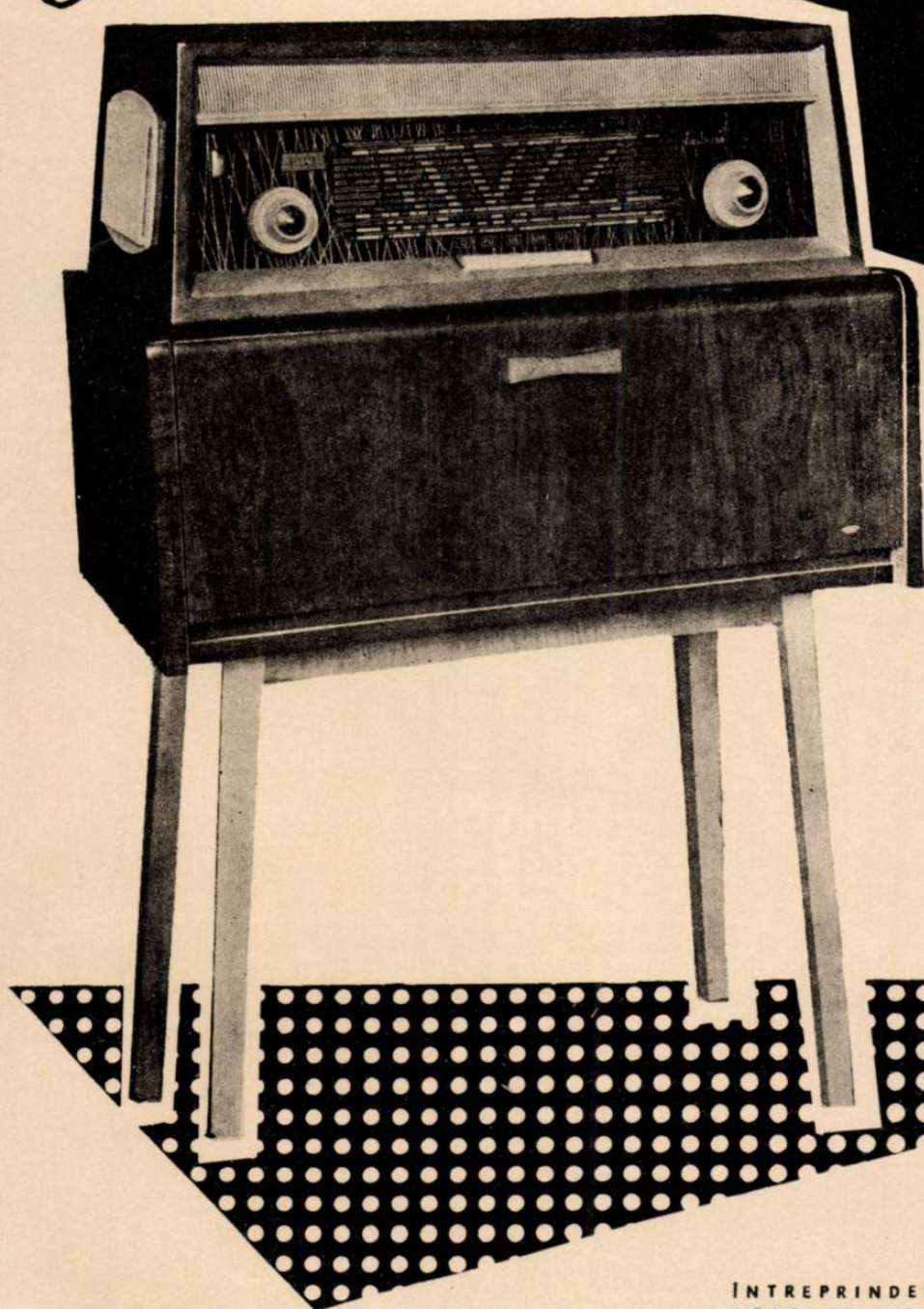
RADIO RECEPTORUL

Fantezia **CU PICUP**

ORIGINALITATE

ELEGANȚĂ

EXCEPȚIONALE
PERFORMANȚE
ELECTRICE ȘI ACUSTICE

Radioreceptorul „Fantezia cu picup”, ultima realizare a uzinelor „Electronica”, este construit pentru 3 game de unde și are 3 + 2 tuburi electronice; prevăzut cu indicator optic de acord și reglaj de ton, echipat cu 2 difuzoare de 2,5 VA, noul radioreceptor este înzestrat în plus cu un picup cu 3 viteze, avînd doză cu cristal piezoelectric și oprire automată. Noul radioreceptor „Fantezia cu picup” este prezentat într-o casetă cu linii moderne și armonios îmbinate, ce creează o ambianță plăcută oricărui interior.

Electronica

ÎNȚEPRINDERE INDUSTRIALĂ DE STAT PENTRU PIESE,
APARATE DE RADIO ȘI ELECTRONICĂ INDUSTRIALĂ
BUCUREȘTI, STRADA BAICULUI Nr. 82, RAIONUL 1 MAI
TELEFON 12.19.40 — 12.19.46 — 12.19.49

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BUCUREȘTI, RAION „30 DECEMBRIE” STRADA EPISCOPIEI Nr. 9.
TELEFON: REDACȚIA — 13.98.80. ADMINISTRAȚIA—16.49.14.

Lei 15

I. P. 4 București

1689
architectura

U R B A N I S M

● PROBLEME TEORETICE

Prof. arh. G. Gusti	INFLUENȚA NOILOR FORME COLECTIVE DE VIAȚĂ ASUPRA TRĂSĂTURILOR ORAȘULUI SOCIALIST	2
Arh. M. Silianu	PROBLEME ACTUALE ALE URBANISMULUI ÎN R.P.R.	6
Arh. D. Vernescu	SISTEMATIZAREA SATELOR	9
Arh. V. Sebástyen	PROIECTAREA MICRORAIONELOR	11

● PROIECTE ȘI REALIZĂRI

Arh. R. Mănăilă	DETALIU DE SISTEMATIZARE PENTRU UN ANSAMBLU DE LOCUINȚE LA PETROȘENI	16
Arh. Rodica Petre	TREI MICRORAIOANE LA HUNEDOARA	18
Arh. V. Sebástyen	CARTIERUL ȚIGLINA 1 — GALAȚI	20
Arh. Sena Farb	PIAȚA VICTORIEI DIN BAIJA-MARE	26
Arh. A. Ghinescu	DOUĂ DIN ANSAMBLURILE URBANISTICE REALIZATE ÎN CAPITALĂ	30

● TEHNICA

Arh. T. Evolceanu	INDUSTRIALIZAREA CONSTRUCȚIILOR ȘI URBANISMUL	33
Ing. M. V. Vilag	PROIECTAREA LUCRĂRILOR HIDRO-EDILITARE	35
Ing. M. Popescu	ALIMENTAREA CU ENERGIE ELECTRICĂ ȘI CĂLDURĂ	36
Ing. V. Guțu	CIRCULAȚIA, FACTOR IMPORTANT AL SOLUȚIEI DE SISTEMATIZARE	37
Arh. Tr. Chițulescu, Ing. V. Ralea	UNELE PROBLEME ALE CIRCULAȚIEI LA ÎNCRUCIȘĂRI	40
Ing. I. Ciobotaru	PROBLEME DE SALUBRITATE ÎN ORAȘE	41

● ÎNVĂȚĂMÎNT

Arh. Al. Budișteanu	PREGĂTIREA CADRELOR DE URBANIȘTI ÎN INSTITUTUL DE ARHITECTURĂ « ION MINCU »	43
---------------------	--	----

● BIBLIOGRAFIE

(URBANISM)	45
------------	----

● ACTUALITĂȚI

● CRONICA

DIN ACTIVITATEA U.A.	48
----------------------	----

COLEGIUL DE REDACȚIE:

CONF. ARH. M. ALIFANTI, ARH.
M. BERCOVICI, ARH. M. CAFFÉ, PROF.
ARH. M. LOCAR, ING. A. LUPESCU,
ARH. M. MELICSON (REDACTOR ȘEF),
ARH. C. MOȘINSCHI, ARH. GH. PAVLU,
CONF. ARH. G. PETRAȘCU

Redacția și administrația:
București. Raionul 30 Decembrie
Str. Episcopiei nr. 9.
Telefon: Redacția: 13.98.80
Administrația: 16.49.14
Abonamentele se fac numai la
administrația revistei.
Tiparul: Întreprinderea poligrafică
nr. 4 București.

arhitectura

RPR

ANUL X Nr. (75) 1962

O MĂREATĂ VICTORIE A POPORULUI NOSTRU

« În Republica Populară Română socialismul a învins definitiv la orașe și sate.

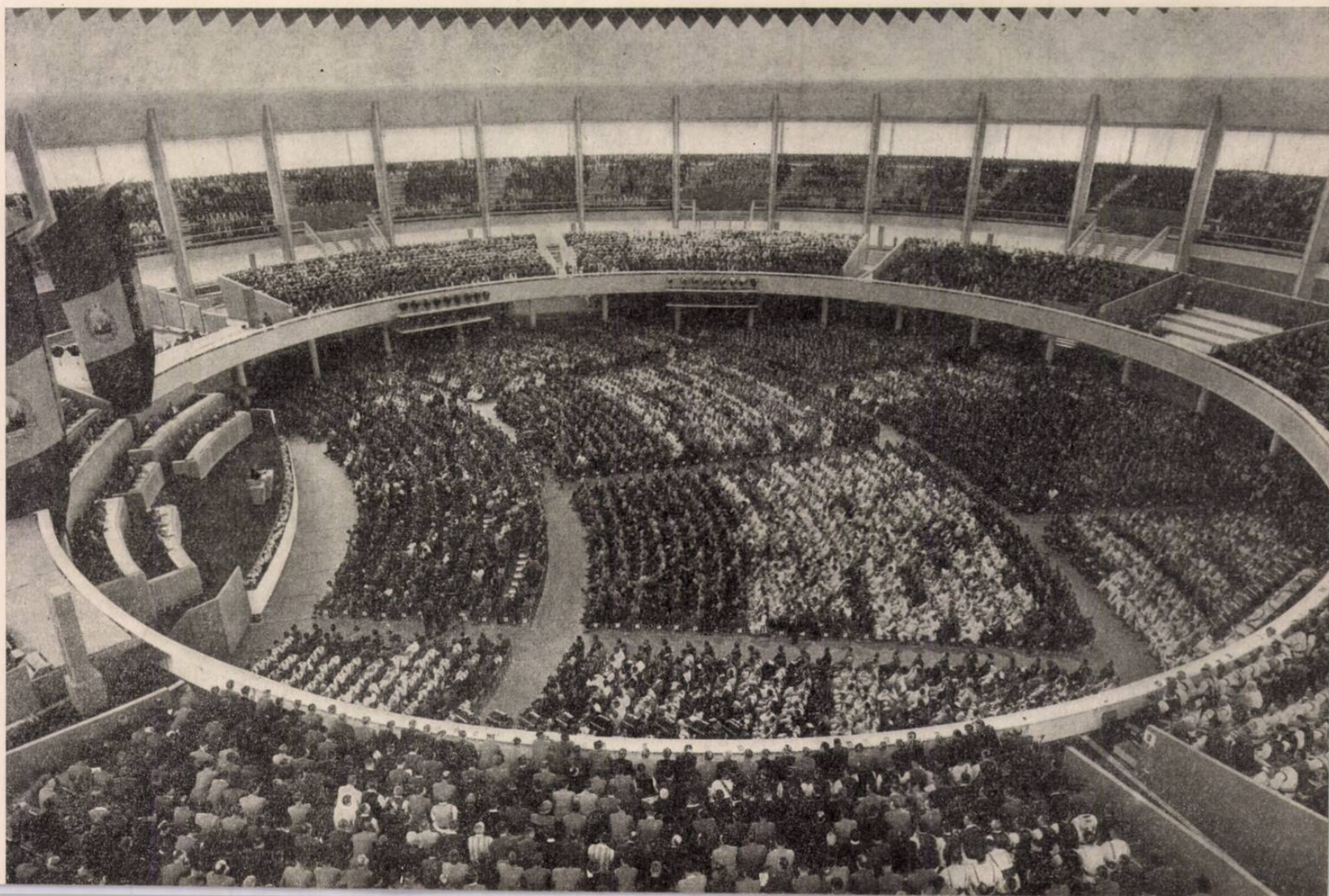
Această victorie ridică pe o treaptă mai înaltă alianța muncitorească-țăărănească și unitatea moral-politică a întregului popor. Cele două clase sociale prietene, clasa muncitoare, conducătoare a tuturor oamenilor muncii, și clasa țăărânimii colectiviste, împreună cu intelectualitatea, merg umăr la umăr înainte, sub conducerea încercată a partidului, spre desăvârșirea construirii societății socialiste și trecerea treptată la construirea comunismului.

Sectorul socialist din agricultură deține astăzi 96 la sută din suprafața arabilă și 93,4 la sută din suprafața agricolă a țării; gospodăriile colective cuprind 3.201.000 de familii, aproape totalitatea familiilor țărănești. Obiectivul stabilit de Congresul al III-lea al P.M.R. în domeniul transformării socialiste a agriculturii a fost realizat cu aproape 4 ani înainte de termen ».

GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ

(Din Raportul prezentat la Sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale din 27 aprilie a.c.)

Vedere a pavilionului Expoziției economiei naționale în timpul desfășurării lucrărilor Sesiunii extraordinare a Marii Adunări Naționale

Prof. arh. Gustav Gusti

Vicepreședinte al C.S.C.A.S.

INFLUENȚA NOILOR FORME COLECTIVE

Forța creatoare a întregului popor și implicit întreaga capacitate arhitecturală din patria noastră se desfășoară cu entuziasm pentru îndeplinirea directivelor Congresului al III-lea al P.M.R. Urmărind consecvent aceste directive, întreaga noastră activitate profesională se îndreaptă hotărât pe calea rezolvării problemelor sociale puse de partid, în vederea îndeplinirii cu succes a sarcinilor ce determină construcția societății socialiste.

În vederea rezolvării acestor sarcini și îndeosebi a sarcinii privitoare la creșterea bunăstării materiale și culturale a oamenilor muncii, arhitecții sînt chemați să dea o importantă contribuție. Într-adevăr, arhitectura are un rol de seamă în crearea mediului construit, care urmează să satisfacă tot mai deplin nevoile crescînde de viață materială și spirituală ale întregii societăți și să asigure condițiile necesare pentru dezvoltarea formelor socialiste și comuniste de muncă, de trai și de cultură.

Rolul preponderent social al activității arhitecturale este determinat de faptul că una dintre sarcinile fundamentale stabilite de Congresul al III-lea al partidului, referitoare la creșterea bunăstării materiale și culturale a oamenilor muncii se rezolvă, în orînduirea socialistă, îndeosebi prin creșterea continuă a fondului social, prin care vor fi satisfăcute în măsură tot mai mare și mai deplin necesitățile crescînde multilaterale ale colectivității; iar satisfacerea, în condițiile promovării formelor socialiste și comuniste de muncă, de trai și de cultură a acestor necesități multilaterale constituie elementele tematice de tip nou ale programelor noastre, conținutul nou și în continuă dezvoltare al fenomenului arhitectural, căruia trebuie să-i asigurăm — în concordanță cu acest conținut — forma cea mai adecvată.

Astfel se explică importanța crescîndă ce este acordată, în orînduirea noastră, activității arhitecturale în general și îndeosebi activității urbanistice, considerată ca cea mai complexă treaptă a arhitecturii, ca treaptă specifică socialismului și comunismului. Astfel, în cuvîntarea rostită la Conferința Organizației orășenești de partid București, din ianuarie 1962, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, referindu-se la transformarea socialistă a capitalei patriei noastre, a precizat: « Construcția noilor blocuri de locuințe se va încadra în ansambluri urbanistice, care vor contribui la lichidarea urmărilor dezvoltării anarhice din perioada burgheziei și a contrastului dintre centru și periferie; noile construcții vor schimba complet înfățișarea Bucureștiului ».

Problema transformării calitative a alcătuirii și înfățișării așezărilor noastre urbane și, implicit, importanța ce se acordă activității de sistematizare a teritoriului derivă din legile obiective de dezvoltare a societății umane. Într-adevăr, învățămintele istoriei societății omenеști și implicit cele ale istoriei arhitecturii demonstrează că fiecărei orînduirii sociale i-au fost specifice forme proprii de organizare a mediului construit, forme apte a cuprinde procesul de viață al colectivității, într-o anumită fază de dezvoltare a modului de producție al societății. În procesul de dezvoltare a așezărilor, aceste forme s-au găsit la un moment dat în concordanță relativă cu conținutul lui programatic, cu modul de trai al colectivității, determinînd dezvoltarea favorabilă a acestuia. Dar, prin natura obiectivă a dezvoltării tot mai rapide a modului de trai, pe de o parte, și datorită durabilității tot mai prelungite a materialelor folosite pentru construcție, pe de altă parte, se produce o disconcordanță tot mai ascuțită între procesul de îmbătrînire morală și cel de îmbătrînire fizică a mediului construit, între conținutul înnoit și forma depășită istoricește a așezării. Ținînd seamă de continuitatea fenomenului urban, de investițiile tot mai mari în energie și materiale, care așteaptă uneori și secole deplina lor amortizare, societatea nu este în măsură să părăsească sau să desființeze

DE VIAȚĂ ASUPRA TRĂSĂTURILOR ORAȘULUI SOCIALIST

fondul construit moștenit. Ea este obligată să desfășoare continuu o activitate de adaptare și înnoire parțială a acestuia, pentru a atenua discordanța dintre conținut și formă, pentru a elimina caracterul de frînă cu care forma învechită acționează asupra conținutului nou. Această activitate continuă de « terapeutică urbană » constituie procesul de reconstrucție urbană.

Acțiunea de reconstrucție urbană a constituit una dintre cele mai complexe și mai complicate probleme ale arhitecturii tuturor timpurilor. Într-adevăr, organismul viu și în permanentă transformare al orașului nu are o structură omogenă și unitară, ci este alcătuit dintr-un amalgam de structuri suprapuse stratificate sau întrepătrunse arbitrar, rezultat al succesivelor și parțialelor transformări ale formei urbane, rezultat al consecutivelor încercări de adaptare a mediului construit la nevoile de viață urbană ale fiecărei etape istorice.

De-a lungul istoriei societății bazate pe clase antagoniste și îndeosebi de-a lungul ultimelor două orînduiri — feudală și burgheză — ale căror așezări urbane constituie fondul mării majorități a orașelor existente, reconstrucția urbană a constituit și constituie și astăzi o formă evolutivă a dezvoltării fenomenului. Ea prezintă un caracter de transformare limitată a structurii, de ordin cantitativ, constînd din adăugiri sau dezafectări, lărgiri sau străpungeri, extinderi sau inserții, transformare care nu este în măsură să determine modificarea trăsăturilor esențiale ale fenomenului.

Prin trecerea de la orînduirea bazată pe exploatarea omului de către om la orînduirea fără clase antagoniste, prin schimbarea esenței modului de producție al societății și, implicit, crearea condițiilor pentru schimbarea în esență a modului de trai al colectivității urbane, apare necesitatea obiectivă de creare a unui mediu construit corespunzător, cu trăsături caracteristice noi și deosebite calitativ față de trăsăturile mediului construit moștenit. Procesul de transformare urbană care decurge din această necesitate nu mai poate păstra, ca atare, doar un caracter cantitativ; el nu se mai poate referi la simple înlocuiri și adăugiri de obiecte, echipări și amenajări în țesutul organismului urban existent, ci trebuie să asigure o modificare a trăsăturilor lui esențiale. Insistăm asupra acestei particularități a procesului nou de transformare a orașului, pentru a nu se înțelege că reconstrucția de tip socialist implică o lichidare fizică, imediată și totală a cadrului construit moștenit. Dimpotrivă, introducerea trăsăturilor noi, nu numai că nu este împiedicată, dar și implică folosirea într-o anumită măsură și pe o anumită etapă a obiectelor, echipării și amenajărilor urbane existente, care mai pot fi folosite în perioada de trecere.

Prin urmare, acțiunea de reconstrucție urbană de tip socialist trebuie să urmărească și să realizeze înlocuirea trăsăturilor vechi, proprii orașului depășit istoricește, cu trăsături noi, proprii orașului societății socialiste și comuniste; ea trebuie să determine un proces care să imprime fenomenului urban un caracter calitativ nou, care să asigure înlocuirea politicii și metodelor de « terapeutică urbană » cu cele de « profilaxie urbană ». Numai în acest fel se poate trece de la forma evolutivă la forma revoluționară a dezvoltării fenomenului, ceea ce constituie însăși particularitatea procesului de transformare de tip socialist a așezărilor urbane.

★

Procesul de transformare socialistă a orașelor constituie o latură precum-pănitoare a activității arhitecturale în etapa actuală, deoarece în procesul intens de construcție ce se desfășoară pe întreg întinsul patriei noastre ne

ocupăm cu precădere de transformarea calitativă a întregii rețele de așezări urbane moștenite, într-un termen scurt, impus de dezvoltarea rapidă a societății noastre.

Această transformare calitativă este susținută și de faptul că în planul de 6 ani, în curs de îndeplinire, trebuie să realizăm — numai în ceea ce privește construcția de locuințe în orașe — o suprafață echivalentă de cel puțin 300 000 de apartamente, cu un confort superior celui realizat în etapa anterioară, iar în ce privește programul de perspectivă, în perioada 1960—1975 trebuie să contribuim la construirea unei suprafețe locuibile mai mari decât întreaga suprafață locuibilă existentă în prezent în orașe și în centre muncitorești, pentru a asigura rezolvarea în linii mari a problemei locuinței în țara noastră. Acest efort va fi mult amplificat prin faptul că în același timp va trebui să asigurăm ca nivelul de trai al satelor noastre colectivizate să se apropie cât mai mult de cel al orașelor.

Simpla însumare a obiectivelor referitoare la construcția de locuințe nu oglindește nici pe departe amploarea sarcinii ce ne-a fost încredințată. Pe de o parte, trebuie luată în considerare acțiunea paralelă și chiar prealabilă de înzestrare a teritoriului orașenesc cu întreaga echipare tehnico-edilitară necesară. Pe de altă parte, trebuie să scoatem în evidență că, în condițiile orînduirii socialiste și comuniste, rezolvarea problemei locuinței nu poate fi asigurată exclusiv în limitele spațiului locativ propriu-zis. Omul societății noi caută să se elibereze, împreună cu familia sa, de toate greutățile gospodărești, pentru a câștiga cât mai mult timp liber pe care să-l dăruiască vieții sociale tot mai complexe, dezvoltării lui armonioase multilaterale, fizice și intelectuale. Datorită acestei cerințe, procesul de locuire a colectivității urbane, în toată complexitatea lui, va trebui să fie cuprins într-un întreg sistem de clădiri și amenajări, care să poată satisface necesitățile tot mai variate și mai multiple de ordin preponderent social.

În articolul « Marea inițiativă », publicat în 1919, Lenin, referindu-se la instituțiile social-culturale pe care le-a denumit « mlădițe ale comunismului » și la rolul lor în transformarea comunistă a modului de trai al societății, scria: « ...adevăratul comunism va începe numai acolo și numai atunci, unde și cînd va începe lupta de masă (condusă de proletariatul care are puterea de stat) împotriva micii gospodării casnice sau, mai exact, reconstrucția în masă a acestora și transformarea ei în mare gospodărie socialistă... »

După 40 de ani, în 1959, în raportul tovarășului Hrușciov la Congresul al XXI-lea al P.C.U.S., se spune: « În socialism, grija societății pentru ridicarea nivelului de trai al poporului se extinde asupra unui cerc larg de nevoi variate ale omului. Noi avem o cale cu adevărat comunistă de ridicare a bunăstării oamenilor muncii, de creare a unor condiții mai bune de trai pentru întreaga societate și deci pentru fiecare om în parte. Ea constă în asigurarea de locuințe confortabile, organizarea alimentației publice, îmbunătățirea deservirii curente a oamenilor muncii, lărgirea rețelei de instituții pentru copii, perfecționarea învățămîntului public, organizarea odihnei și îmbunătățirea asistenței medicale a populației, construirea de instituții de cultură etc.

În primii ani ai Puterii Sovietice, cînd au apărut la noi cantinele, grădinițele de copii, creșele, V. I. Lenin le-a denumit « modele ale mlădițelor comunismului ». În prezent, noi nu mai avem mlădițe izolate, ci un sistem întreg de diferite organizații de tip comunist și este datorită noastră de a înmulți aceste organizații, de a îmbunătăți și perfecționa activitatea lor. »

Este de la sine înțeles că toate aceste instituții și amenajări social-culturale de nenumărate categorii nu pot constitui o simplă aglomerare întâmplătoare de construcții pe teritoriu. Ele trebuie să alcătuiască, dimpotrivă, « un sistem întreg de organizații de tip comunist », părțile componente ale « marii gospodării socialiste urbane », ale unui tot organic și armonios, într-o anumită proporționalitate și de un anumit profil științific determinat pentru fiecare element în parte. Astfel se constituie forma superioară a locuinței, cadrul colectiv de locuire al societății comuniste de mâine.

În felul acesta se profilează una dintre sarcinile principale ale arhitecturii, și anume sarcina de a adânci continuu studiul problemei locuinței, elaborând tipuri socialmente noi de locuințe, elaborând formele de dezvoltare ale sectorului social de satisfacere a procesului de locuire, rezolvînd — în unitatea lor dialectică — problemele clădirilor de locuit concomitent cu problemele rețelelor de instituții și amenajări sociale, clarificînd implicit și concomitent natura și particularitățile microraiunii urbane, ale raionului urban, ale centrului populat, ale ansamblului urbanistic în general. Prin aceasta se demonstrează încă o dată că sarcinile sociale ale arhitecturii, în toată amploarea lor, nu pot fi rezolvate cu succes decît fiind abordate la treapta urbanistică, singura treaptă la care se poate asigura deplina concordanță între forma fenomenului — « mediul construit » al societății — și conținutul programatic nou al acestuia, conținut corespunzător noii orînduirii, care a desființat exploatarea omului de către om și al cărei țel suprem este omul și fericirea lui.

★

Față de cele arătate și ținînd seamă de faptul că orașele societății comuniste vor trebui să se deosebească în esență de orașele societății capitaliste, precum și de faptul că ceea ce edificăm astăzi va constitui parte integrantă din mediul construit al societății comuniste de mâine, este nevoie să stabilim căi adecvate pe care să îndreptăm procesul de transformare socialistă a orașelor. În acest scop este important să scoatem la iveală problemele fundamentale care apar în procesul de transformare socialistă a fenomenului urban, străduindu-ne să determinăm soluții corespunzătoare. Prima problemă ar putea fi astfel enunțată:

— Care sînt trăsăturile esențiale ale orașului specific orînduirii capitaliste și care vor trebui să fie trăsăturile esențiale noi ale orașului de tip socialist și comunist?

Numai după rezolvarea acestei prime probleme fundamentale vom putea enunța și trece la abordarea următoarelor probleme, referitoare la stabilirea căilor pentru lichidarea treptată și planificată a trăsăturilor esențiale ale orașului moștenit, depășit istoric, și pentru introducerea simultană, de asemenea treptată și planificată, a trăsăturilor esențiale noi.

În sfîrșit, va trebui să determinăm concomitent căile pentru rezolvarea contradicțiilor neantagonice dintre conținutul în continuă înnoire și forma în continuă învechire, contradicții ce apar în procesul de transformare calitativă a fenomenului urban și în condițiile etapei de trecere, cînd coexistă ambele categorii de trăsături.

Trebuie să recunoaștem că sîntem în întîrziere cu elaborarea unui răspuns satisfăcător la aceste întrebări. Din această cauză, pe lîngă succesele obținute și recunoscute ale arhitecturii noastre, nu putem nega și apariția unor lipsuri serioase în practica reconstrucției orășenești, din care unele pot fi sesizate de îndată, prin felul cum influențează procesul vieții urbane contemporane, iar altele vor putea fi sesizate mult mai tîrziu, de viața orășenească de mâine, în plină dezvoltare.

Discuțăm mult despre greutățile pe care le întîmpinăm în procesul de reconstrucție urbană, datorită clădirilor îmbătrînite, care ne stau în drum, cu toate că sînt edificate din cărămidă, lemn, paianță sau chirpici, adeseori clădiri scunde, cu înfățișare degradată și cu lucrări edilitare sărăcăcioase. Dar, în același timp, discutăm prea puțin asupra efectului în viitor al moștenirii urbane pe care ne pregătim s-o transmitem urmașilor noștri, moștenire de data aceasta realizată în oțel și beton, în marmură și sticlă, cu echipament tehnic costisitor. Numai în acest fel am putea explica faptul că

— am continuat uneori să completăm și să definitivăm încadrarea arhitecturală a unor arte vechi de circulație, cu toate că erau dimensionate pe măsura trăsăturii cu cai;

— ne-a fost greu să ne smulgem din făgașul rutinier, construind artere noi, cu profile subdimensionate și prevăzute cu pereți închiși;

— în loc să contribuim la rezolvarea contradicțiilor care se nasc în procesul de dezvoltare a fenomenului urban, noi am creat uneori premise pentru apariția unor noi contradicții între diferite funcții urbane, de exemplu, între funcția de locuire și între funcția de circulație urbană sau cea de comerț;

— acțiunea de previziune în procesul de reconstrucție mai este subordonată uneori unor situații conjuncturale, omîtînd rezervarea amplasamentelor adecvate pentru instituțiile și amenajările de folos obștesc pe care nu avem posibilitatea de a le construi astăzi;

— sîntem împinși încă de concepții estetizante în compozițiile noastre urbanistice, folosind volumele construite și spațiile libere după criterii preponderent formaliste și neglijînd urmărirea utilului, economicului și, implicit, a adevăratului frumos.

Este timpul să ne analizăm autocritic și cu multă exigență activitatea, renunțînd la justificări și argumentații neîntemeiate, este timpul să luptăm tot mai hotărît pentru o înaltă conștiință și disciplină urbanistică, preocupîndu-ne de ridicarea nivelului calificării noastre profesionale, pentru a putea soluționa just problemele fundamentale ce se ridică în procesul edificării mediului construit al societății noi. Numai fundamentînd științific activitatea urbanistică vom putea determina căile pentru transformarea socialistă a orașelor noastre, pe de o parte luînd în considerare baza socială și politico-economică a noii orînduirii, stabilind influența noilor forme colective de viață asupra sistematizării și construcției urbane și, pe de altă parte, scoțînd la iveală problemele practice ce trebuie rezolvate, elaborînd ierarhizarea lor și totodată direcțiile de rezolvare a acestora.

★

În studiul de față ne vom strădui să dăm un răspuns primei probleme fundamentale enunțate și anume determinarea trăsăturilor noi, esențiale, ale orașului de tip socialist și comunist, în opoziție cu trăsăturile orașului dezvoltat în orînduirea anterioară. În acest scop vom analiza influența noilor forme colective de viață, precum și aspectele caracteristice ale noii baze sociale și politico-economice, care constituie laturi ale noului conținut programatic al fenomenului urban.

Din acest punct de vedere, scoatem în evidență următoarele laturi și trăsături:

1. Stabilirea de relații de producție de tip nou, de colaborare tovarășească și ajutor reciproc, stabilirea aceluiași raporturi față de mijloacele de producție, aceluiași drepturi la muncă, cultură și odihnă ale tuturor membrilor societății implică o trăsătură nouă, fundamentală, a formei orașului socialist și anume lipsa oricărei zonificări sociale și lipsa discriminării de orice natură în ce privește condițiile de viață urbană. În acest fel reiese diferențierea față de trăsătura fundamentală a formei urbane vechi, care consta în deosebiri calitative între structura orășenească centrală și cea periferică, între zonele celor bogați și ale celor săraci, între cartierele rezervate claselor exploatare și cele ale claselor exploatate.

2. Înfăptuirea proprietății sociale asupra mijloacelor de producție, repartitia planificată și controlată a forțelor de producție în teritoriu și, în general, acțiunea legii economice a dezvoltării planice, proporționale, a economiei naționale implică apariția unei alte trăsături noi a formei mediului construit de tip socialist și anume dezvoltarea armonioasă și planificată a întregului organism orășenesc, care include ca parte integrantă și zona preorășenească. Această dezvoltare planică va trebui să se găsească în concordanță cu dezvoltarea rețelei urbane și a întregului teritoriu regional aferent, fiind coordonată cu indicii de plan ai economiei regionale și naționale. În acest fel se creează premise favorabile pentru dimensionarea optimă a orașului, pentru controlul extinderii lui teritoriale și al creșterii populației, pentru asigurarea densităților științific fundamentate, a zonificării raționale a teritoriului urban și corelarea acesteia cu rețeaua diferențiată de circulație, pentru organizarea pe bază de sistematizare a fiecărei zone în parte în intercondiționare cu celelalte zone și cu întreg organismul urban, pentru amplasamentul judicios al tuturor investițiilor, grupate în mari ansambluri și care se realizează pe etape planificate în timp, spațiu și ca proporționalitate. În modul acesta, noua trăsătură se opune vechii trăsături a formei urbane, care se manifestă în stagnarea sau creșterea întâmplătoare a populației, în dezvoltarea anarhică și necontrolată a organismului orășenesc, al cărui teritoriu se extinde excesiv și tentacular, în densitatea neomogenă și în medie foarte scăzută, în contradicția antagonică dintre zone și circulații, în amplasamentele întâmplătoare ale investițiilor, ce se realizează cu bucată și condiționate de interesele egoiste ale proprietății particulare.

3. Lupta pentru satisfacerea cît mai deplină a nevoilor materiale și culturale ale întregii societăți determină o altă trăsătură calitativ nouă a formei urbane, și anume satisfacerea tot mai largă, pe plan social, a nevoilor multilaterale ale întregii populații orășenești. Aceasta implică materializarea unui sistem de rețele de instituții, amenajări și echipări urbane tot mai bogate și mai complexe, armonios și rațional repartizate pe

întreg teritoriul oraşului, în vederea creării condiţiilor optime de viaţă pentru întreaga colectivitate urbană. Acest sistem de reţele intercondiţionate, bazate pe trepte succesive şi crescînde de servicii obşteşti şi pe raze de acţiune tot mai largi, determină organizarea şi compartimentarea întregului teritoriu urban într-un sistem de unităţi complexe şi organice de locuire — grupa de vecinătate, micraionul, raionul, oraşul propriu-zis. În felul acesta, noua trăsătură se opune trăsăturii vechi a formei oraşului moştenit, care constă din amplasarea haotică şi arbitrară pe teritoriu a obiectelor de interes obşteşti, instituţiilor, amenajări şi echipări urbane insuficiente în ce priveşte capacitatea lor de cuprindere, aşezate cu precădere în cartierele rezervate claselor exploatatoare şi constituind în primul rînd mijloace de exploatare a maselor muncitoare.

4. Lichidîndu-se practic monopolul proprietăţii private asupra teritoriului urban şi, implicit, renta funciară pentru terenurile de construcţii — rentă care sporeşte în raport cu poziţia terenului faţă de anumite zone ale aşezării (apropierea de centrul oraşului, de vaduri comerciale şi noduri industriale, de pieţe şi căi de circulaţie) — şi înfăptuindu-se proprietatea socială asupra întregului echipament tehnic-gospodăresc şi asupra întregii reţele urbane de servicii obşteşti şi de transport, se constituie premisa unor noi trăsături ale formei oraşului de tip socialist. Astfel, se realizează o grupare a instituţiilor şi a întreprinderilor de servicii şi prestaţii colective în centre de interes social care corespund unităţilor teritoriale organice, toate aceste centre constituind un sistem policentric, ierarhizat, în care zona centrală urbană are rolul conducător. Între zonele urbane şi sistemul policentric, pe de o parte, şi între acestea şi reţeaua de circulaţie, pe de altă parte, se stabileşte o strînsă intercondiţionare reciprocă. Reţeaua de circulaţie se profilează astfel încît să se obţină o diferenţiere a ei pe categorii de transport, o reducere maximă a lungimii ei desfăşurate pe unitate de măsură teritorială, o adaptare optimă la teren pentru a se realiza economii la lucrări de sistematizare verticală şi în construcţii de artă, precum şi trasee corespunzătoare funcţiei de circulaţie, izolînd-o de funcţia de locuit prin perdelele de plantaţii şi prin aşezarea retrasă, volumetric spaţială, a clădirilor aşezate liber în teritoriu şi organizate în mari ansambluri înverzite şi însorite.

Aceste noi trăsături ale oraşului socialist sînt calitativ deosebite faţă de trăsăturile vechi ale formei urbane, care se manifestă într-o reţea de circulaţie excesiv de lungă (determinată de fărîmîrea loturilor urbane şi de goana după front la stradă), cu străzi coridor înguste, întortocheate, cu prea dese interfeţenţe, reţea încadrată cu clădiri în aliniere continuă, generînd paravane închise, dezordonate, ştirbe, lipsite de unitate, avînd în spate curţi dosnice şi curele de teren insalubre. Printr-o ocupare tot mai intensivă a terenului, îndeosebi cu blocuri înalte şi înghesuie în centrul oraşenesc, a rezultat o desfiinţare treptată a spaţiilor verzi, o alungare a naturii şi a soarelui din oraş, o necesitate stringentă de ocupare practic totală a primului nivel al clădirilor de locuit riverane străzilor cu desfăşurări nesfîrşite de magazine, ateliere şi întreprinderi diferite, generînd zone urbane mixte, cu funcţii antagonice.

5. Activitatea tot mai intensă, conştientă şi organizată, social-politică şi cultural-sportivă a întregii populaţii, participarea ei vie la marile evenimente şi aniversări ale oraşului, ale patriei, ale lumii, constituie premisa unei noi trăsături, prin asigurarea cadrului construit urban în care aceste funcţii să se poată desfăşura în toată amploarea. În acest scop, oraşul de tip nou va cuprinde spaţii adecvate, libere şi adăpostite, pieţe şi esplanade, parcuri publice şi sportive, ansambluri pentru expoziţii şi congrese, precum şi alte asemenea. Caracterul unitar al organismului va determina judicioasă lor dimensionare, precum şi repartizarea lor armonioasă pe întreg teritoriul oraşului, atît în cadrul sistemului policentric urban, cît şi în zona preorăşenească. Prin aceasta apare deosebirea faţă de vechea trăsătură urbană, care se manifestă prin lipsa totală sau subdimensionarea lor, precum şi prin repartizarea teritorială, pe considerente de clasă, a acestor construcţii şi amenajări de interes public.

6. Progresul continuu al modului de viaţă urbană, în corelare strînsă cu dezvoltarea modului de producţie al societăţii comuniste, va implica apariţia în timp a unor noi programe, construcţii şi forme organizatorice adecvate ale mediului construit, pe care nici nu le putea încă prevedea în mod concret. Printre acestea am putea cita ca exemple ce nu epuizează problema, cluburile de micraion, centrele de aprovizionare, alimentare şi prestaţii diferite cu autoservire, precum şi cu comandă şi expediţie la domiciliu, căminele şi cantinele instituţiilor de copii şi învăţămînt, unităţi de auto-administrare şi multe altele. Pentru a asigura concordanţa în timp între conţinutul şi forma fenomenului trebuie să stabilim o serie de metode şi măsuri corespunzătoare, care să acorde construcţiei oraşeneşti planificate un caracter elastic şi adaptabil. Astfel, vor trebui prevăzute îndeosebi posibi-

lităţi de extindere şi completare a sistemului de reţele de servicii şi prestaţii multilaterale obşteşti şi posibilităţi de amplificare în perspectivă a spaţiilor de circulaţie, asigurate prin rezervaţii teritoriale apărute de o riguroasă disciplină urbanistică; vor trebui folosite astfel de sisteme constructive pentru anumite categorii de amenajări şi echipări ale teritoriului, încît să poată fi asigurată o amortizare a investiţiilor în strînsă corelare cu îmbătrînirea lor morală, ceea ce va permite readaptarea, modificarea sau înlocuirea lor în momentul cînd cerinţele vieţii urbane o vor impune. Acest potenţial acumulat « în rezervă » constituie de asemenea o trăsătură a oraşului nou, corespunzătoare previziunii ştiinţifice în ce priveşte dezvoltarea fenomenului urban. În acest fel apare deosebirea calitativă faţă de trăsătura oraşului vechi, ce-l caracterizează ca un organism osificat, rigid, static, sufocat în propriile lui contradicţii.

7. Problemele de utilitate, de economicitate şi de expresivitate, ca laturi constitutive şi indivizibile ale fenomenului arhitectural, implică, în condiţiile noului conţinut social al fenomenului, rezolvări calitativ noi, pe baza unor metode şi soluţii care trebuie să se deosebească întru totul de cele aplicate problemelor vechiului organism urban. Deosebirea dintre vechi şi nou este determinată de considerarea de pe trepte diferite a problemelor, de la treapta obiectului arhitectural la treapta ansamblului urbanistic. Într-adevăr, trebuie să recunoaştem că o rezolvare chiar relativ bună a problemelor de funcţionalitate, economicitate şi expresivitate limitată însă doar la cadrul strîmt al unui obiect arhitectural izolat, considerat ca o individualitate de sine stătătoare, va fi cu siguranţă infirmată de cerinţele ansamblului urbanistic în care obiectul se găseşte împănăat artificial. Dimpotrivă, prin rezolvarea în bune condiţii a problemelor de funcţionalitate, economicitate şi expresivitate, considerate la treapta ansamblului urbanistic, se rezolvă implicit şi problemele proprii fiecărui obiect constitutiv în parte. Acest mod nou de abordare şi rezolvare a problemelor arhitecturale, cu precădere la treapta marilor ansambluri, generează particularităţi calitative noi, apte a preciza trăsături proprii oraşului socialist.

8. Considerînd arhitectura ca un proces de sinteză, de mare complexitate, avînd ca obiectiv alcătuirea mediului construit al societăţii, trebuie să asigurăm participarea la formarea fenomenului urban a tuturor tehnicilor, artelor şi valorilor adecvate, ce trebuie şi pot contribui la constituirea acestui obiectiv. Dintre acestea, cităm arhitectura spaţiilor verzi, plastica şi pictura monumentală, arta de mobilare a spaţiilor libere, tehnica culorilor, gama variată de structuri şi nuanţe a materialelor de construcţii, echipamentul tehnic, apoi valorificarea monumentelor arhitecturale şi istorice, a posibilităţilor locale în materiale şi tehnici, precum şi alte asemenea, în intercondiţionare reciprocă şi toate în subordonare faţă de ansamblul urbanistic nou, considerat ca un tot. Cu precădere trebuie să asigurăm valorificarea deplină a potenţialului cadrului natural, a geo-climatului local, realizînd o unitate armonică între mediul natural şi cel construit. Rezultatul acestei cooperări şi interacţiuni va genera de asemenea o trăsătură nouă a oraşului de mîine.

9. În sfîrşit, trebuie să subliniem că în cazul transformării socialiste a fiecărui oraş existent în parte, introducerea tuturor acestor noi trăsături şi a altora, care vor fi treptat determinate, trebuie efectuată după o metodologie care să respecte şi să scoată în evidenţă specificul fiecărei aşezări. În acest scop este important a scoate la iveală problemele particulare fiecărui oraş şi a găsi soluţiile corespunzătoare, precizînd concret obiectivele ce trebuie atinse, etapele de realizare şi căile de atingere a acestora, evitînd cu orice preţ şablonizarea şi uniformizarea. Numai astfel se va putea sublinia personalitatea oraşului, trăsăturile lui proprii, caracteristice, particulare.

★

Prin determinarea trăsăturilor esenţiale ale oraşului de tip socialist şi comunist vom putea contribui la rezolvarea primei probleme fundamentale enunţate, stabilind implicit obiectivele concrete ce trebuie atinse în procesul de transformare socialistă a oraşului.

Numai în acest fel vom fi în măsură să precizăm cele mai adecvate căi de rezolvare a problemelor complexe ce se ridică în procesul transformării socialiste a oraşelor şi să contribuim la edificarea unui astfel de mediu construit în care să se poată desfăşura în condiţii optime viaţa multilaterală şi fericită a societăţii de mîine. Prin aceasta, activitatea urbanistică va constitui unul din sectoarele înaintate ale frontului comun ce ne îndreaptă spre desăvîrşirea construirii socialismului în patria noastră, sub conducerea sigură şi înţeleaptă a Partidului Muncitoresc Român.

PROBLEME ACTUALE ALE URBANISMULUI ÎN R. P. R.

Directivile Congresului al III-lea al P.M.R. cuprind liniile directoare ale programului de dezvoltare a economiei naționale până în anul 1975. Astfel, producția industrială va ajunge la un nivel de peste 6 ori mai mare față de cel din anul 1959. În cadrul acesteia se prevede creșterea producției de energie electrică de circa 10 ori, a industriei chimice de 13—14 ori, a producției industriei alimentare de 4,5—5 ori, iar a industriei ușoare de 6—7 ori. Vor fi create condițiile unei creșteri masive a producției și productivității muncii în agricultură, considerându-se posibil ca producția agricolă să crească de aproximativ 3 ori. Volumul de investiții va urma o linie ascendentă, ajungând până la 1975 la un nivel de cca. 5 ori mai mare decât în 1959.

Cu privire la populație, extragem din statisticile oficiale datele cuprinse în tabelul 1.

Tabelul 1

Populație	Total mii locuitori	Repartizarea pe medii			
		mediul urban		mediul rural	
		mii locuitori	% din total	mii locuitori	% din total
Recensământ dec. 1930	14 281	3 051	21,4	11 230	78,6
Calculat (D.C.S.) pt. iulie 1960	18 403	5 912	32,1	12 491	67,9
Rezultă pentru perioada 1930—1960 o creștere a populației cu circa	29%	94%	—	11%	—

Sporul procentual mai mare rezultat pentru mediul urban este datorat în oarecare măsură schimbării clasificării unor localități, dar mai cu seamă atragerii a noi forțe de muncă din mediul sătesc, ambele în directă legătură cu dezvoltarea impetuoasă a procesului de industrializare.

Considerând că o ușoară scădere a natalității va fi compensată prin creșterea longevității, apreciem că pentru etapa 1960—1975 mai poate fi presupusă o menținere a sporului de circa 10⁰/₀₀ pe an, preluat integral de mediul urban prin continuarea afluxului din mediul rural.

În schița planului economic de perspectivă se arată: «Ritmul înalt de industrializare socialistă a țării va aduce schimbări importante și în structura populației ocupate, sporind ponderea celor care lucrează în industrie. Numărul total de salariați va ajunge până în 1975 la peste 5,7 milioane, cu peste 2,7 milioane mai mult decât în 1959». Ținând seamă de faptul că în mediul urban, în structură echilibrată, numărul persoanelor active (salariați, cooperatori, studenți) depășește cu puțin jumătate din numărul locuitorilor, rezultă că sporul considerat de populație urbană este, sub raport social-economic, pe deplin acoperit. Restul numărului suplimentar de salariați arătat în Directive corespunde preluării în muncă salariată a încă unei părți din numărul actual al populației din mediul urban și, în completare, sporirii numărului de salariați și în mediul rural (G.A.S., S.M.T., unele industrii, deservirea social-culturală etc.).

Cunoașterea structurii familiei după număr de persoane are importanță în proiectarea urbanistică, îndeosebi la determinarea procentului de apartamente după număr de camere în ansamblurile noi. Recensământul populației din 1956 prezintă date amănunțite, din care extragem pe cele din tabelul 2 (în procente, cu rotunjiri):

Tabelul 2

Mediul	Persoane singure	Familii cuprinzând persoane:					
		2	3	4	5	6	7 și peste
Urban %	17,9	19,1	22,0	19,0	10,9	5,7	5,4
Rural %	6,0	12,1	17,9	21,0	17,9	12,2	12,9

În afară de persoanele singure, rezultă o medie de 3,2 persoane/familie în mediul urban, și de 3,8 persoane/familie în mediul rural. Ținând seamă de faptul că o parte dintre cei recenzați ca persoane singure duc gospodărie de gen familial, rezultă că media reală de persoane pe familie este mai mică. Potrivit unor calcule de interpretare a datelor statistice și unor sondaje recente, aceasta apare a fi de circa 2,8 persoane/familie în mediul urban și de circa 3,6 în cel rural. Fenomenul scăderii numărului mediu de persoane pe familie, legat de schimbări în structura populației (precum: raportul pro-

centual urban-rural, constituirea în mai mare măsură de familii tinere independente ș.a.) mai este încă în ușoară continuare.

Dezvoltarea producției materiale va determina creșterea însemnată a venitului național; vor crește veniturile reale ale oamenilor muncii, vor spori veniturile țărănimii. Se prevede ca în perioada 1960—1975 problema locuințelor să fie practic rezolvată în toate orașele și centrele industriale ale țării; va trebui să fie construită o suprafață de locuit mai mare decât aceea existentă în prezent, asigurându-se condițiile necesare de confort. În același timp va crește și volumul construcțiilor de locuințe la sate. În corolație cu această acțiune, prin planul economic de perspectivă este prevăzută alocarea de mijloace pentru dezvoltarea învățământului, ocrotirii sănătății, serviciilor culturale, de gospodărie comunală ș.a.

Ritmul desfășurării anuale a construcției de locuințe din fondurile statului rezultă din datele arătate în tabelul 3.

Tabelul 3

Anul	1961	1965	1970
Nr. apartamente:	41 mii	65—70 mii (Convenționale)	100—120 mii

Din aceste date rezultă dinamica puternic crescândă a construirii de locuințe din fondurile statului în orașe și centre muncitorești. Totodată, un număr important de locuințe se construiesc de populație din fonduri proprii, această acțiune desfășurându-se îndeosebi la sate.

Programul de perspectivă al dezvoltării economiei naționale până în anul 1975 (din care planul 1960—1965 constituie prima etapă), orientat în direcția creșterii intense și multilaterale a forțelor de producție, va avea consecințe importante în organizarea pe baze înnoite a locului de muncă, locuinței, deservirii social-culturale și echipării edilitare. Orașele și satele noastre, în starea actuală, nu corespund funcțiunilor economice și sociale ce le revin prin programul de perspectivă trasat în vederea desăvârșirii construcției socialiste și trecerii treptate la construirea comunismului. Multe dintre așezările noastre rurale nu îndeplinesc, în mare măsură, condițiile necesare trecerii către lichidarea diferențelor esențiale dintre oraș și sat. Apare acum, ca o sarcină de lungă durată, restructurarea acestor așezări, transformarea treptată a majorității așezărilor noastre populate, orașenești și sătești.

Problema-cheie a studiilor și proiectării urbanistice în țara noastră este acum aceea a eficienței: în ce măsură contribuie acestea la realizarea planului de dezvoltare a economiei naționale? în ce măsură furnizează ele elemente care să ajute elaborării planului de perspectivă?

SISTEMATIZAREA TERITORIALĂ

Sistematizarea teritorială constituie cea mai largă formă de abordare urbanistică, în care dispunerea așezărilor populate pe teritoriu și interdependența lor sînt reliefate în mod deosebit la determinarea profilului social-economic al localităților de pe teritoriul considerat. Astăzi, studiile de sistematizare teritorială sînt abordate într-un mod realist, lucru vădit în lucrări recente privind delta Dunării, zona preorășenească a capitalei ș.a., sarcina lor principală fiind legată de asigurarea unei raționale repartizări pe teritoriu a rețelei de localități, în funcție de justa repartitie a forțelor de producție. Pentru asigurarea unei eficiențe maxime a acestor studii este necesară strînsa lor corelare cu planificarea de stat de perspectivă.

SISTEMATIZAREA ORAȘELOR

Sistematizarea orașelor — domeniu în care urbanismul s-a născut și de unde își trage numele — constituie sectorul în care apar acum cele mai acute probleme de proiectare urbanistică, de traducere în viață a măsurilor preconizate și de asigurare a condițiilor care să permită dezvoltarea armonioasă de perspectivă a orașelor și centrelor muncitorești.

Transformările importante care au avut loc în ultimii ani în economia orașelor noastre în legătură cu industrializarea, posibilitățile ce se deschid acum pentru determinarea pe baze mai științifice a profilului social-economic al orașelor în legătură cu planul economic de perspectivă și, îndeosebi, sarcina de a asigura, prin proiecte urbanistice, un suport temeinic proiectării de investiții, fac necesară actualizarea a numeroase schițe de sistematizare elaborate pînă acum și completarea elaborării pînă la acoperirea întregului număr de orașe și localități asimilate urbanului. Astăzi, dintr-un număr total de 352 de localități, 181 sînt încadrate administrativ ca orașe; sarcina proiectanților de la centru și din regiuni apare deci a fi deosebit de amplă. Considerăm că pînă la finele anului 1965 trebuie asigurată completarea elaborării acestor schițe de sistematizare.

Practica determinării profilului social-economic separat pentru fiecare localitate constituie o măsură insuficientă, fiind necesară și înscrierea în

rețeaua localităților. Sistemizarea orașelor trebuie să se sprijine pe elemente de plan de perspectivă, defalcate pe regiuni și localități, condiție care va fi asigurată prin elaborarea planului economic de perspectivă pentru anul 1975 (sau 1980). În acest mod, determinarea unor limite de temă care să asigure posibilitatea aplicării «elastice» a schițelor de sistematizare nu va mai fi lăsată aproape exclusiv pe seama proiectării.

Sînt cunoscute dificultățile care rezultă din prea marea întindere teritorială a orașelor noastre, ca de altfel a tuturor așezărilor populate din întreaga țară. Principiul, afirmat consecvent în proiectarea urbanistică din perioada ultimilor 15 ani, de a se opri extinderea și de a se ține chiar la unele restrîngerii, a fost dezvoltat în ultimul timp prin limitarea zonelor în care se amplasează investițiile din fonduri de stat. În lumina sarcinilor de realizare, care cresc din an în an, unirea creșterii confortului cu asigurarea unei maxime eficiențe a investițiilor poate fi obținută numai prin aplicarea consecventă a concentrării zonelor de investiții, cu densități de populație mult sporite față de mediile prea mici ale vechilor așezări urbane. Exemple pozitive de aplicare sînt în întreaga țară, precum: cvartalele «Parc» și «Mihai Viteazul» din Suceava, completarea străzii Horia din Cluj, ansamblurile «Păcurari», «23 August» și «Piața Unirii» din Iași, zona gării noi în Constanța, zonele centrale din Galați, Ploiești, Pitești, Bacău ș.a., iar în capitala țării: ansamblul care încadrează noua sală a Palatului Republicii, restructurarea căii Griviței și a unei părți din magistrala inelul II (bulevardele Ilie Pintilie, Ștefan cel Mare, Mihai Bravu), deschiderea în continuare a magistralei N-S ș.a.

Pentru constituirea de noi cartiere în afara actualelor limite ale zonei locuite a orașului sînt cunoscute exemple pozitive de aplicare din București (Balta Albă, Drumul Taberei), Ploiești (în nord) ș.a. Această măsură de oportunitate, legată de lipsa posibilității de asigurare imediată a unor degajări masive în actualul perimetru de locuințe, poate duce, printr-o aplicare extinsă, la dificultăți în viitoarea organizare structurală a orașelor. În acest sens, apreciem, de pildă (părerea autorului articolului) că intenționata realizare a noului cartier «Pietricica» în Piața Neamț ar fi o eroare.

Demolările constituie într-adevăr o problemă-cheie în faza actuală a reconstrucției orașelor noastre, avînd multiple aspecte. Valoarea tehnică redusă a fondului clădit și a lucrărilor edilitare de pe mari întinderi din cele mai bune zone ale localităților îndeamnă către restructurarea lor totală, prin amplasarea aici a noilor ansambluri de clădiri de locuit și de interes obștesc. Raportul disproporționat dintre valoarea economică a vechiului și a noului fond clădit ar înlesni, în genere, această restructurare. Dificultatea apare la compararea numărului de locuitori a căror recazăre este necesară, cu acela prezumat a fi cazat în noul fond clădit. Astfel, analiza amănunțită a situației unei zone existente de pe malul Dunării, la Brăila, a cărei restructurare ar da orașului o nouă față către fluviu, a dus la concluzia că necesitățile de recazăre ar echivala cu 2/3 din capacitatea noilor clădiri de locuit ce s-ar realiza; în momentul actual, o asemenea proporție nu poate fi acceptată. Credem însă că nu ar fi cazul să se stabilească un procentaj planificat pe țară, privind demolările admisibile la restructurările radicale, chiar dacă acest plafon unificat ar fi majorat din etapă în etapă pe baza sporirii fondului de locuințe. Fiecare situație se cere examinată de organele locale, de proiectant și de forurile de avizare, în lumina condițiilor locale, actuale, dar și în a prevederilor. Completarea schițelor de sistematizare cu un program al eșalonării dărîmărilor necesare, supus aprobării o dată cu proiectul urbanistic, ar putea clarifica, pentru fiecare localitate, drumul de urmat în realizarea investițiilor.

MICRORAIONUL

Locuința unifamilială a fost în trecut elementul constitutiv al orașelor noastre, fie că prin mizeria ei oglindea starea proletariatului, fie că prin emfatismul frontonului sprijinit pe coloane tencuite, simboliza înăvuierea moșierului sau negustorului. Clasate social la «centru» sau la «periferie», încolo, dispuse oricum.

O nouă unitate trebuia să intervină în compunerea orașului; s-a vădit de la început că blocul cu apartamente este încă o unitate prea mică, ce nu poate asigura o nouă structurare. Experiența «incintelor» reedita unele încercări occidentale ale epocii dintre cele două războaie mondiale (cunoscutele «Hof» ale Vienei ș.a.); «cvartalele», compuse, după mărime și configurație, din incinte, semiincinte, alinamente și mai puțin din blocuri independente, au format cîteva ani elementele constitutive ale orașelor în concepția noastră urbanistică. Onești, Iași, Baia Mare, Suceava ș.a., numeroase sînt exemple de realizări care vădesc faptul că, oferind locatarilor condiții de confort, cvartalele nu satisfac în suficientă măsură cerințele urbanistice moderne. Pe linie evolutivă, în gîndirea cu privire la ansamblu s-a sintetizat în ultimii ani ideea microraionului. Eliberat de rigiditatea cvartalului, amplificat la mărimea potrivită deservirii social-culturale și de trai, compus sau nu, la rîndul său, din unele subgrupări, putînd constitui și etapă de realizare în restructurarea urbană, oferind în mod necesar și posibilitatea execuției prin metode avansate industrializate, microraionul este în concepția noastră actuală cu privire la orașul socialist, formația de bază în structurarea urbană. Exemple de aplicare au apărut în proiectele recente în curs de realizare: cartierul «Drumul Taberei» din București, compus din cîteva microraioane, un microraion în nordul Ploieștilor, cartierul nou «Țiglina» din Galați; de asemenea și în proiecte la a căror realizare se va trece în curînd: «Donath» din Cluj, «Zona Bahluiului» din Iași ș.a.

Studiile teoretice și experimentale privind aplicarea microraionării în condițiile restructurării orașelor noastre existente sînt încă insuficiente; de aici apare un oarecare pericol de «grafism», punînd sub semnul îndoielii aplicabilitatea unora dintre propunerile făcute, ca, de exemplu, în schițele de sistematizare a orașelor Buzău și Ploiești.

Una dintre sarcinile proiectării urbanistice, în dezvoltarea ei către sprijinirea proiectării investițiilor, este de a determina, de la caz la caz, proporția apartamentelor după număr de camere, în cuprinsul unui mare ansamblu considerat a fi realizat în etapa apropiată. Luînd în considerare structura reală a familiilor după număr de persoane, arătată în partea primă a acestui articol și ponderea, după numărul de camere, a apartamentelor date pînă acum în folosință, apare o nepotrivire între proporțiile necesare și cele realizate.

Concluzia esențială a celor de mai sus este că actuala structură a ansamblurilor, în ceea ce privește procentul apartamentelor după număr de camere, nu este corespunzătoare, întîrziînd rezolvarea satisfacerii necesarului de

locuințe, considerat ca problemă de masă. Studii mai ample în această cheștiune au și fost întocmite atît de I.S.C.A.S., cît și de «Proiect-București».

DIMENSIONAREA DOTĂRIILOR SOCIAL-CULTURALE

Una dintre preocupările prezente la elaborarea schițelor și detaliilor de sistematizare este aceea a unei juste dimensionări a unităților de dotare social-culturală, legată și de structurarea orașului și cartierelor în microraioane. Din practica ultimilor ani se desprinde însă că estimarea sumară a capacității de cuprindere a teritoriului pe bază de indici globali de densitate, practică la elaborarea schițelor de sistematizare, se vădește uneori exagerată.

În această situație apare necesar să se calculeze numărul unităților specifice de folosință a clădirilor de dotare, pe baza unor densități de populație apropiate de cele care sînt efectiv constatate în noile ansambluri date în folosință, eventual ținînd chiar seamă și de reducerea în perspectivă a densității populației ca efect al mării spațiului locuibil ce va reveni în medie pentru o persoană. Bineînțeles, aceasta nu exclude necesitatea rezervării unor terenuri pentru clădiri și funcțiuni de interes obștesc care ar mai apărea necesare în legătură cu creșterea nivelului de trai și al căror program nu poate fi determinant acum.

RAPORTUL DINTRE NOU ȘI VECHI

Una dintre cele mai acute probleme ce se pun acum în cadrul tezelor de bază ale urbanismului contemporan este aceea a raportului dintre vechi și nou. Încercînd o simplificare, am putea admite că nu se pune cu acuitate pentru cazul completărilor strict locale, unde stridența volumelor sau a culorilor trebuie exclusă; exemple reușite din Cluj, București și alte orașe sînt cunoscute.

Pentru ansamblurile noi — la magistralele integral reconstruite și mai cu seamă la noile microraioane — caracterul contemporan poate fi asigurat cu oarecare independență. Sînt însă cazuri în care soluționarea ridică în mod acut problema raportului urbanistic dintre vechi și nou: programul și dimensionarea noilor volume construite, modul de dispunere, culoarea, rezolvarea acceselor, caracterul plantațiilor. Credem că nu pot fi dezvoltate condițiile de just raport și către un «stil de tranziție», nici măcar prin impunerea unor detalii plastice de factură «specifică»; dar poate sînt și alte opinii, a căror susținere argumentată ar trebui cunoscută... pentru a putea fi combătute! În orice caz, pare a se fi realizat un deplin acord împotriva pasișării trecutului, atît pe plan urbanistic (de exemplu, nu se mai propun piețe în «turbînă», cu fronturi compacte), cît și pe plan arhitectural (fie că e vorba de imitarea ordinelor clasice, fie de aplicarea unor elemente de decor ale monumentelor vechi de arhitectură religioasă).

Orașul Sighișoara — în întregul său cuprinzînd cetatea monument istoric, partea locuită înconjurătoare, cartierele noi și zona industrială — înmănușchiază exemplificarea numeroaselor laturi ale problemei raportului dintre vechi și nou. Reluarea acum a studiului de sistematizare a acestui oraș de către I.S.C.A.S. — precum și alte studii de restructurare pentru Iași, Brașov, Suceava — ar putea prilejui rediscutarea unor probleme teoretice privind corelarea principiilor urbanistice actuale cu necesitatea păstrării unor incontestabile valori ale trecutului.

SISTEMATIZAREA ZONELOR INDUSTRIALE

În lanțul de probleme actuale ale urbanismului, sistematizarea zonelor industriale apare ca cea mai nouă dintre ele. Sînt cunoscute dificultățile moștenite prin amplasarea deficientă, uneori de-a dreptul haotică, a industriilor în perioada capitalistă. Atenuarea stînjeșurilor reciproce industrie-locuință pentru unitățile din cuprinsul zonei de locuit este o cheștiune de rezolvare locală, pe măsura și la timpul cînd se iese posibilitatea. Sistematizarea zonelor industriale, ca problemă actuală în urbanism, se referă îndeosebi la noi zone din afara orașelor sau din preajma lor, incluzînd eventual și complexe sau unități industriale existente. Realizări recente de mari grupări industriale noi (Onești-Borzești, Săvinești-Roznov, Suceava ș.a.) incluse uneori în microraioane industriale, oferă un vast material de analiză privind: condițiile de amplasare a zonei, — ordinea de amplasare a unităților în zonă și teritoriile de rezervă, — cooperarea în căi de comunicație și transporturi, alimentării energetice și hidro-edilitare, clădiri administrative și sociale, — asigurarea condițiilor sanitare reciproce și față de exterior, — organizarea lucrărilor de execuție, precum și numeroase alte aspecte corelate.

Pe baza unor prime îndrumări de principiu elaborate de C.S.C.A.S., a analizelor lucrărilor realizate și a întocmirii, ca primă încercare în țara noastră, a unui proiect pentru sistematizarea amplei zone industriale din Iași, se va putea trece în curînd la elaborarea unor teze de bază și unor instrucțiuni practice privind acest nou domeniu al proiectării urbanistice. Este de observat că s-a rămas în urmă în ceea ce privește studiile de sistematizare, în orașele existente, a cartierelor cu predominanță industrială (Timișoara, Brașov, București ș.a.), pentru care lipsa unor proiecte de restructurare a ansamblului industrial se va resimți sub multiple aspecte.

CIRCULAȚIA ȘI TRANSPORTUL

Una dintre problemele reconstrucției urbane pentru care dispunem de un material teoretic destul de bogat este aceea a circulației. Structura stradală de bază a orașelor noastre va apărea în curînd necorespunzătoare condițiilor cerute de traficul modern, de îndată ce numărul autovehiculelor de diferite categorii va spori simțitor. Unele lucrări recent realizate rezolvă puncte stringente de mult cunoscute, precum pasajele superioare din sudul orașelor Ploiești, Predeal și Brașov. În proiectele de sistematizare a orașelor existente apar numeroase soluționări menite să asigure buna rezolvare a circulației, precum: la Iași — viaductul Tătărași și legătura carosabilă la Rîpa Galbenă; la București — pasajul superior Basarab; la Făgăraș, Deva și Orăștie — variantele de degajare a centrului; și numeroase altele. Cu toate acestea, apreciem că, în ansamblu, problema circulației este cuprinsă în lucrările teoretice și de proiectare, în avizări și în realizări, la un nivel încă nesatisfăcător, cu o inexplicabilă «timiditate», fără asigurarea condițiilor pe care viitorul apropiat le va vădi indispensabile. Cităm ca exemple recente: în București — profilul transversal îngust al șos. Ștefan cel Mare la deșușarea str. V. Lascăr (urmează a fi lărgit în dezvoltarea reconstrucției

inelului III) — distanța mică dintre cele două blocuri de pe b-dul Magheru, pe unde, prins în clește, va trece inelul I de degajare a centrului; la Brașov pentru noua piață a gării — respingerea de către organele de avizare a soluției de intersecție la niveluri diferite, propusă de proiectanți ș.a.

Transportul în comun este unul dintre primii beneficiari ai unei rețele judicioase de artere magistrale. Deși îmbunătățirea transportului în ultimii ani este evidentă, datorită în special amplificării parcului de vehicule, totuși deficiențele sistemului de străzi magistrale se fac simțite, atât în traseele, cât și în condițiile de parcurs ale liniilor de tramvaie, troleibuze și autobuze, în capitală și în orașele mai importante din țară (Timișoara, Iași ș.a.). Un nivel superior al organizării și funcționării transportului în comun se înscrie între caracterele specifice ale unui oraș socialist. Unirea obligată a acestei probleme cu aceea a circulației generale din oraș și, implicit, cu a organizării străzilor magistrale spre a face față sarcinilor de perspectivă, constituie încă una dintre măturile interdependenței în care se cer rezolvate multiplele probleme care compun noțiunea de urbanism.

Este cunoscut că parte din muncitorii multora dintre centrele industriale din țară locuiesc în sate mai apropiate sau chiar mai îndepărtate, călătorind zilnic cu trenul sau autobuzul, după caz. În funcție de condițiile istorice în care s-a dezvoltat respectivul centru industrial și de posibilitățile recrutării salariaților, navetismul este mai accentuat în unele localități (de exemplu, la Reșița, Ploiești) sau este proporțional neînsemnat (de exemplu, la Timișoara). Intrind totdeauna în preocuparea atentă a proiectanților de urbanism — care întocmesc schema mișcărilor pendulare și determină grupările după timpul de parcurs («pe izocrone») — propunerile sînt uneori caracterizate prin radicalism excesiv.

Noi considerăm că implicațiile economice și sociale ale lichidării «navetismului» ar fi mult prea mari, în special pentru etapa actuală și cea apropiată, referindu-ne la mijloacele ce ar fi necesare pentru construirea unui fond suplimentar de locuințe (materiale, utilaj, manoperă, finanțare), la situația familiilor în care unii dintre membri lucrează în industrie, dar alții în agricultură, la unii factori psihologici și la însuși profilul social-economic al localităților de actuală reședință a navetiștilor. S-ar putea ca buna rezolvare a căilor și mijloacelor de transport să constituie o primă rezolvare eficientă pentru numeroase cazuri. Studii privind navetismul din centrele caracterizate prin deplasări intense, studii în care fenomenul să fie analizat complex, ar putea conduce la stabilirea datelor esențiale și la propuneri, unele cu caracter de generalizare.

ZONELE PREORĂȘENEȘTI

Delimitările în vigoare din 1960 au inclus în teritoriul administrativ al orașelor din țară un număr de localități apropiate — sate sau chiar orașe — corespunzând unei realități a vieții, care a vădit puternicele legături, pe plan economic și social, dintre orașe și așezările populate din zona apropiată.

Acest aspect a fost prins, în genere, în studiile de sistematizare. Astfel, este în curs de întocmire un studiu al zonei preorășenești a capitalei; sistematizarea orașului Turda este pusă în corelare cu organizarea sistemului celor cinci așezări unite administrativ; o dată cu schița de sistematizare a orașului Brașov a fost întocmit și un studiu teritorial privind întregul complex al numeroaselor orașe care compun unitatea administrativă.

Pentru satele care se află în imediata vecinătate a orașelor apar multiple posibilități: transformarea în așezări satelite reconstruite, dotate și echipate la nivel orășenesc; păstrarea în starea actuală cu oarecare îmbunătățiri; desființarea. Ar fi necesară elaborarea unor studii experimentale pentru cazuri concrete, de pe urma cărora să poată fi trase și unele concluzii generale.

SISTEMATIZAREA STAȚIUNILOR BALNEO-CLIMATICE

Aceasta se conturează a deveni în țara noastră o ramură specializată a urbanismului, ca urmare a amplificării investițiilor în această direcție și a anumitor particularități care deosebesc sistematizarea acestor localități de aceea a orașelor.

Din experiența vastă de pe litoral pot fi extrase unele elemente de generalizare, cum ar fi: rezolvarea cazării și alimentației în ansambluri constituite; profilarea distinctă a ansamblurilor sezoniere de cele cu sezon prelungit sau cu funcționare permanentă; necesitatea construirii de grupuri gospodărești (depozite, spălătorie, bucătărie de semipreparate etc.) amplasate în afara sectorului de cazare; utilitatea realizării în paralel și a bazei materiale pentru manifestări culturale, sportive ș.a. care să asigure folosirea în bune condiții a timpului liber al vizitatorilor în afara orelor de cură. Unele studii în curs de elaborare privind sistematizarea unor stațiuni de cură și tratament au reliefat importanța studiilor prealabile hidro-geologice și necesitatea unei separări mai categorice a zonelor curative de partea permanent locuită a localităților.

Față de multiplele posibilități oferite de numeroasele localități din țară avînd și profil balneo-climatic, considerăm necesară o clasare a lor după valoarea terapeutică și posibilitățile de permanentizare, determinîndu-se ordinea de urgență a investițiilor pe stațiuni. Pentru asigurarea eficienței economice, trebuie evitată fragmentarea mijloacelor de realizare în prea multe stațiuni.

SISTEMATIZAREA SATELOR

Acțiune de consecință a transformării socialiste a agriculturii sistematizarea satelor, va deveni în curînd una dintre laturile importante ale urbanismului în țara noastră.

Situația actuală a satelor din țara noastră este caracterizată, după populația lor, prin datele cuprinse în tabelul 4.

Tabelul 4

Nr. locuitori	Sub 500	501—1000	1001—2000	2001—3000	Peste 3000
% din numărul de sate	42,8	29,8	19,3	5,3	2,8
% din populația satească	13,2	25,5	31,8	15,0	14,5

Cele 15133 de sate sînt grupate administrativ în 4119 comune, dintre care 70,7% cuprind între 2000 și 5000 locuitori; mediile pe țară revin la 3,67 sate/comună, 3030 locuitori/comună și, ceea ce este mai important, numai 840 locuitori/sat.

La constatărea pe țară din decembrie 1961 a țăranilor colectivști a reieșit importanța economică a unirii gospodăriilor colective mici în gospodării mai mari, indicîndu-se și suprafețele teritoriale cele mai potrivite în raport cu particularitățile zonelor și culturile corespunzătoare.

Așezările noastre sînt, astfel cum sînt ele astăzi în genere formate, ar prilejui dificultăți bunei organizări a producției gospodăriilor colective și încheierii unor unități sociale a căror mărime să ajute trecerii, în perspectivă, la lichidarea diferențelor esențiale dintre sat și oraș. În această situație, apreciem că, o dată încheiat procesul de colectivizare prin unirea în gospodării mai mari, va reveni probabil o gospodărie agricolă colectivă de fiecare comună. Este de observat că populația aferentă unei asemenea puternice unități economice de producție ar fi de 2500 sau chiar 3000 locuitori (650—800 familii), număr care ar corespunde și unei unități sociale bine constituite.

Sarcina declanșării studiilor privind sistematizarea satelor a fost prevăzută într-o hotărîre a Consiliului de Miniștri; ca urmare, în 1960 au fost întocmite proiecte experimentale pentru cîteva zeci de sate, urmate de un studiu de sinteză. De mare importanță a fost cuprinderea acestei probleme în consfătuirea delegaților din țările socialiste (în cadrul C.A.E.R.) ținută la Sofia în octombrie 1960.

Din studiile întocmite pînă acum în domeniul sistematizării satelor, deși puține la număr, se desprind totuși unele concluzii esențiale care, completate cu unele puncte de vedere personale, sînt sintetizate pe scurt în cele ce urmează:

— sistematizarea satelor trebuie corelată cu sistematizarea raioanelor agricole, ținînd seamă de legătura strînsă ce trebuie să existe între organizarea așezărilor populate și aceea a bazei lor economice;

— numărul actual al satelor din țara noastră este prea mare: reducerea acestui număr, ca acțiune desfășurată în perspectivă, ar corespunde unei mai bune organizări a producției agricole și încheierii unor grupări bine organizate;

— constituirea unor sate corespunzătoare economiei și vieții sociale socialiste va putea fi rezolvată pe mai multe căi; în genere, prin restructurarea unora dintre așezările existente, iar uneori prin construirea unor noi așezări;

— teritoriul afectat așezărilor populate restructurate va trebui să fie simțitor mai mic decît acela al actualelor vetre de sat; se vor scoate în afara așezărilor loturile personale de cultură și va dispărea necesitatea acareturilor individuale;

— construirea așezărilor populate în noua lor structură trebuie să se sprijine în principal pe construirea de case noi, acțiune în curs care trebuie îndrumată potrivit schițelor de sistematizare ce este necesar să fie puse la dispoziția comunelor;

— construirea de locuințe din fonduri de stat pentru salariații G.A.S., S.M.T. și ai altor unități de producție sau servicii publice va trebui rezolvată pe calea grupării în clădiri mai mari, cu mai multe căi, în paralel urmînd a fi îndrumată și realizarea de locuințe ale colectivștilor pe calea cooperării, de exemplu în case «înșiruite» sau în vile cu mai multe apartamente;

— ca măsură de tranziție ar trebui încurajată și strămutarea de case existente, în scopul desființării așezărilor risipite și a cătunelor, precum și al restrîngerii vetrelor în satele ce se restructurează;

— încheierea cite unui centru grupînd funcții social-culturale, administrative și de servicii publice va face parte din programul sistematizării centrelor populate în noua lor structură;

— echiparea cu drumuri și electrificarea vor trebui completate, încă în prima etapă, și cu instalații locale de alimentare cu apă; trebuie asigurată posibilitatea dezvoltării instalațiilor edilitare pînă la nivelul echipării urbane.

Cele arătate succint cu privire la condițiile care determină necesitatea sistematizării satelor și cu privire la elementele de temă ale soluționării arată cît de vastă este această problemă care privește, chiar după ce procentul populației urbane va mai crește simțitor, mai mult de jumătate din populația țării noastre. În această problemă, de cea mai mare importanță este colaborarea strînsă dintre Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare, Consiliul Superior al Agriculturii și sfaturile populare regionale, pentru organizarea unei acțiuni concrete de proiectare, pe plan cît mai larg, pe baza formulării prealabile a unor principii de soluționare și a metodologiei.

★

La capătul acestei treceri în revistă privind problemele urbanismului în țara noastră, în loc de încheiere ar apărea mai curînd necesar răspunsul la o întrebare: sîntem sau nu contemporani în realizările, proiectele și studiile noastre urbanistice?

În mare măsură, da!

Sîntem contemporani pentru că:

— realizările noastre corespund cerințelor economiei naționale și nevoilor maselor; ele satisfac condiții actuale și se înscriu în programele de perspectivă;

— proiectele noastre urbanistice constituie trama în care se înscrie proiectarea investițiilor; astfel ele se înscriu ca o verigă, nu numai utilă, ci necesară, în activitatea multilaterală de construcție a bazelor de producție, locuințelor, dotărilor social-culturale și echipării edilitare;

— studiile noastre în domeniul urbanismului sînt legate de practica proiectării.

Și totuși mai sînt lipsuri de înlăturat pentru o deplină înscriere a urbanismului nostru în cerințele actualității!

Activitatea urbanistică se va putea ridica pe o treaptă superioară printr-o atență și minuțioasă analiză a necesităților maselor, prin cunoașterea deplină a vieții, a condițiilor în care sînt asigurate, pe plan urbanistic, locul de muncă, locuința și deservirea zilnică, educația multilaterală și îngrijirea sănătății, echiparea edilitară și transportul. O activitate teoretică susținută, generalizarea experienței dobîndite de practica urbanistică vor sprijini dezvoltarea urbanismului în țara noastră într-un spirit contemporan, pe măsura cerințelor construirii societății de mîine.

S I S T E M A T I Z A R E A S A T E L O R

În primăvara acestui an, în țara noastră a fost înscrisă o nouă și măreață victorie spre desăvârșirea construcției socialismului, spre comunism: încheierea colectivizării agriculturii.

Referindu-se la etapele revoluției socialiste îndeplinite de poporul nostru sub conducerea partidului, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, în Raportul său prezentat la recenta sesiune extraordinară a Marii Adunări Naționale consacrată acestui măreț eveniment istoric, a spus:

«Într-un termen istoricește extrem de scurt, sub conducerea partidului, clasa muncitoare aliată cu țărănimea a înfrânt și a izgonit de la putere clasele exploatare, a cucerit întreaga putere, a naționalizat principalele mijloace de producție și a trecut la construirea societății socialiste.

În noua etapă a revoluției, partidul nostru s-a călăuzit neabătut după învățătura lui Lenin care arată că mica producție de mărfuri generează în mod inevitabil în proporție de masă capitalism și burghezie, că pentru victoria deplină a noii orânduiri, socialismul trebuie construit nu numai la orașe, ci și la sate.

Mica gospodărie țărănească face cu neputință mecanizarea și organizarea pe baze științifice a producției agricole, frânează însăși dezvoltarea industriei și creșterea continuă a pieței interne, naște contradicții între ritmul înalt de creștere a industriei și starea de înapoiere a agriculturii, împiedică dezvoltarea planificată, armonioasă a întregii economii.

Singura cale de lichidare a acestei contradicții este transformarea socialistă a statului, treptată înlocuire a micii producții de mărfuri prin marea gospodărie socialistă.

Realizarea acestei sarcini are o uriașă importanță economică, politică și socială pentru fiecare țară care trece de la capitalism la socialism și îndeosebi pentru țări cu o țărănime numeroasă și o pondere însemnată a agriculturii în ansamblul economiei naționale.

Linia trasată de partid acum 13 ani, la istorica plenară din martie 1949 a Comitetului Central, a stat la temelie întregii munci desfășurate de atunci și pînă astăzi în transformarea socialistă a agriculturii.

Aplicînd creator la condițiile țării noastre planul cooperatist al lui Lenin, învățînd din bogata experiență a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice în construcția socialistă la sate, partidul a desfășurat o muncă îndelungată și răbdătoare pentru a convinge țărănimea muncitoare să-și unească micile gospodării în mari gospodării agricole socialiste.

O dată cu îndeplinirea colectivizării agriculturii începe un nou capitol în viața satelor, în viața țărănimii muncitoare. Perspectivele ce se deschid agriculturii noastre socialiste indică cu claritate noile sarcini ce stau în fața celor chemați să-și dea contribuția la transformarea satului, la ștergerea diferenței dintre sat și oraș.

În cuvîntul său la lucrările sesiunii extraordinare a Marii Adunări Naționale, tovarășul Petre Borilă, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R. și vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, a prezentat în cîteva cuvinte perspectivele îndeplinirii vieții noi, socialiste, la sate și sarcinile ce revin constructorilor și arhitecților:

«În satul socialist se formează o țărănime nouă, cu mentalitate și gândire avansate, din mijlocul căreia se ridică eroii muncii socialiste, președinți de gospodării pricepuți, colectiviști frunzași, cunoscuți și onorați în întreaga țară.

Se schimbă și condițiile de viață ale colectiviștilor. Locul vechilor bordeie și cocioabe este luat de case trainice, aspectuoase, luminoase. Privind în perspectiva anilor ce vin, trebuie să ne gîndim, încă de pe acum, că satul socialist tinde ca în mod treptat să se apropie de nivelul orașului. Desigur, este vorba de o apropiere sub aspectul condițiilor de viață și nicidecum de o apropiere în spațiu, așa cum o înțeleg unii cetățeni care își construiesc case de-a lungul șoselelor în apropierea orașelor.

Prin prisma acestei perspective, organele de arhitectură, sistematizare și construcții ale sfaturilor populare, C.S.C.A.S., trebuie să studieze problemele dezvoltării de viitor a satului și să elaboreze proiecte de construcții, schițe-model de sistematizare a localităților rurale, pe baza cărora să se asigure folosirea rațională a teritoriului, aspectul armonios, estetic al construcțiilor, confortul locuințelor, caracteristice vieții noi, socialiste.

Cum vor trebui dirijate, amplasate și organizate aceste construcții din mediul rural? Ce principii vor trebui să fie urmate în sistematizarea satelor —

și a grupărilor de sate — pentru a tinde la scopul final, ștergerea diferenței dintre sat și oraș? Este oare corespunzătoare pentru viitor moștenirea trecutului, determinată de o evoluție diametral opusă, care a dus la o diseminare a populației rurale în peste 15 000 de așezări mici? Care sînt măsurile luate pînă în prezent și prevăzute pentru viitor și care sînt lipsurile existente pe care va trebui să le înlăturăm? Iată o serie de întrebări la care trebuie să se răspundă prin studii teoretice, discuții și îndrumări, elaborarea și aplicarea unor proiecte și analizarea atentă a rezultatelor lor.

Care este punctul de plecare? Prelucrări ale datelor statistice din 1956 arată la acea dată o populație rurală de 12 742 778 locuitori, răspîndită în peste 15 000 sate, ceea ce ar reveni în medie la circa 840 de locuitori per sat. Detaliat, cifrele ne indică:

- peste un sfert din populația rurală locuiește în sate avînd pînă la 750 de locuitori;
- mai puțin de un sfert, în sate de 751—1250 de locuitori;
- peste un sfert, în sate de 1251—2500 de locuitori;
- mai puțin, de un sfert în sate avînd peste 2500 de locuitori (numai trei sate din toată țara depășind 10 000 de locuitori).

De la bun început, examinînd numărul redus de locuitori din majoritatea satelor noastre, se constată mari dificultăți în dotarea cu unități social-culturale, dacă le comparăm, de pildă, cu cea mai mică unitate structurală orășenească, microraioul.

Răspîndirea satelor pe teritoriu învederează de asemenea aspecte cu totul necorespunzătoare noilor forme de viață și de activitate economică. Dacă în cîmpia bănățeană satele sînt egal repartizate pe teritorii (de altfel, ca urmare a unei acțiuni organizate în sec. XVIII), în Bărăgan ele se îngrămădesc în șiraguri de-a lungul Moștiștei, Borcei, Ialomiței, Călmățuiului și Buzăului, fiind extrem de rare pe vastele lor interfluvii; în Argeș, de asemenea se înșiruiesc pe văi, ajungînd a fi alipite pe lungimi de cîte 20 km, deseori numai cu două șiruri de case la drum, iar în munți, din cauza vechilor condiții de viață pastorale, multe sate aproape că nu au vetre, gospodăriile împrăștiindu-se pe mari suprafețe, fiecare în mijlocul pășunii sale, ca în pitoreasca Peșteră a Branului de sub Piatra Craiului.

Este cert că în noile condiții create de colectivizarea agriculturii și folosirea tehnicilor noi, cauzele care au creat această situație actuală — așezări mici, răspîndite inegal — nu vor mai fi operante:

- prin colectivizare, țărănul muncitor nu va mai fi legat de un anumit lot de cultură dinafara vetrei și deci nu va mai fi tentat să se așeze în apropierea lui, pentru scurtarea parcursurilor sau pentru asigurarea pazei;
- sălașele, odăile și așezările permanente de case izolate din vechea economie pastorală nu vor mai fi necesare în noile forme ale zootehniei în număr atît de mare;
- problema apei potabile, care în trecut a determinat atît de dese ori amplasările de vetre lîngă izvoare sau acolo unde stratul freatic era destul de ridicat, nu mai contează atît de mult, tehnica forajelor de adîncime permițînd practic, alimentarea în cea mai mare parte a teritoriului;
- cu modernizarea drumurilor care pătrunde și în mediul rural, circulația se ușurează și deci se lărgeste raza de acțiune în deplasările locuințe — loc de muncă — cîmp și locuințe — dotări satești;
- înseși condițiile climatice se îmbunătățesc prin acțiuni de transformare a naturii și nu mai rămîn copleșitoare pentru om, ca de pildă vînturile violente de iarnă la nivelul solului, pe care le potolesc perdelele de plantații întinse pe vaste teritorii.

Eliberate de toate aceste servituți, care erau în trecut, chiar apropiat, tot atîtea cauze determinate în răspîndirea, mărirea și structura satelor, se naște întrebarea: care sînt actualii factori determinanți a ceea ce va fi noua rețea, sistematizată, de sate, fiecare din acestea, la rîndul lui, adus la o formă corespunzătoare noilor condiții de trai?

Este incontestabil că nu se pot neglija nici situațiile actuale, punct final al unor evoluții încheiate, dar totodată punct de pornire pentru viitor, și nici condițiile naturale, în măsura în care ele continuă a fi determinante. Dar

factorul determinant — și complet diferit de ceea ce a fost în trecut — este noua organizare a teritoriilor agricole (O.T.A.).

Dacă dirijarea unei agriculturi bazate încă pe exploatarea individuală a unor loturi mici nu a putut să depășească stadiul simplului plan de cultură, în unitățile socialiste, dispunând de terenuri vaste, planificarea și sistematizarea agricolă au făcut progrese imense, ale căror rezultate se vădesc. Actualmente, organele centrale și locale ale Consiliului Superior al Agriculturii elaborează și aplică o gamă variată și completă de proiecte de dezvoltare și reorganizare a agriculturii. Astfel:

— Studiul de zonare a producției agricole cuprinde întreaga țară și stabilește — pe diverse teritorii, după criteriile de folosire eficientă a caracteristicilor lor, dar și după o echilibrare, pe țară, a producției — folosințele pe categorii și indicii forțelor de muncă necesare. El dă indicațiile principale pentru proiectarea pe teritorii mai restrinse.

— Studiile tehnico-economice pentru teritorii de ordinul a sute sau mii de km² indică liniile de dezvoltare a acestora, îndeosebi pe bază de lucrări de ameliorări funciare; astfel se studiază actualmente irigarea cu apă de Dunăre a cca. 1 000 000 ha din Cîmpia Română.

— Proiectele de organizare intergospodăresc se efectuează în raioane; prin ele se urmărește ca unitățile reieșite întâmplător prin simpla asociere a familiilor posesoare de vechi loturi agricole mici (G.A.C.) și din naționalizarea fostelor moșii (G.A.S.), să fie aduse la forme raionale de exploatare agricolă, ceea ce se obține prin comasarea unor terenuri, rectificări de limite sau transferuri de suprafețe, avîndu-se în vedere prevederile Directivelor Congresului al III-lea al P.M.R., că mărimea optimă a unităților socialiste este, în condițiile actuale, de 1500—2000 ha, cu tendința de sporire.

— Schițele și proiectele de organizare a teritoriului și producției agricole (O.T.A.) se efectuează pe fiecare unitate socialistă în parte și conțin stabilirea profilului și specializarea gospodăriei, structura categoriilor de folosință ale teritoriului împărțit în sole, producția globală de marfă pe sortimente, amplasarea și dimensionarea centrelor gospodărești, măsurile de organizare a muncii etc.

Toate proiectele din această gamă completă cuprind, la diferite eșaloane, noile date determinante pentru sistematizarea satelor și grupărilor de sate, și anume:

— necesarul de forțe de muncă, din care se deduce populația așezărilor;

— amplasarea centrelor gospodărești și a terenurilor agricole aferente, deci situarea pe teritoriu a locurilor de muncă ale populației așezărilor.

La un plan O.T.A. dat există diferite posibilități de distribuție a populației pe diversele așezări, de structurare a acestora, și trebuie să se discerne acele soluții care corespund cel mai bine scopului urmărit: sistematizarea satelor în vederea ridicării nivelului de trai al țăranimii muncitoare. Mai mult, trebuie să se aibă în vedere că nu există o relație de simplă determinare de la planul O.T.A. la planul de sistematizare a așezării sau grupării de așezări, ci că de fapt acestea se interdetermină. Aceasta implică necesitatea ca arhitectul urbanist să intervină încă de la început o dată cu elaborarea planului intergospodăresc și a celor de organizare a unităților G.A.S. sau G.A.C. aferente satelor vizate.

*

În mod normal, sistematizarea urbanistică trebuie să înceapă cu gruparea de sate și numai după aceea, și în funcție de ea, să treacă la fiecare sat în parte.

Cunoscînd dezavantajele pe care le produc numărul mare de sate mici și așezarea lor în teritoriu, deseori defectuoasă, și pe baza planurilor O.T.A. care comasează terenurile de producție și centrele gospodărești trebuie să se urmărească în sistematizarea grupării de sate, micșorarea numărului acestora, prin comasarea și mutarea în timp a unor sate mici, prin dezvoltarea acelor sate care apar favorabile. În proiectele sovietice cuprinse în Expoziția C.A.E.R. de la Sofia din octombrie 1960 se prevedea, în unele raioane agricole, reducerea la o treime a numărului actual de sate.

Se vor prevedea astfel sate care se dezvoltă puternic, unele mai puțin, altele care se comasează și sate care se vor desființa. În noua rețea de sate astfel reieșite se va căuta să se realizeze grupări de mai multe sate în jurul unui, care devine principal și va primi deci dotările corespunzătoare, atît pentru el, cît și pentru satele secundare, dependente. Aceasta implică, în satul principal, un nod de convergență a căilor de circulație rutieră de la satele dependente, o bună construcție și întreținere a acestor drumuri și asigurarea mijloacelor de transport. Apare astfel, în gruparea de sate, o ierarhizare a lor.

Este de semnalat că, în Uniunea Sovietică, satele principale exercită o atracție asupra colectivităților, care nu mai au interes de a-și reconstrui case în satele vechi, mici, și că această tendință spontană este încurajată și organizată.

În aceste condiții, care este mărimea optimă a satului, așa cum va apărea ca unitate în noua rețea? Problema e de primă importanță, dar la ea încă nu se poate răspunde, pe bază de cercetări științifice, în țara noastră. Confe-

rința C.A.E.R. de la Sofia din 1960 a învederat că această mărime optimă trebuie determinată după următoarele criterii:

— numărul de muncitori agricoli, corespunzător unităților de producție aferente;

— dotările social-culturale cu care vor fi înzestrate satele, în funcție de rolul satului în grupare (principal sau dependent);

— îmbunătățirea rețelei de drumuri și organizarea transportului în comun;

— posibilitatea de echipare tehnică cu unele lucrări edilitare, care devin posibile numai de la o anumită mărime;

— condițiile naturale, drept corectiv de la o regiune geografică la alta.

Trecînd la sistematizarea fiecărei vetre de sat în parte, așa cum profilul ei economico-social a fost în prealabil stabilit prin sistematizarea grupării de sate, aceasta se va conduce după unele principii unanim recunoscute, și care sînt în principal:

— limitarea extinderii vetrei și, pe cît posibil, restrîngerea ei pentru a reda agriculturii cît mai mult teren;

— concomitent cu restrîngerea vetrei, sporirea densității ei, de la valorile reduse de azi, deseori sub 20 loc/ha, la circa 60—80 loc/ha;

— reducerea suprafețelor acelor loturi de casă din vatră care depășesc nevoile reale ale familiei țărănești, în noile condiții în care se reduc acareturile, grupate acum la centrele gospodărești, — ceea ce permite introducerea în mod economic a cît mai multor lucrări edilitare;

— amenajarea în extravilan a loturilor de cultură individuale prevăzute în statutele G.A.C., care alocă fiecărei familii colectivizate un surplus de teren în folosință proprie, peste suprafața lotului de casă din vatră, pînă la împlinirea unei anumite arii;

— contrar tendinței de sistematizare de orașe, unde cvartalele existente, mici, se caută a se comasa în unități structurale de suprafețe mari, la sate, cvartalele actuale prea mari, conținînd grădini, livezi și chiar arătură, se vor fragmenta pentru a se face loc noilor loturi;

— introducerea, măcar parțială, a lucrărilor hidroedilitare, de corelat cu cele ale centrelor gospodărești (care în orice caz trebuie dotate) influențează gruparea mai strînsă a loturilor de case și determină posibilitatea apariției clădirilor de locuit cu mai multe caturi;

— investițiile de locuințe din fonduri centralizate (G.A.S., S.M.T., alte unități) să se facă în astfel de clădiri cu mai multe caturi, formînd un început în schimbarea structurală a satelor și dînd exemple de urmat, eventual alocîndu-se fiecăruia apartament dintr-un bloc o mică parcelă de teren în folosință unifamilială exclusivă;

— sporirea dotărilor sociale, culturale, comerciale etc. în sate duce la crearea unor centre social-administrative care să le grupeze și care trebuie să fie prevăzute cu suficientă rezervă de teren pentru a primi dotările viitoare care actualmente nu se întrevăd încă pentru sate;

— în aceste centre satești se va căuta gruparea cît mai multor dotări în clădiri puține, cu folosințe combinate, urmărindu-se prin aceasta, atît efecte plastice, cît și economice;

— spații plantate organizate pentru odihnă, recreație și sport urmează a fi create și întreținute și în sate.

Ce s-a făcut pînă acum pentru cuprinderea în proiecte de sistematizare și apoi pentru aplicarea pe teren a acestor principii? A apărut, din experiența tuturor țărilor din lagărul socialist, că aceste acțiuni nu pot fi premergătoare colectivizării, ci îi urmează în funcție de stadiul mai înaintat sau mai rămas în urmă al colectivizării agriculturii. Situația este încă diversă, după țări și regiuni. Conferința și Expoziția C.A.E.R. de la Sofia din 1960 au evidențiat aceste diverse stadii, propunînd totodată prin proiecte, exemple foarte concludente.

La noi în țară:

— Decretul 545/1958, urmat de H.C.M. 1678/1959, au statuat obligativitatea de construire numai în vetrele de sat, interzicînd construcția în afară;

— aceasta necesita stabilirea exactă a tuturor celor peste 15 000 vetre de sate, ceea ce s-a făcut în cursul anilor 1960—1961 printr-o vastă acțiune organizată pe țară;

— C.S.C.A.S. a emis « Regulile generale de sistematizare » cu o întreagă parte privitoare la sate, urmate de « Îndrumări pentru dezvoltarea armonioasă a satelor », pentru uzul proiectanților și organelor comunale executive;

— I.S.C.A.S. a elaborat în 1960 și 1961 o serie de studii teoretice și de proiecte demonstrative, a pregătit o expoziție de prezentare și a dat asistență tehnică unităților de proiectare din regiuni, la elaborarea schițelor de sistematizare pentru o serie de sate;

— organizațiile regionale de proiectare continuă acțiunea de elaborare a unor proiecte de sistematizare pentru sate, iar sectoarele de disciplină a construcțiilor și unitățile titulare de investiții le traduc în realități.

Acțiunea este deci pornită; ea trebuie continuată, îmbunătățită, extinsă prin studii științifice care să ajute la stabilirea liniei specifice condițiilor noastre, de altfel în continuă evoluție, prin planuri de sistematizări raionale cuprinzînd grupări de localități și prin schițe de sistematizare de sate, care să ajungă a cuprinde în cîțiva ani totalitatea satelor ce se propun a se dezvolta, astfel ca să se ajungă, în timp, la ștergerea diferențelor față de orașe

Arh. V. Sebéstyen

PROIECTAREA MICRORAIOANELOR

1. UNELE PROBLEME TEORETICE

Problema proiectării locuințelor ocupă în zilele noastre cel mai important capitol al activității arhitecților, atât prin amploarea lucrărilor, cât și prin caracterul de evoluție rapidă pe care aceste lucrări îl prezintă. Dacă am încerca să trecem în revistă tendințele care au stat la baza proiectării din ultimii 10—15 ani, am vedea că într-un timp relativ scurt, concepția noastră, modul de abordare a problemelor s-au schimbat radical și nu numai o dată.

La începutul activității institutelor de proiectare problemele de construire a locuințelor erau abordate prin soluționarea unei case de locuit ca un unicat, situat într-o poziție stabilită care-i determina în bună măsură o serie de coordonate ale partiului general. De la acest nivel al proiectării noastre pînă la cvar-talele de locuit sau la ansamblurile urbane constituite în mare măsură numai din construcții de locuit, este o diferență importantă. Schimbarea modului de abordare a problemelor a fost impusă atât de creșterea numerică a locuințelor ce se realizau, cât și de maturizarea concepțiilor noastre de proiectare, în care de la soluționarea unui unicat s-a trecut la rezolvarea unui ansamblu. În prezent, considerăm că atât concepția care a stat la baza cvar-talelor, cât și cea care a determinat soluțiile pentru o serie de ansambluri urbane (în general, situate în zonele centrale ale orașelor noastre) sînt depășite și că am făcut un salt calitativ în modul de abordare și rezolvare a problemelor legate de proiectarea cartierelor de locuit.

În prezent, arhitecții care proiectează locuințe încearcă să realizeze micro-raioane de locuit, dar majoritatea proiectelor întocmite pînă acum nu reușesc să oglindească în suficientă măsură concepția nouă care ar trebui să stea la baza microraioanelor.

Care este această concepție?

Microraioanele trebuie să constituie în primul rînd o formă de rezolvare a vieții sociale a oamenilor de mîine. Ca atare, fiecare proiect ar trebui să aibă la bază, în primul rînd, o imagine privind modul cum se va desfășura viața oamenilor într-o societate cu un nivel de trai mult sporit și mereu în creștere. Din transpunerea acestei imagini a vieții sociale de mîine în relații funcționale, economice și estetice se va putea realiza proiectul unui microraion. Desigur că această sarcină nu va putea fi rezolvată dintr-o singură dată și că rezolvarea ei se va cristaliza cu timpul, dar pentru aceasta este necesar ca prin fiecare proiect nou, prin fiecare investiție ce se realizează să abordăm măcar cîte una din problemele complexe ale vieții sociale și să încercăm transpunerea ei în concepții urbanistice și arhitectonice.

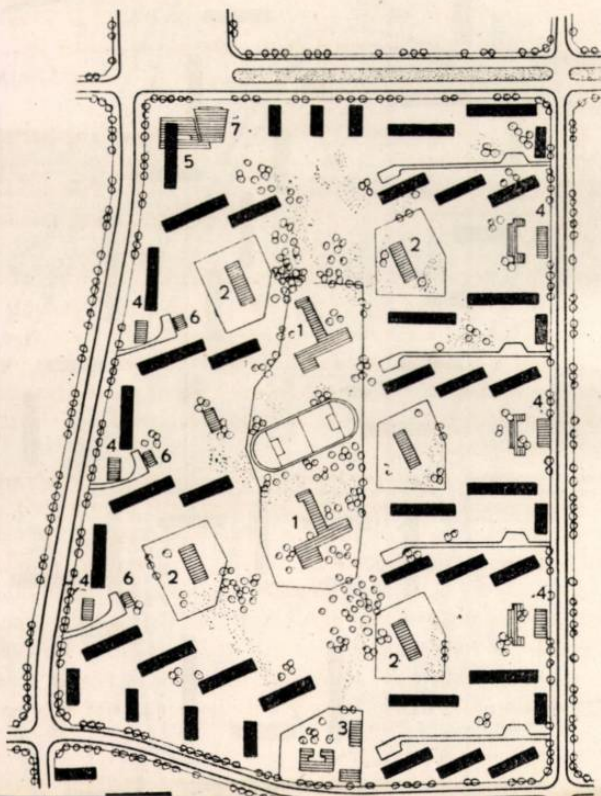
Dacă ne vom mărgini să preluăm sub o formă sau alta unele concluzii la care au ajuns proiectanții din alte țări privind rezolvarea microraioanelor, vom risca să alunecăm pe o poziție formală, pe o concepție schematică și rutinieră ce nu va contribui la găsirea acestor forme specifice caracteristice evoluției vieții noastre sociale.

În cele ce urmează voi încerca să trec în revistă elementele necesare unui microraion, indicînd și unele criterii de dimensionare rezultate din experiența U.R.S.S. și a altor țări avansate.

Microraionul este o unitate structurală a orașului a cărei populație este legată prin unități de deservire imediată sau foarte frecventă și care poate asigura locatarilor o viață socială avansată și cu oarecare autonomie față de alte unități similare. Din publicațiile teoretice ar rezulta ca posibil — utilizînd la maximum raza de deservire a unor dotări din microraion — ca o astfel de unitate să aibă cca. 80 ha (cercul cu raza de 500 m) ceea ce ar însemna

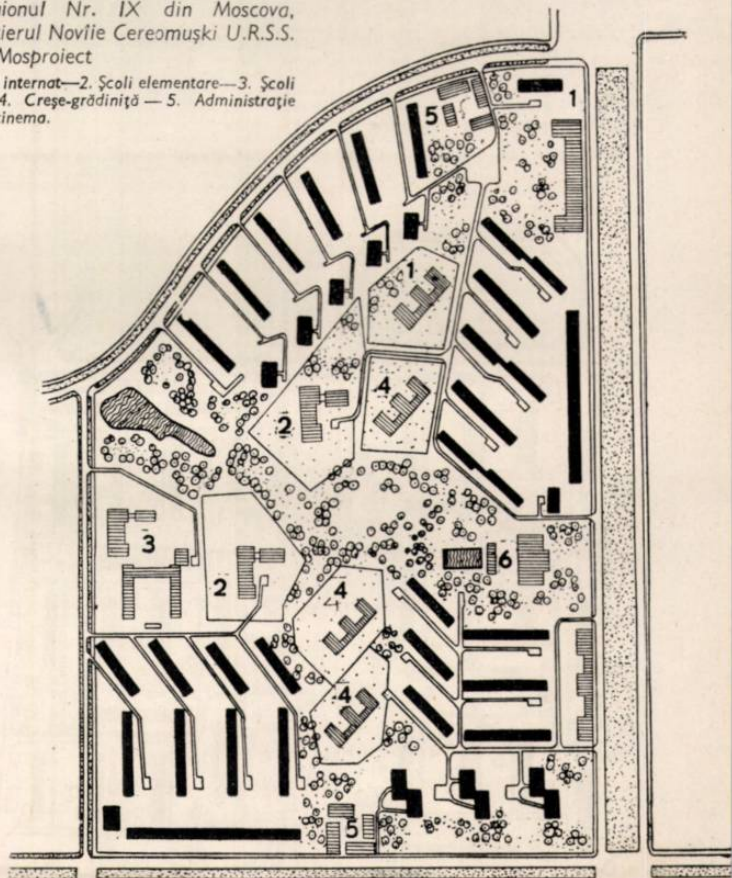
A — Microraion în Polodsk, U.R.S.S.

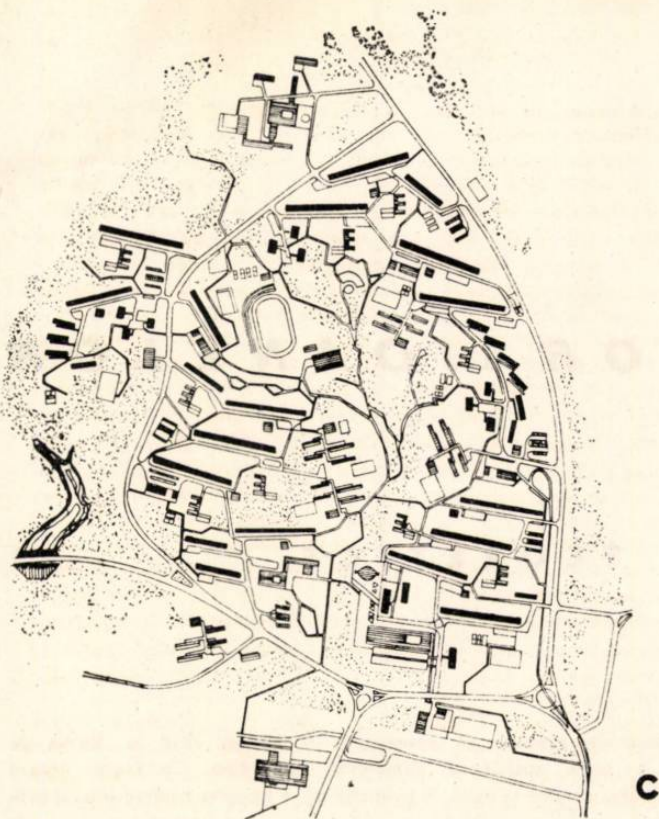
1. Școală — 2. Creșă-grădiniță — 3. Centru comercial
4. Magazine — 5. Hotel cu restaurant — 6. Garaje — 7. Cinema

B — Microraionul Nr. IX din Moscova, din cartierul Novie Cereomuski U.R.S.S.
Autor, Mosproiect

1. Școală internă — 2. Școli elementare — 3. Școli medii
4. Creșă-grădiniță — 5. Administrație
6. Club-cinema

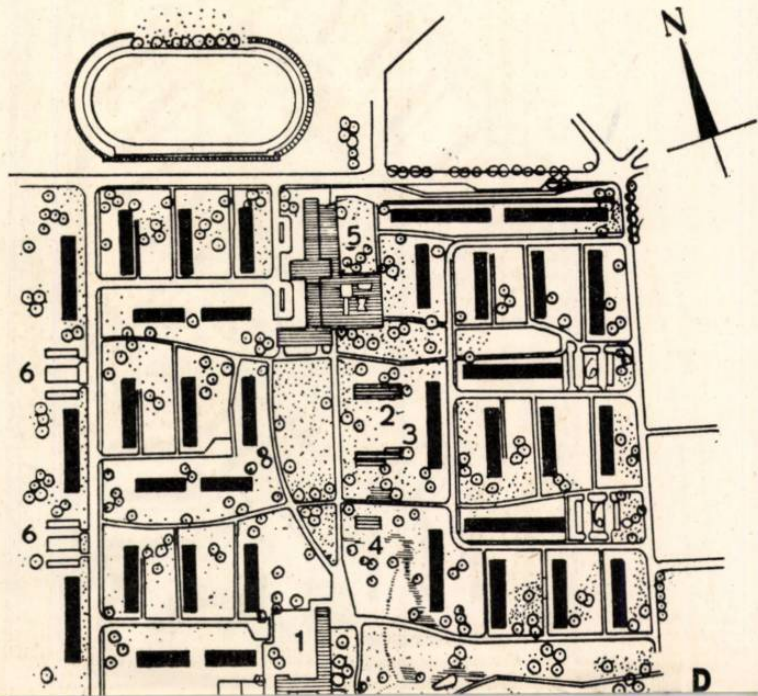

C — Microraión în Brno, R. S. Cehoslovacă
Autori, arhitecții F. Zounek, V. Rudis, I. Vesely

		Aria totală a terito- riului (ha)	Numărul de locuitori	Densitatea brută pe aria totală (loc/ha)	Densitatea netă pe aria clădirilor de locuit (loc/ha)	Număr mediu de caturi	
1	A	31,80	9 000	282	459	—	la norma de 9 m ² locuibil
2	B	38,80	10 500	271	538	5—9	la norma de 9 m ² locuibil
3	C	99,00	18 400	188	275	5—14	la norma de 10 m ² locuibil
4	D	19,72	4 225	215	375	4	
5	E	18,00	5 000	277	420	4-8-18	
6	F	10,48	1 630	155	220	2—3	
7	G	30,00	6 000	188	285	5	
8	H	37,00	11 700	316	487	5 și 9	la norma de 8 m ² locuibil
9	I	59,00	18 662	315	450	5—12	predomină clă- dirile cu 12 ca- turi

D — Microraiónul „An der Rusternbreite” din Köthen, R. D. Germană
Autori, colectiv arh. Gerhard Kröber

1. Școală-cresă — 3. Grădiniță — 4. Spălătorie — 5. Centru comercial — 6. Garae

circa 180 000 m² locuibili.¹ În practică însă, avînd la bază ca dotare caracteris-
tică școala (care cu 16 clase poate deservi o populație cazată în cca.
45 000—50 000 m² locuibili, adică cca. 5 300 locuitori — și cu 24 clase o populație
cazată în cca. 65 000—75 000 m² locuibili, sau cca. 7 900 locuitori) s-a ajuns la
concluzia că dimensiunea optimă a unui microraión ar fi cea care ar
cuprinde cca. 50 000—75 000 m² locuibili, adică cca. 6 000—8 000 locuitori pe
o suprafață de cca. 25—30 ha. Această suprafață corespunde cu un pătrat cu
latura de cca. 500—550 m. În acest caz, chiar și la o amplasare excentrică
a unităților de deservire, distanțele între acestea și clădirile de locuit
sînt în general satisfăcute.

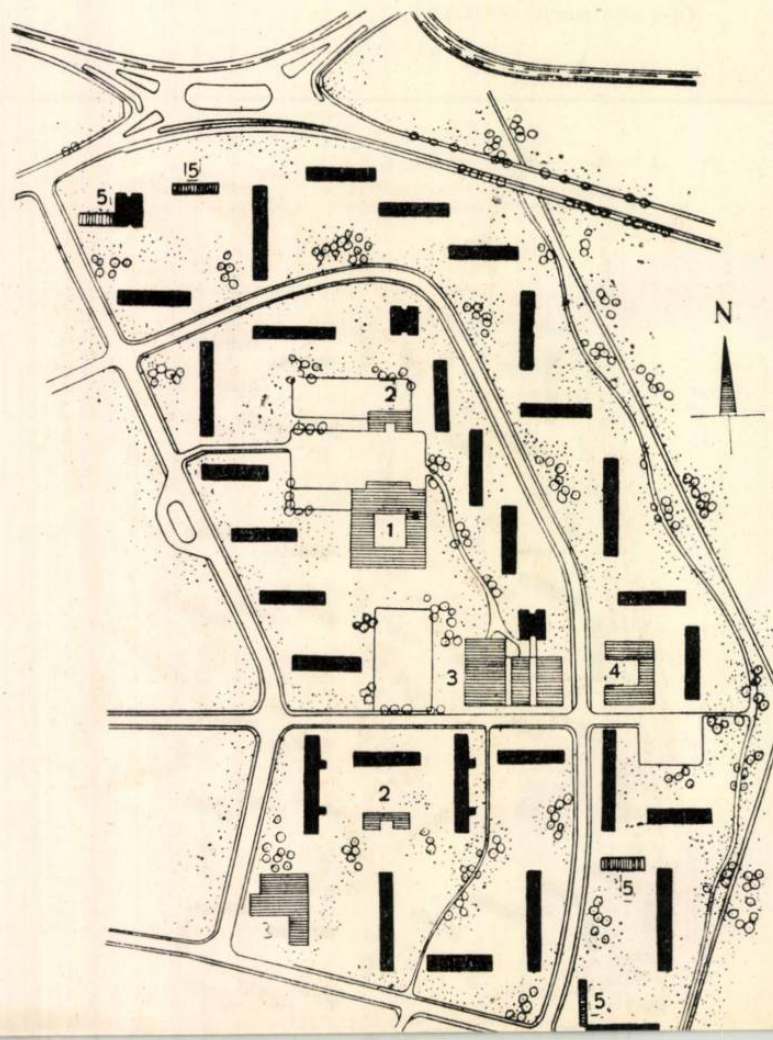
Discuțiile și studiile pentru a se determina mărimea optimă a unui micro-
raión sînt încă departe de a fi încheiate. Ultimele exemple din țară și străină-
tate par a vădi o tendință spre a se mări dimensiunea microraióanelor în
funcție și de o rețea de circulație colectoare eficientă, studiată în lumina sche-
mei generale de circulație a orașului. Astfel, în multe cazuri se poate ajunge
la o unitate foarte mare, de cca. 10 000 — 12 000 locuitori, în care de fapt
funcționează două microraióane care cooperează între ele.

În ceea ce privește densitatea și amplasarea clădirilor de locuit, se urmărește
în general o mărire a densității pe grupe de clădiri, fără însă a se mări foarte
mult densitatea pe ansamblul microraiónului. Prin acest sistem se poate obține
o investiție economică (prin concentrarea locuințelor), putîndu-se scosta că
lucrările edilitare vor fi în general mult mai scurte și mai economice
(atît ca investiție, cît și ca întreținere), precum și o grupare a spațiilor libere
în unități mari, care permit o organizare mai bună a acestora. Densitatea
netă a microraiónului (exclusiv spațiile pentru dotări, circulații și spații
plantate centrale) variază la exemplele din țara noastră între 2 200 m²
locuibili/ha (Hunedoara II) și 4 000 m² locuibili/ha (Petroșani și Ploiești).

La amplasarea clădirilor de locuit se urmărește realizarea unei izolări
cît mai eficiente față de arterele cu circulație carosabilă intensă, o poziție
favorabilă față de relieful terenului, o orientare cît mai judicioasă față de
puncte'e cardinale, vînturi dominante și chiar spațiile plantate (adică pe cît

¹ Deoarece consider că nu este indicat ca indicii să fie raportați la numărul de
locuitori—cifra variabilă în timp în funcție de creșterea confortului — toate datele au fost
transformate în vederea stabilirii unei relații între acestea și suprafața locuibilă.

E — Microraiónul „Schwamendingen” din Zürich, Elveția
Autor, arh. Adolf Wasserfallen, arhitect șef al orașului Zürich
1. Școală — 2. Grădiniță — 3. Grup comercial — 4. Restaurant — 5. Garae

posibil apartamentele să profite în egală măsură de o vedere cât mai bună asupra spațiilor verzi din interiorul sau exteriorul microraiunii).

În ceea ce privește numărul de niveluri se tinde spre a se asigura: cazarea familiilor foarte numeroase în construcții parter sau parter + etaj (familii cu 6 sau peste 6 persoane), cazarea familiilor medii (de 4–5 persoane) în construcții cu 4 sau 5 niveluri și cazarea familiilor cu puțini membri (1–3) în construcții cu multe etaje. Această împărțire (care în cifre medii și cu totul indicative ar reprezenta ca ordin de mărime cca. 5–10% din numărul apartamentelor în construcții joase, 50–65% în construcții p+3 sau p+4 și cca. 25–30% în construcții înalte) poate asigura o reducere a cheltuielilor de investiție și un confort mai ridicat în cazul în care clădirile de locuit au aceeași structură pe toate nivelurile, inclusiv parterul, și dacă pentru fiecare categorie de înălțime se aplică sistemul constructiv cel mai adecvat. La acest capitol ar mai fi de subliniat dezideratul abandonării, o dată cu creșterea confortului, a tipului de clădiri cu 5 niveluri, care nu pot asigura un confort suficient pentru locatarii ultimului nivel și trecerea la construcții cu 4 niveluri locuite, adică parter + 3 etaje; aceste construcții sînt însă cu cca. 1–2% mai scumpe decît cele cu 5 niveluri, fără a mai considera mărirea costului de investiție și eventualele dificultăți ce rezultă ca urmare a reducerii densității.

Dotările microraiunilor constituie una din problemele de bază ale proiectării lor. Dintr-o serie de studii efectuate de I.S.C.A.S. în ultima vreme au rezultat ca dimensionare judicioasă pentru creșe, grădinițe de copii și școli următoarele cifre medii pentru așezările urbane din R.P.R., care au stat la baza calculului de capacități de mai jos: suprafața locuibilă pe cap de locuitor — cca. 9 m²; media unei grupe de vîrstă în etapa actuală — cca. 1,5%; gradul de cuprindere necesar în 1975: pentru creșe — 30%, pentru grădinițe — 50%, pentru școli elementare — 100%.

Din cifrele de mai sus rezultă ca necesar pentru 10 000 m² locuibilă, 15 locuri în creșe, 38 locuri în grădinițe și circa 135 locuri în școli elementare. Avînd în vedere creșterea în viitor a suprafeței locuibile aferente fiecărui locuitor (deci o descreștere a populației din microraiun) precum și tendința de descreștere procentuală a seriei de vîrstă, se poate aprecia că aceste capacități vor putea asigura în perioada de perspectivă un grad de cuprindere aproape de două ori mai mare (adică 60% la creșe, 100% la grădinițe și la școli

fie trecerea la o serie, fie reducerea numărului de elevi dintr-o clasă). Ca dotări comerciale urmează a se prevedea pe baza experienței din U.R.S.S. și a normelor Ministerului Comerțului, circa 9 locuri de muncă (media unui loc de muncă fiind de cca. 32 m² construiți), din acestea 40–50% fiind destinate pentru produse alimentare și cca. 50–60% pentru produse industriale. Din suprafețele globale de mai sus, se recomandă a se amplasa în cazul comerțului cu produse alimentare 10% în centrul orașului, 30% în centrele de cartier și 60% în cadrul microraiunii. În cazul comerțului pentru produse industriale se recomandă a se prevedea cca. 25% în centrul orașului, cca. 60% în centrele de cartier și cca. 15% în cadrul microraiunilor. Pentru întreprinderile de alimentație publică urmează a se prevedea 33 locuri de masă la 10 000 m² suprafață locuibilă (media unui loc de masă fiind de cca. 4 m²), din care cca. 15% în centrul orașului, cca. 55% în centrele de cartier și cca. 30% în cadrul microraiunilor.

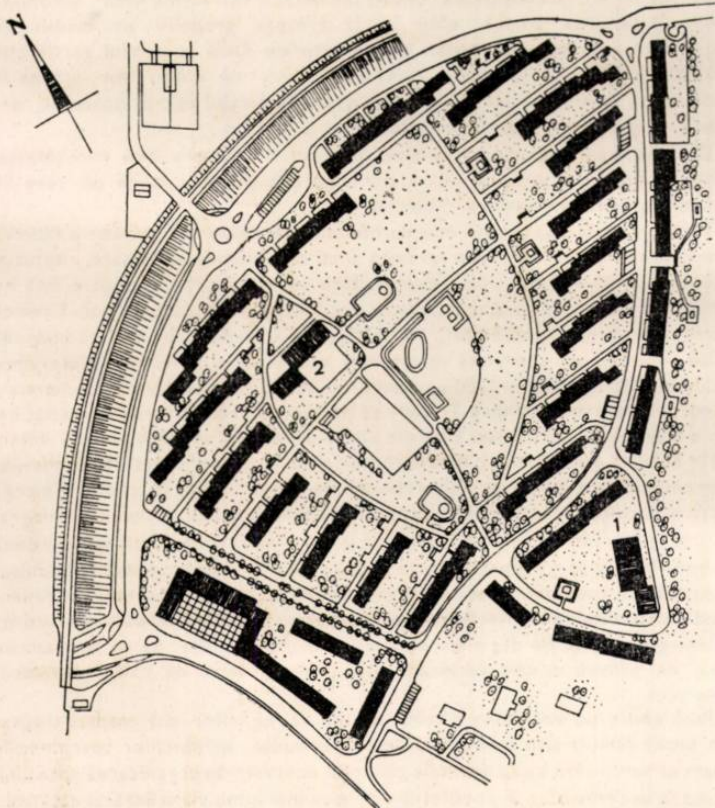
În ce privește proiectarea spațiilor comerciale, este absolut necesară lichidarea principiului de amplasare a lor la parterul blocurilor de locuit. Situația unor magazine la parterul clădirilor de locuit scumpește construcția datorită schimbărilor impuse în cadrul sistemului constructiv, creează dificultăți în exploatarea magazinelor și stînjenește prin circulația de oameni și mărfuri, precum și prin necesitatea unor depozitări, pe locatarii din clădirea respectivă. Numai printr-o soluționare a tuturor spațiilor comerciale în construcții independente vom putea ajunge la o proiectare rațională, la asigurarea unui confort mai mare pentru locatari, precum și la soluționarea necesităților funcționale ale magazinelor.

La amplasarea centrelor comerciale în cadrul microraiunilor există în general două tendințe. Prima, prin care se urmărește o așezare cât mai centrală a centrului comercial în raport cu suprafața microraiunii, poate asigura o deservire mai judicioasă a locuitorilor, dar duce totodată la necesitatea unor accese carosabile, depozitări, parcaje, etc. în interiorul microraiunii, ceea ce nu este recomandat.

A doua tendință, mai frecventă, este de a se amplasa centrele comerciale la punctele de circulație carosabilă mai importante; acesta elimină pătrunderea transportului în mijlocul microraiunii și are o serie de avantaje din punct de vedere comercial (reclame, firme și vitrine în punctele de mare circulație), dar contravine într-o oarecare măsură principiilor de microraiunare prin

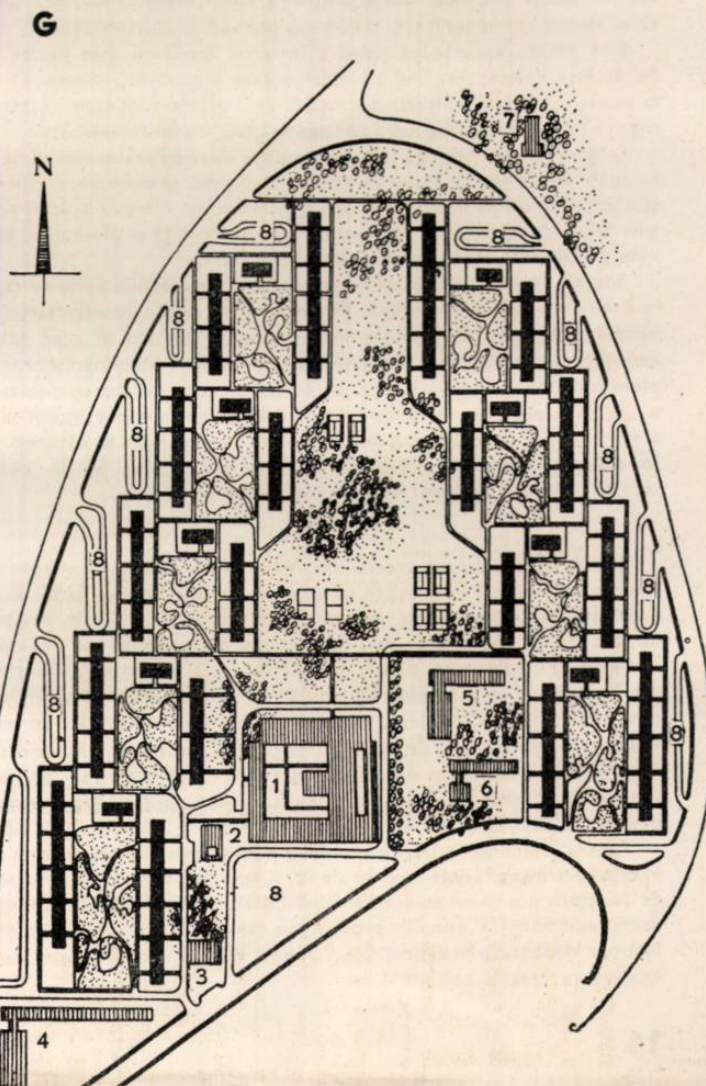
F — Microraiunul „Torpa” din Götteborg, Suedia
Autor, arh. N. E. Erikson

1. Școală elementară — 2. Grădiniță — 3. Magazine și sală de reuniuni

G — Microraiunul „Les Grandes Terres” din Marly, Franța
Autori, arh. Lods, Honnegger și alții

1. Centru comercial și sală de spectacole — 2. Centru medical — 3. Stație de întreținere auto — 4. Grup școlar — 5. Grădiniță — 6. Creșă — 7. Centrală termică — 8. Parcaje

faptul că la o astfel de amplasare, raza de deservire a centrului comercial nu se suprapune cu microraioul, acesta deservind parțial și locuitorii microraioulor adiacente, locuitori care pentru efectuarea cumpărăturilor zilnice vor traversa artere cu o circulație destul de intensă în viitor.

În afară de cele arătate mai sus, trebuie să se prevadă în cadrul microraiounelor dotările legate de ocrotirea sănătății (un dispensar la cca. 45 000–60 000 m² suprafață locuibilă), întreprinderile meșteșugărești de deservire socială (cca. 160 m² la 10 000 m² suprafață locuibilă, din care cca. 25% în cadrul microraiounelor, cca. 65% în centrele de cartier și cca. 10% în zona centrală a orașului) precum și instituțiile administrative și de gospodărie comună (administrația locuințelor, servicii de salubritate, post de miliție, oficiu PTTR, CEC etc.).

Din enumerarea de mai sus lipsesc dotările culturale, care sînt menite să completeze funcțiunile apartamentului și pentru care nu avem practic nici un fel de experiență. Modul de tratare a acestor mici construcții — destinate pentru reuniuni și activități de cultură generală — în exemplele din străinătate este foarte diferit, astfel încît nu pot fi trase concluzii cu caracter general.

Din microraiounele întocmite pînă în prezent în țara noastră rezultă că suprafața de teren destinată clădirilor de deservire reprezintă cca. 10–12% din aria totală a microraiounelor.

Circulația în interiorul microraiounului este în general o circulație pietonieră care leagă clădirile de locuit cu cele de deservire, spațiile plantate și stațiile mijloacelor de transport în comun. Circulația carosabilă trebuie să asigure posibilitatea de acces cît mai comod la fiecare clădire în parte, fără a traversa microraioul și, pe cît posibil, fără a intersecta fluxurile majore de circulație pietonieră. Desigur că schema cea mai clară din acest punct de vedere este cea în care circulația carosabilă înconjură suprafața microraiounului și deserveste clădirile cu ajutorul unor fundături îndreptate spre interior. În acest caz se poate asigura o separație completă a circulației carosabile de cea pietonieră, care se va putea desfășura în mod nestingherit prin spațiile plantate din interiorul acestei unități. Acest sistem — care pe lîngă o claritate incontestabilă are și avantaje economice (în cazul în care se proiectează microraiounele curente din mijlocul zonei de locuit) — poate duce la soluții neeconomice dacă este vorba de microraiounale marginale (adică cele care limitează zona de locuit), în care caz o arteră carosabilă exterioară ar deservi clădiri de locuit numai pe o singură parte (pe cealaltă fiind în general spații plantate). În această situație este de multe ori mai avantajos să se aleagă un sistem de circulație bazat pe fundături sau cu un inel interior.

La proiectarea circulațiilor trebuie avută în vedere dezvoltarea foarte mare pe care circulația carosabilă o va înregistra în viitorii ani; chiar dacă în momentul de față nu este absolut necesar, trebuie să se rezerve spațiile necesare pentru extinderea suprafețelor de parcare și garare a vehiculelor.

Din practica noastră de pînă acum rezultă că aria zonelor de circulație carosabilă din interiorul microraiounului ocupă între 5 și 10% din aria totală a microraiounului.

Spațiile verzi din interiorul microraiounului reprezintă una din problemele cele mai importante legate de proiectarea acestora. Modul de realizare a acestor spații plantate are o influență hotărîtoare atît asupra funcțiunilor, cît și asupra confortului și a aspectului general al microraiounului.

Din păcate, experiența noastră în acest domeniu este foarte restrînsă; nu au fost specializate cadre calificate care, alături de arhitecți, să contribuie la realizarea unei arhitecturi calitativ noi, arhitectură care nu poate fi concepută fără o strînsă legătură cu spațiile plantate înconjurătoare.

În general este bine ca spațiile plantate ale microraiounului să fie împărțite în spații de folosință generală (cuprinzînd grădina centrală a microraiounului și plantațiile de pe străzi) și în spații de folosință limitată (cuprinzînd plantațiile aferente locuințelor sau grupurilor de locuințe și plantațiile de pe terenurile clădirilor de deservire social-culturală).

Spațiile plantate de folosință generală se recomandă să fie de cca. 0,35 m² la 1 m² de suprafață locuibilă. Din exemplele cercetate rezultă că ele ocupă între 9 și 15% din aria totală a microraiounului. În cazul în care microraiounul este înconjurat de spații plantate publice de importanță orașenească, spațiul plantat de folosință generală poate fi eliminat complet, dar cu o relativă mîrire a spațiilor plantate de folosință limitată. La proiectarea spațiilor plantate trebuie avută în vedere necesitatea unei continuități a tuturor categoriilor de spații plantate, eliminîndu-se pe cît posibil izolarea în cadrul unor incinte închise, a spațiilor de folosință limitată.

*

În cele de mai sus am încercat să redau unele principii și criterii de dimensionare a diferitelor elemente ce compun un microraioun, astfel cum au fost preluate din exemplele din alte țări și adaptate la condițiile noastre. Datele de mai sus au importanța lor, dar aceasta nu înseamnă că dacă un proiect reușește să țină seama de ele a rezolvat implicit toate problemele funcționale, economice și estetice ale unui microraioun. Dacă privim problema numai din aceste puncte de vedere, atît soluțiile, cît și aprecierea lor se vor rezuma în special la problemele estetice și într-o oarecare măsură la cele economice — ca rezultat al comparației între mai multe soluții diferite — dar problemele funcționale și problemele economice private în ansamblul lor și în perspectiva dezvoltării societății vor rămîne în mare măsură neabordate și nerezolvate.

Pentru a încerca să clarific mai mult cele de mai sus, voi încerca să prezint în cele ce urmează unele aspecte ale vieții noastre de mîine, care se pot contura de pe acum și a căror soluționare judicioasă este strîns legată de proiectarea microraiounelor ca una din problemele cele mai importante, dar care nu au fost nici dezbătute în cadrul C.S.C.A.S. și U.A. și nici abordate în proiectele noastre la nivelul posibilităților.

Pornind de la teza desființării diferențierii dintre centrul și periferia orașului și aplicînd acest principiu în mod consecvent, vom ajunge la concluzia că rețeaua de dotări social-culturale și comerciale trebuie să se repartizeze pe întreaga suprafață a orașului, să pătrundă cît mai adînc posibil în mijlocul cartierelor de locuit. Prima treaptă a fiecărui gen de dotare, indiferent dacă este vorba de creșă, școală, magazin, club sau dotare sportivă, trebuie să ajungă cît mai aproape posibil de locul cazării propriu-zise. Dar aceasta trebuie să se rezolve în condiții economice foarte bine determinate de fiecare categorie de dotări în parte. Din analiza celor de mai sus ar rezulta o contradicție aparentă între condițiile de confort — care ar cere o dispersare cît mai mare a unor unități mici, astfel ca să fie realmente la îndemîna locatarilor — și condițiile economice, care la toate aceste dotări impun unități relativ mari pentru a asigura o investiție și exploatare economică. Soluționarea justă a acestei probleme, în funcție de criteriile tehnico-economice și de confort, trebuie să fie dată de arhitecți pe baza modului de a concepe viața de mîine a societății noastre.

Paralel cu creșterea confortului și a suprafeței locuibile a apartamentelor se poate aprecia ca certă tendința unei proiectări și utilizări a fiecărei camere pe un specific funcțional din ce în ce mai accentuat. Trecerea la încăperi destinate exclusiv pentru dormit, separarea bucătăriei într-o parte de preparat și una de luat masa (eventual legată de camera de primire), realizarea unei camere de locuit (de zi) exclusiv pentru acest scop, fără a sluji și ca dormitor etc. sînt doar cîteva exemple. Dar o dată cu aceasta apar ca necesare o serie de calcule economice din care ar putea rezulta ca posibil și ca indicat ca o serie de funcțiuni ale locuinței de utilizare ocazională să poată fi grupate în spații comune, care să deservesc mai multe locuințe și a căror exploatare și întreținere — în condițiile comasării într-o clădire de deservire social-culturală — să fie mai economică. Care să fie aceste construcții, ce să cuprindă programul lor, ce număr de apartamente urmează a fi deservite, sînt probleme de care noi încă nu ne-am ocupat. În unele țări socialiste au început să apară astfel de construcții social-culturale menite să completeze funcțiunile apartamentului ce se extind peste limitele construcției de locuit propriu-zise și se îmbină în cadrul microraiounului și dotările orașenești.

Dacă avem în vedere reducerea treptată a timpului de lucru și paralel cu aceasta creșterea foarte importantă a numărului de persoane care vor dedica din ce în ce mai mult timp pentru o serie de activități social-culturale și educative, ne dăm seama că viața de mîine nu se va desfășura numai sub formele cunoscute azi, în care activitatea din producție, cea de acasă și o participare la unele spectacole ne împlinesc cele 24 de ore ale zilei. Trebuie să ne gîndim să asigurăm posibilitățile pentru crearea unui cadru adecvat, în care fiecare locuitor al noilor cartiere să se poată dedica unei activități culturale (pictură, muzică, cercuri fotografice etc.), să poată citi în condiții optime și aproape de casă sau să practice sporturi etc.

În prezent, noi proiectăm microraiounale cuprinzînd 55 000—75 000 m² suprafață locuibilă. Mărimea acestora a fost preluată din experiența altor țări și are la bază deservirea acestor unități cu o școală. Dar este oare școala dotarea principală care să determine unitatea structurală a orașului? Tendința ca în viitor numărul școlilor cu internat să crească pune sub semnul întrebării însăși amplasarea acestei dotări în mijlocul microraiounului.

Noi prevedem ca dotări comerciale mici centre comerciale pentru fiecare microraioun (completate eventual cu puncte comerciale, dacă distanțele sînt mari) și un centru comercial al cartierului. Nu este oare de întrevăzut posibilitatea ca în viitor, totuși, să existe, astfel cum au apărut deja în unele țări ca U.R.S.S. și R.S. Cehoslovacă, dotări comerciale sub forma unor automate pentru deservirea zilnică, chiar și la treapta grupelor de clădiri de locuit? Noi nu asigurăm dotări social-culturale decît la nivelul cartierului (200 000—400 000 m² locuibili), cu toate că astfel de dotări vor apărea în viitor, și nu în viitorul îndepărtat, nu numai la nivelul microraiounelor, dar chiar și la grupările clădirilor de locuit.

Din rezolvarea acestor probleme, precum și a altora încă nerezolvate, trebuie să creăm o imagine mai clară a necesităților de mîine pe care să grefăm o gîndire urbanistică rațională.

Fără a avea la bază studii mai aprofundate, consider că, astăzi, a rezolva un microraioun cu o circulație perfectă și cu o judicioasă amplasare a tuturor dotărilor cerute nu mai este suficient. Este un pas înainte, dar care însă nu rezolvă problema nici măcar la nivelul posibilităților noastre de azi. Cred că microraiounul trebuie subîmpărțit în grupări de clădiri de locuit care să cuprindă 10 000—15 000 m² suprafață locuibilă și care să permită în viitor deservirea unui număr de cca. 1000—1200 persoane, cu dotări social-culturale, comerciale și sportive de primă treaptă. Trebuie să pornim la determinarea necesității și apoi a măririi acestei unități care din punct de vedere social să poată fi deservită în condiții optime, avînd în vedere, atît confortul, cît și criteriile economice. Aceste unități sociale — care ar trebui poate să reflecte pe cît posibil (în ceea ce privește componența apartamentelor de diverse tipuri) structura demografică a orașului — vor trebui apoi grupate în jurul unor dotări de treaptă a doua și a unor bogate spații plantate formînd microraiounul, care va putea fi delimitat de circulațiile carosabile mai importante, avînd asigurată o oarecare independență față de celelalte unități similare. Este necesară o largă dezbateră a tuturor problemelor legate de organizarea vieții noastre de mîine. Să ne formăm un punct de vedere și să-l verificăm apoi printr-o serie de calcule tehnico-economice.

Problemele nu vor putea fi rezolvate de azi pe mîine, dar treptat-treptat vom putea lămuri cîte o latură a acestui complex, arhitecților revenindu-le în paralel sarcina de a găsi forțele cele mai adecvate de organizarea spațiului, în care să se desfășoare în condiții din ce în ce mai bune viața fiecărui cetățean.

2. UNELE OBSERVAȚII CRITICE

Vom încerca să facem unele observații asupra câtorva studii întocmite de I. S. C. A. S. pentru microrăioane din câteva orașe ale țării. Aceste observații sînt făcute pe baza schemelor și indicilor cuprinși în studiul — întocmit de un colectiv din I.S.C.A.S. sub conducerea arh. I. Davidescu — cu privire la proiectarea cartierelor și microrăioanelor în orașe. Avînd în vedere că acest material este destul de sumar, observațiile se referă doar la organizarea în mare a microrăioanelor, la circulația interioară și la câteva aspecte tehnico-economice. Analiza părții economice a acestor lucrări ar trebui să constituie obiectul unui studiu separat, pentru a se putea ajunge la unele concluzii valabile și pentru alte lucrări.

Avînd în vedere că în cadrul unui cartier costul locuințelor reprezintă doar cca. 65% din costul investiției totale, ar trebui să ne ocupăm mai serios de partea economică a celorlalte lucrări care angajează cca. jumătate din valoarea investițiilor pentru locuințele propriuzise.

Față de cele de mai sus, desigur că analiza este incompletă și destul de formală; ea nu cuprinde nici prezentarea proiectelor și nici enumerarea calităților incontestabile ale acestor lucrări. Prin ea nu s-a urmărit decît scoaterea în evidență a

unora dintre deficiențe, pentru a putea contribui în felul acesta la evitarea lor.

PLIEȘTI — BULEVARDUL REPUBLICII

Este un microrăion conceput pe baza unor grupuri de clădiri judicios dimensionate; în special, în partea de est și de sud, grupurile sînt mai clar conturate. Mai puțin clară este tratarea spațiilor plantate, spațiul central al microrăionului fiind relativ mic și împărțit în două de terenul școlii cu 24 de clase și al centrului comercial; de asemenea, legătura dintre spațiul plantat central și cele din interiorul grupurilor de clădiri de locuit este insuficientă, ducînd la o oarecare izolare a acestora față de spațiul central.

Frontul foarte monumental dinspre b-dul Republicii (latura de sud-vest) a fost tratat izolat de compoziția generală a microrăionului. Prin crearea unei artere paralele cu b-dul Republicii, locuințele dintre aceste două artere de circulație au fost complet izolate, ca și cum nici nu ar face parte din microrăionul studiat.

Accesele carosabile care deserveșc clădirile de locuit sînt insuficiente și nu pot asigura o judicioasă deservire a tuturor clădirilor de locuit.

Indicii de densitate sînt foarte buni, realizîndu-se o densitate netă de cca. 4150 m² locuibilă.

PETROȘENI — MICRORAIOANELE A.B.C. (Varianta I)

Constituie exemple de adaptare a principiilor microrăionului în zona centrală a unui oraș existent. Este dificil de făcut aprecieri asupra soluției prezentate, fără a cunoaște foarte temeinic situația existentă. Totuși, pe baza rezultatelor obținute, prin felul cum artere de circulație importantă separă clădirile de locuit de cele de deservire social-culturală (vezi de exemplu zona de sud, în care accesul copiilor la școală implică traversarea unei artere ce leagă zona centrală cu cvartalele realizate anterior la sudul ansamblului) consider că nu s-a reușit să se obțină unități complexe care să corespundă principiilor microrăionului.

Densitățile nete realizate în varianta cu cinci niveluri (în jurul a 2600 m² locuibilă) sînt la limita inferioară, iar numărul mediu de locuitori pe apartament (care variază între 3,7 și 3,95) este mult prea mare și probabil că nu reflectă structura demografică a localității.

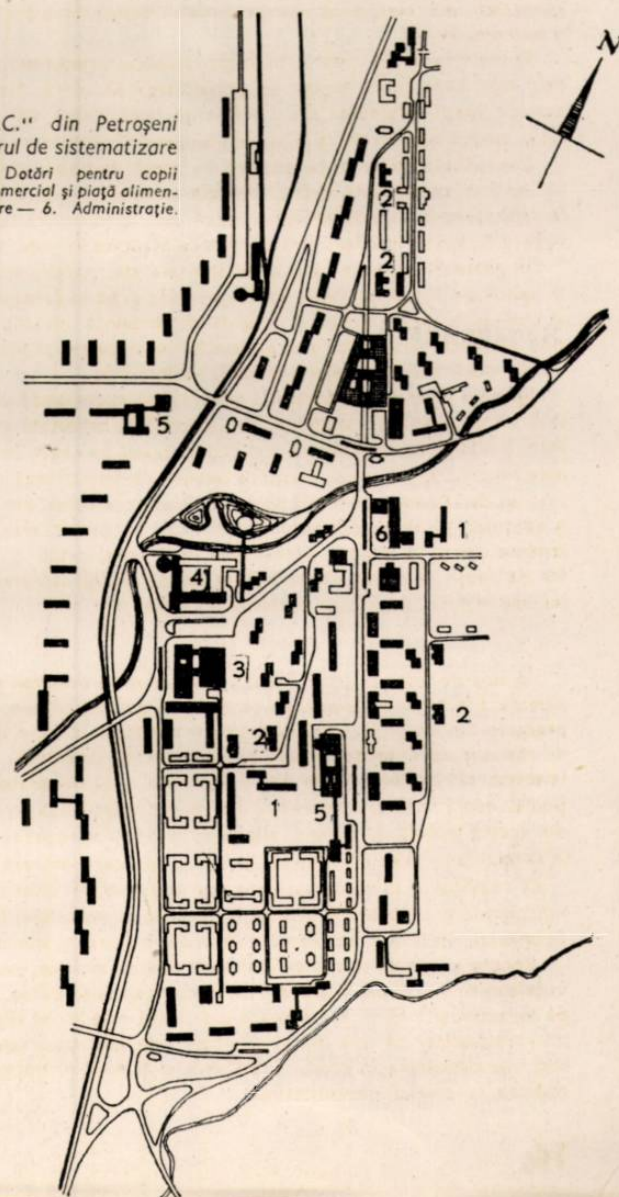
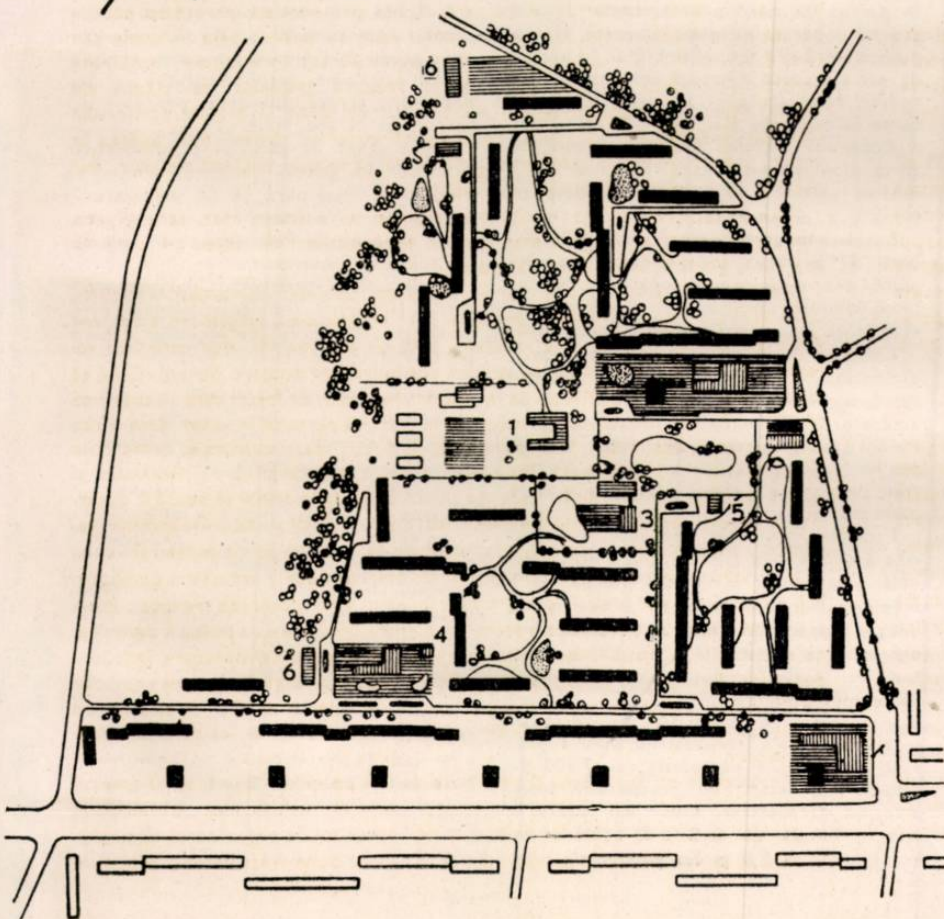
Dotările prevăzute sînt în general supra-dimensionate și din amplasarea lor nu rezultă tendința unei cît mai raționale și uniforme deserviri a tuturor clădirilor de locuit (de exemplu, în partea centrală și la limita estică sînt cîte două creșe și grădinițe una lîngă cealaltă).

H — Microrăionul „B-dul Republicii” din Ploiești
Autori, Atelierul de sistematizare din cadrul
D.S.A.P.C. Ploiești

1. Școală cu 24 clase — 2 — 3. Dotări pentru copii
4. Magazine — 5. Dispensar — 6. Garaj

I — Microrăioanele „A.B.C.” din Petroșeni
Autori, I.S.C.A.S. — Atelierul de sistematizare

1. Școli cu 16 clase — 2. Dotări pentru copii
3. Centru oraș — 4. Centru comercial și piață alimentară — 5. Ateliere de deservire — 6. Administrație.

DETALIU DE SISTEMATIZARE PENTRU UN ANSAMBLU DE LOCUINȚE LA PETROȘENI

Colectiv de elaborare: arhitecții Boris Grünberg (șef de proiect), Radu Mănilă, Ion Geicu, tehn. Mioara Deleanu; inginerii Ion Mărculescu, Octavian Cîmpu, Eugen Leizer, Florin Teodosiu, Ion Bălășescu, Constantin Mustață
ISCAS

UNELE OBSERVAȚII CRITICE

PETROȘENI „AEROPORT”

Este completarea unui cartier relativ independent, din cauza distanței față de centrul orașului, în care, în partea de sud-vest, există o serie de clădiri de locuit cu parter și parter + 3 niveluri. Întreaga suprafață de cca. 40 ha este subîmpărțită prin artere carosabile în unități mici; astfel, în partea de nord, schema stradală aleasă realizează unități în care circulația la clădirile de deservire social-culturală trebuie să se intersecteze cu circulația carosabilă. Între felul cum se propune a fi realizate construcțiile din partea de nord-vest și cele care există în zona de sud-vest (lângă artera principală) nu este nici o deosebire, în ambele cazuri clădirile de locuit fiind izolate de cele de deservire prin circulații carosabile.

Suprafața afectată căilor de circulație este foarte mare (peste 11%), iar densitatea este relativ redusă.

Cu toate calitățile ansamblului și a unei oarecare consecvențe în dispunerea clădirilor de locuit, este greu de apreciat că prin schema propusă se vor realiza microrăioane în adevăratul sens al cuvîntului, ci mai curînd un cartier adaptat terenului, în cadrul căruia s-au prevăzut amplasamente și pentru clădirile de deservire social-culturală.

Poate că ar fi fost posibil ca fundăturile din zona de vest să cuprindă (printr-o tratare mai amplă a acestora) un număr mai mare de unități de locuit, astfel ca să ajungă la cca. 12 000—15 000 m² locuibil/ha, formînd grupări de blocuri deservite de mici unități social-culturale și constituind astfel prima treaptă de deservire dintr-un microrăion.

HUNEDOARA II

Abstracție făcînd clădirile de locuit înghesuite și dispuse arbitrar pe latura de sud, care au fost construite anterior, compoziția cu cele trei incinte pe latura de est ar fi justificată dacă accesul carosabil la aceste incinte s-ar fi realizat din strada la care sînt adiacente. Principiul de a se evita deșurarea unor accese carosabile spre artera principală de la est este contrazis în exemplul următor (Hunedoara II), unde în aceeași arteră pătrund accese la 150 m una de alta. În exemplul de față, cu toate că există o circulație care înconjură microrăionul, aleile de deservire au fost astfel proiectate, încît creează și un inel interior care separă clădirile de locuit de cele de deservire social-culturală. Trebuie subliniată și densitatea netă foarte redusă a microrăionului, care ajunge la numai 2 150 m² locuibil/ha (cea mai redusă densitate dintre toate exemplele analizate), ceea ce va duce la un cost foarte ridicat, atît al investiției, cît și al întreținerii microrăionului respectiv.

Din punctul de vedere al compoziției se poate arăta că așezarea clădirilor de deservire social-culturală este întîmplătoare, atît în ceea ce privește raportul dintre aceste clădiri, cît și raportul lor cu clădirile de locuit, ducînd la o imagine necontrolată și la lipsa unei unități a întregului ansamblu.

Terenul pentru care a fost proiectat ansamblul de locuințe denumit «Aeroport» este situat la sud de orașul Petroșeni, pe valea relativ îngustă a Jiului. Acest amplasament prezintă două caracteristici de care s-a ținut seama la alegerea lui: nu necesită demolări importante și cuprinde un nucleu de locuințe (1032 de apartamente) realizat între anii 1957 și 1960, care trebuie extins.

Terenul, în suprafață de aproximativ 40 ha (din care 11 ha ocupate de locuințele existente), are o configurație plată, constituind o terasă cu pantă continuă ascendentă spre est de 3—4%. Limita sa spre vest o constituie D.N.66 și traseul căii ferate, iar spre est, poalele versanților unei platforme superioare. Spre nord, legătura cu orașul este strangulată de existența unui bot de deal care se apropie de șosea.

Forajele executate au arătat o mare neuniformitate în plan și în adîncime a straturilor și a caracteristicilor fizico-mecanice, ceea ce implică un cost mai ridicat al fundațiilor, folosirea unor tronsoane scurte și cu un număr limitat de niveluri ș.a.

Configurația reliefului și relativa izolare față de oraș și, în aceste condiții, necesitatea creării unor condiții de viață la un nivel corespunzător, au dus la o rezolvare sub forma unei unități structurale unice, care înglobează și cvartalele existente, idee centrală a proiectului urmărită împreună cu toate implicațiile sale.

Existența unei străzi cu o lățime carosabilă de 6,5 m, care pleacă spre nord de la locuințele existente, și a unor blocuri pe această arteră au condiționat apariția în partea de nord a ansamblului a unui cvartal legat prin spații plantate și alei pietoniere de restul ansamblului. În partea de est s-a creat o arteră colectoare care reduce rolul străzilor din cvartalele existente la acela de alei locale de deservire a blocurilor. Această arteră, împreună cu zona plantată interioară, au rolul de a realiza unitatea funcțională și compozițională a ansamblului.

Rețeaua de străzi carosabile este secundară de o rețea independentă de alei pietoniere, care asigură legăturile directe între locuințe, dotările social-culturale și stațiile de transport în comun de la șosea.

Clădirile de locuit au fost amplasate și dimensionate ținînd seama de relieful terenului, într-o dispoziție liberă față de arterele de circulație, obținîndu-se prin modul de grupare a secțiunilor liniare și a blocurilor punct, o varietate a fronturilor construite și deschideri spre spațiile plantate.

Față de locuințele existente, care au cîte 4 și 2 niveluri, se propune utilizarea unor secțiuni cu 4 niveluri (liniare) și 5 niveluri (secțiuni punct), avîndu-se în vedere prevederile schiței de sistematizare, economicitatea soluției și posibilitățile de fundare. Astfel se pot realiza pe întreg ansamblul 2 900 de apartamente, ceea ce asigură cazarea a 10 370 de locuitori în etapa actuală (considerînd 8 m² suprafață locuibilă de persoană) sau 7 180 de locuitori în etapa de perspectivă (considerînd o capacitate medie de cazare la apartamentele de 1, 2 și 3 camere de, respectiv, 1,5, 2,5 și 3,5 persoane).

Pe baza numărului de locuitori din etapa de perspectivă (incluzînd în cvartalele existente, lipsite aproape în întregime de dotări, și locuitorii satului Coasta aflat în imediată vecinătate, spre est) au fost calculate dotările social-culturale și spațiile publice plantate ale ansamblului. Astfel a fost prevăzută întreaga serie de dotări corespunzătoare nivelului de microrăion (de la anexe gospodărești și garaje, la școli, dispensar sau spălătorie mecanică). În plus, datorită relativei izolări față de oraș, ansamblul a fost dotat și cu unele unități caracteristice unor niveluri superioare de deservire (cartier, oraș): club-cinematograf, 50% din suprafața de spații comerciale și alimentație publică ce ar fi revenit centrului de cartier, piață alimentară etc.

Repartiția acestor dotări în cadrul ansamblului a fost făcută în funcție de specificul lor: terenurile de sport, odihnă și recreare, precum și dotările pentru copii, în legătură cu spațiile plantate interioare; unitățile comerciale în legătură cu arterele carosabile, iar în centrul de greutate al ansamblului, un complex comercial și clubul; în cadrul zonelor de locuințe, anexele gospodărești, garajele sau magazinele de primă necesitate etc.

În privința lucrărilor edilitare s-a urmărit utilizarea în întregime a rețelelor existente și racordarea — acolo unde a fost cazul — la rețelele orașului. O atenție deosebită a fost acordată protejării zonelor construite față de aversele cu caracter torențial de pe versanții de la est și nord, protecție realizată prin șanțuri de gardă deschise, cu scurgere liberă a apelor.

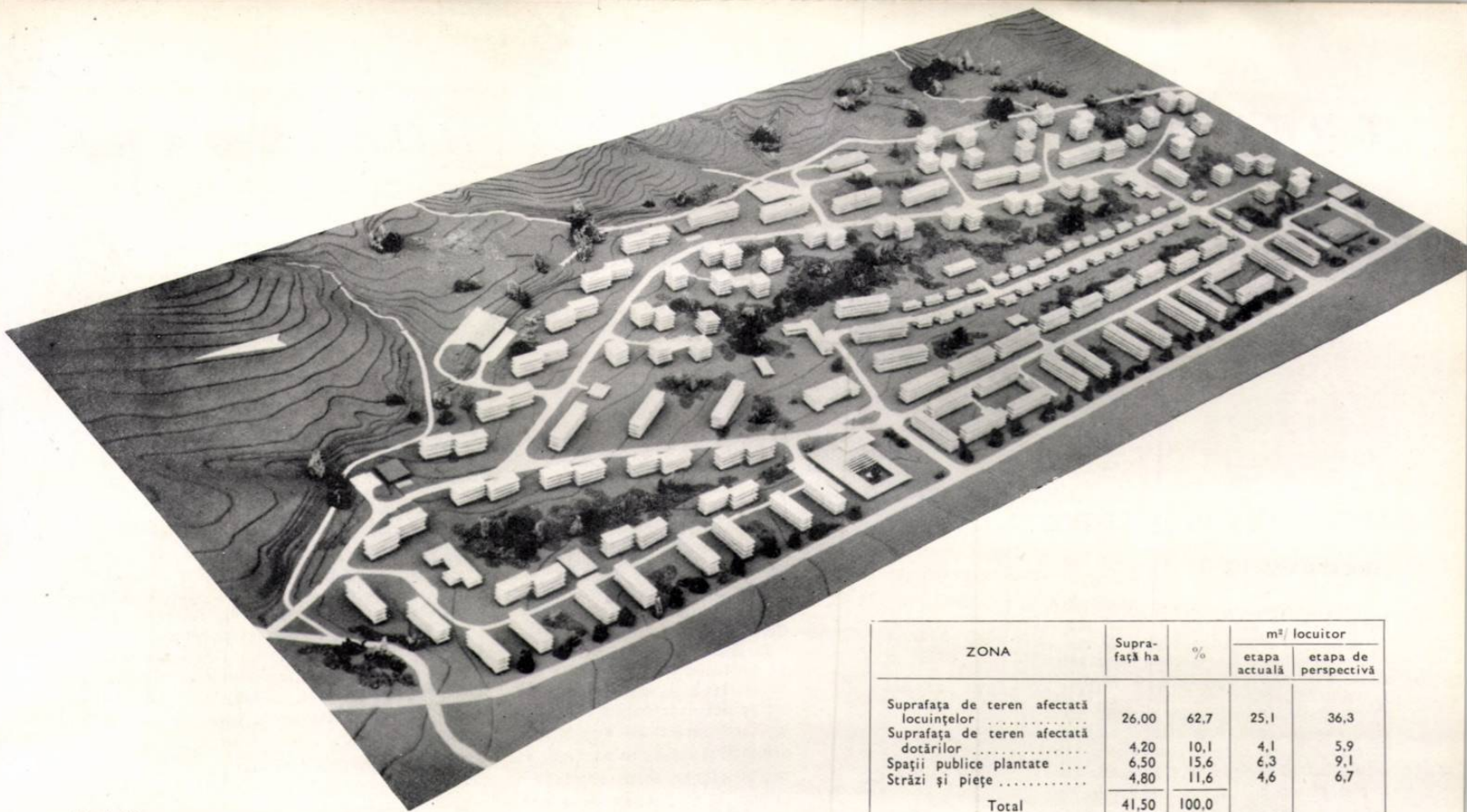
Termoficarea ansamblului se prevede a fi făcută prin două centrale termice al căror amplasament a format obiectul unor studii minuțioase din cauza complexității problemei (economicitatea rețelei, nocivitatea, accese, folosirea pantelor naturale, etapizare etc.).

Prima etapă de execuție o va constitui cvartalul din partea de nord, urmînd ca etapizarea ulterioară să fie precizată în funcție de posibilitatea reconstruirii altor zone ale orașului Petroșeni și de volumul de investiții prevăzut.

În încheiere prezentăm bilanțul teritorial și indicii tehnico-economici principali ai ansamblului de locuințe «Aeroport»-Petroșeni:

Suprafața construită desfășurată	
a locuințelor	172 114 m ²
din care existenți	53 374 m ²
Procent construit pe teren al locuințelor	
17,8%	
Suprafața locuibilă	82 967 m ²
din care existentă	26 616 m ²
Suprafața locuibilă raportată la terenul aferent	3 190 m ² /ha
Număr apartamente	2 900
din care existente	1 032
Număr de locuitori	
în etapa actuală	10 370
în etapa de perspectivă	7 180
Densitatea brută în etapa actuală	250 loc/ha
în etapa de perspectivă	173 loc/ha
Densitatea netă în etapa actuală	398 loc/ha
în etapa de perspectivă	276 loc/ha

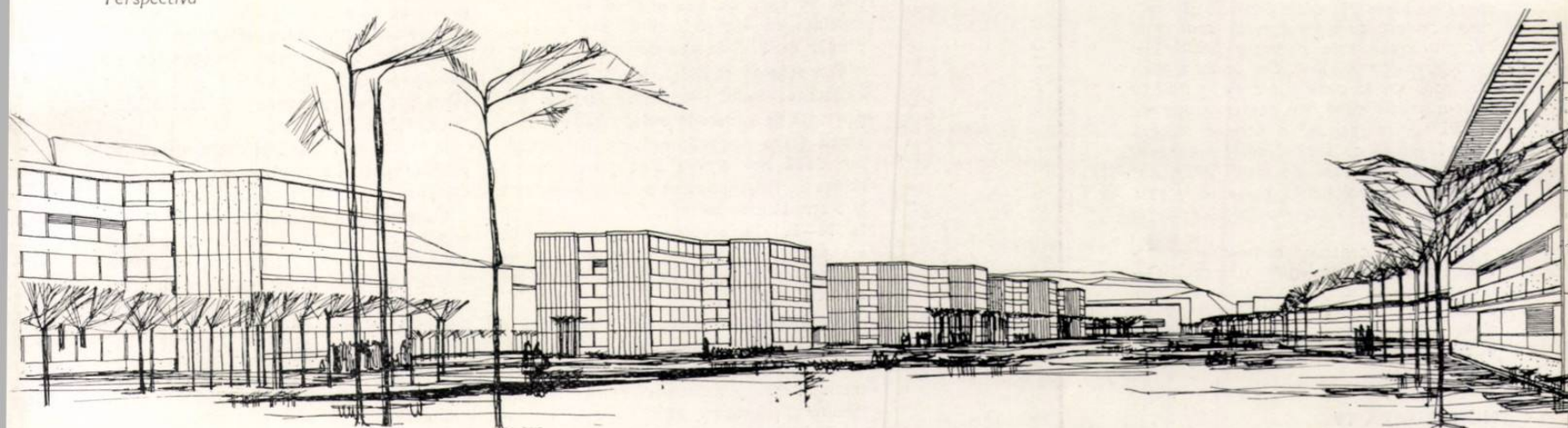
Arh. RADU MĂNILĂ

Machetă

ZONA	Supra- față ha	%	m ² / locuitor	
			etapa actuală	etapa de perspectivă
Suprafața de teren afectată locuințelor	26,00	62,7	25,1	36,3
Suprafața de teren afectată dotărilor	4,20	10,1	4,1	5,9
Spații publice plantate	6,50	15,6	6,3	9,1
Străzi și piețe	4,80	11,6	4,6	6,7
Total	41,50	100,0		

Perspectivă

Detaliu de sistematizare a orașului Petroșeni — Machetă

TREI MICRORAIOANE LA HUNEDOARA

Colectiv de proiectare: arhitecții Boris Grünberg (șef de proiect), Rodica Petre, Radu Măndilă; inginerii Gheorghe Cunițescu-Jianu, Mihai Villag, Eugen Leizer, Ion Mărculescu, Rudolf Herdlica ISCAS.

UNELE OBSERVAȚII CRITICE

HUNEDOARA III

Ca și la exemplul precedent, din dorința de a elimina pătrunderile unor accese carosabile în artera din partea de vest a microraionului, a fost necesară realizarea unei alei interioare, care chiar și cu fundăturile respective nu reușește să deservească în condiții bune toate intrările clădirilor de locuit. Prin traseul ei fluent, această alee de deservire a clădirilor de locuit riscă să devină o arteră de traversare a microraionului, legând unele părți ale arterei principale din est cu zona vestică în mod mai direct decât arterele principale ale orașului.

Realizarea unor grupe de clădiri cu spații plantate aferente fiecăreia și legătura acestora cu spațiul verde central al microraionului este o parte pozitivă a concepției de ansamblu. Din cauza amplasării școlii cu 16 clase și a creșei-grădiniță nu s-a reușit ca toate aceste grupe de clădiri să beneficieze în aceeași măsură de o legătură cu spațiul plantat central, care tocmai în zona de nord (unde sînt grupate cele mai multe garsoniere) este ocupat de terenul unor unități destinate copiilor.

Amplasarea centrului comercial în partea de sud a microraionului a necesitat — în vederea reducerii distanțelor de parcurs — realizarea unor unități comerciale și la extremitatea nordică, amplasament discutabil din punctul de vedere al ansamblului orașului.

HUNEDOARA IV

Microraionul, relativ mic (18,2 ha), prezintă o serie de calități datorite unei soluții mai clare, cu grupuri de clădiri și un amplu spațiu plantat central. Circulația interioară este în general bine rezolvată, cu excepția incintelor părții din vest, unde s-a evitat o racordare directă a acceselor la incinte la o arteră din care în cazul microraionului III s-au realizat acestea.

Microraionul are o densitate netă foarte redusă (2250 m² locuibil/ha) și dintre toate exemplele, procentual, cea mai mare suprafață afectată circulațiilor (11,8%), ceea ce va duce la costuri foarte ridicate. De asemenea, este de semnalat că față de cel mult 2,6 cit este azi numărul mediu de membri ai familiilor din Hunedoara, cu tendința de creștere în jurul a 2,7—2,8, microraionul IV este proiectat avînd 3,90 locuitori/apartament în ipoteza atribuirii a 8 m² locuibil de locuitor. Prevederea a 120 locuri în creșe și a 300 locuri în grădinițe pentru cei cca. 40.000 m² locuibil reprezintă o supra-dimensionare a acestor unități în raport cu indicii actuali.

Cu toată claritatea compoziției, arătată la început, este de semnalat o relativă lipsă de ordine sesizabilă a fronturilor construite spre artera estică și închiderea prea riguroasă a incintelor din partea de vest spre spațiul plantat central.

Arh. VICTOR SEBÉSTYEN

Teritoriul propus pentru sistematizarea a trei microraioane cuprinzînd blocuri de locuințe cu multe caturi este situat în partea de nord a Hunedoarei, pe terasa inferioară (lunca neînnundabilă) a riului Cerna.

Terenul în general plan, cu o suprafață de 60 ha, este delimitat la sud de str. Avram Iancu și stadion, la nord și nord-est de noua magistrală creată constituind legătura între b-dul Republicii și centrul orașului, și strada ce pornește din centrul noului cartier (care cuprinde și microraionul V, din extremitatea nordică, nestudiat încă) spre orașul de sus.

Fronturile străzii Avram Iancu și b-dului Republicii sînt în parte realizate, restul fiind în curs de execuție cu blocuri de locuințe cu 4 și 5 caturi, totalizînd un număr de 932 de apartamente.

Din schema stradală, unele artere sînt existente: b-dul Republicii (arteră importantă de intrare în oraș), strada Avram Iancu (care asigură legătura gară-oraș), iar două noi artere sînt prevăzute în schița de sistematizare: o nouă magistrală și o stradă care delimitează zona studiată la N—E. Ca urmare a acestei rețele s-a propus împărțirea terenului în trei microraioane avînd fiecare o suprafață de cca. 20 ha.

Microraioanele urmează a se realiza cu blocuri de locuințe cu 5 și 10 caturi, avînd dotările social-cultural-administrative corespunzătoare numărului de locuitori prevăzut. Prin variația numărului de caturi la blocurile de locuințe, s-au compus fronturile arterelor importante (b-dul Republicii și noua magistrală) și s-a marcat intrarea în oraș, realizîndu-se și o gradare dirijată spre centrul orașului.

Se vor realiza în total un număr de 4704 apartamente cu 134 763 m² suprafață locuibilă, din care 932 de apartamente, cu 28 964 m² suprafață locuibilă, sînt în curs de execuție.

Din cele 81 de blocuri de locuințe propuse, șase conțin exclusiv garsoniere, fiind destinate familiilor puțin numeroase, de 1—2 persoane, necesitate rezultată din analiza datelor privind structura familiilor din Hunedoara.

Din totalul de apartamente, 23% sînt apartamente cu o cameră, 54,5% cu două camere, 22,5% cu trei camere.

Raportat la suprafața locuibilă obținută și considerînd norma de 8 m² suprafață locuibilă de persoană, se asigură cazarea unui număr de 16 900 de locuitori.

Rezultă o densitate brută de 280 loc/ha și o densitate netă de 435 loc/ha.

Tipurile de apartamente folosite ca bază de studiu au fost cele executate în diferite localități, inclusiv Hunedoara, precum și proiectele de secțiuni cu panouri mari în curs de definitivare.

Suprafața de teren aferentă locuințelor constituie 64% din suprafața teritoriului, în această suprafață intrînd și terenurile de joc, spațiile plantate, spațiile necesare garării vehiculelor de folosință individuală și anexelor gospodărești.

În funcție de numărul de locuitori cazați au fost calculate dotările social-culturale-administrative, cu spațiile libere plantate corespunzătoare la nivel de microraion și cartier.

Repartiția dotărilor pe teren s-a făcut ținînd seama de specificul lor: unitățile comerciale și atelierele meșteșugărești în exterior, pentru a feri interiorul microraionelor de circulația vehiculelor; școlile, grădinițele, în interiorul microraionelor, cu accese carosabile și cu legături directe cu spațiul liber plantat din interior.

Suprafața de teren pentru dotări școlare constituie 9,5% din totalul teritoriului; suprafața pentru comerț și servicii publice, 2,3%.

În interiorul fiecărui microraion se prevăd spații libere plantate și terenuri de sport în proporție de 12,7%.

Ca principiu general de circulație s-a urmărit ca legăturile interioare carosabile, obligatorii pentru asigurarea deservirii microraionelor, să nu pătrundă în arterele cu flux mare de circulație, ca b-dul Republicii și noua magistrală. S-a evitat, de asemenea, traversarea microraionelor și cînd aceasta nu a fost posibil, s-a dat arterelor carosabile un traseu șicanat.

Un sistem de alei pietoniere asigură legături directe între locuințe, dotări și spațiile plantate.

Suprafețele carosabile, inclusiv trotuarele și parcajele necesare deservirii stadionului și ansamblului, constituie 11,5% din suprafața întregului teren.

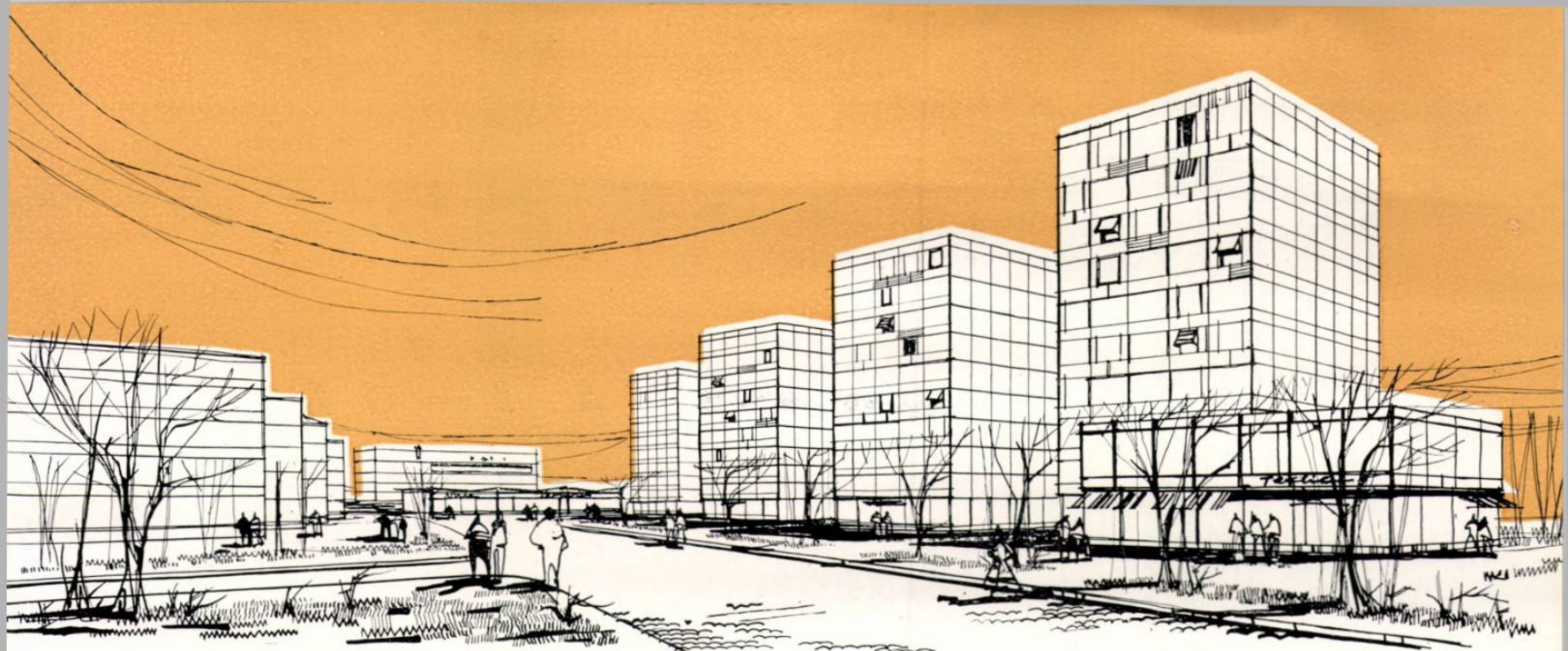
În ceea ce privește echiparea edilitară a teritoriului s-a propus racordarea la rețelele existente ale orașului.

Se prevede termoficarea ansamblului printr-o instalație de încălzire centrală, prepararea agentului termic (apa caldă) făcîndu-se în puncte termice de același tip cu cele existente în Hunedoara.

Prima etapă de construcție o constituie microraionul III, cuprins între șoseaua Sîntu-Halm, strada Mihai Viteazul și noua magistrală, terenul fiind liber de construcții și rețelele edilitare fiind în parte executate.

Proiectul urmărește asigurarea unei bune funcționalități a unităților structurale orașenești, prin dotarea lor completă din toate punctele de vedere, asigurînd legăturile cu punctele de interes general ale orașului. S-a urmărit de asemenea asigurarea aspectului estetic al grupărilor de locuințe, în vederea realizării unui ansamblu unitar, care să se încadreze armonios în cuprinsul orașului.

Arh. RODICA PETRE

Perspectivă

Planul de sistematizare a oraşului Hunedoara — Machetă

CARTIERUL ȚIGLINA 1 — GALAȚI

1
3
4
2 5

Ansamblu: autori, arhitecții Victor Sebăștyen (șef proiect complex), Constantin Frumuzache

Locuințe și dotări: autori, arhitecții Constantin Frumuzache, Albert Naiman, Ștefan Catina

coautori, arhitecții Adriana Tănăsioiu, Bogdan Gheorghiu

Centrul cartierului: autori, arhitecții Sarah Marcovici, Constantin Săvescu

coautori, arhitecții Alexandra Florian, Lori Sahaghian, Mariana Stoian

Cinematograf: autor, arh. Mariana Bucur

Coordonator al lucrărilor de folosință generală: ing. Horia Gheorghiu

Șef atelier rezistență: ing. Nicolae Temelcu

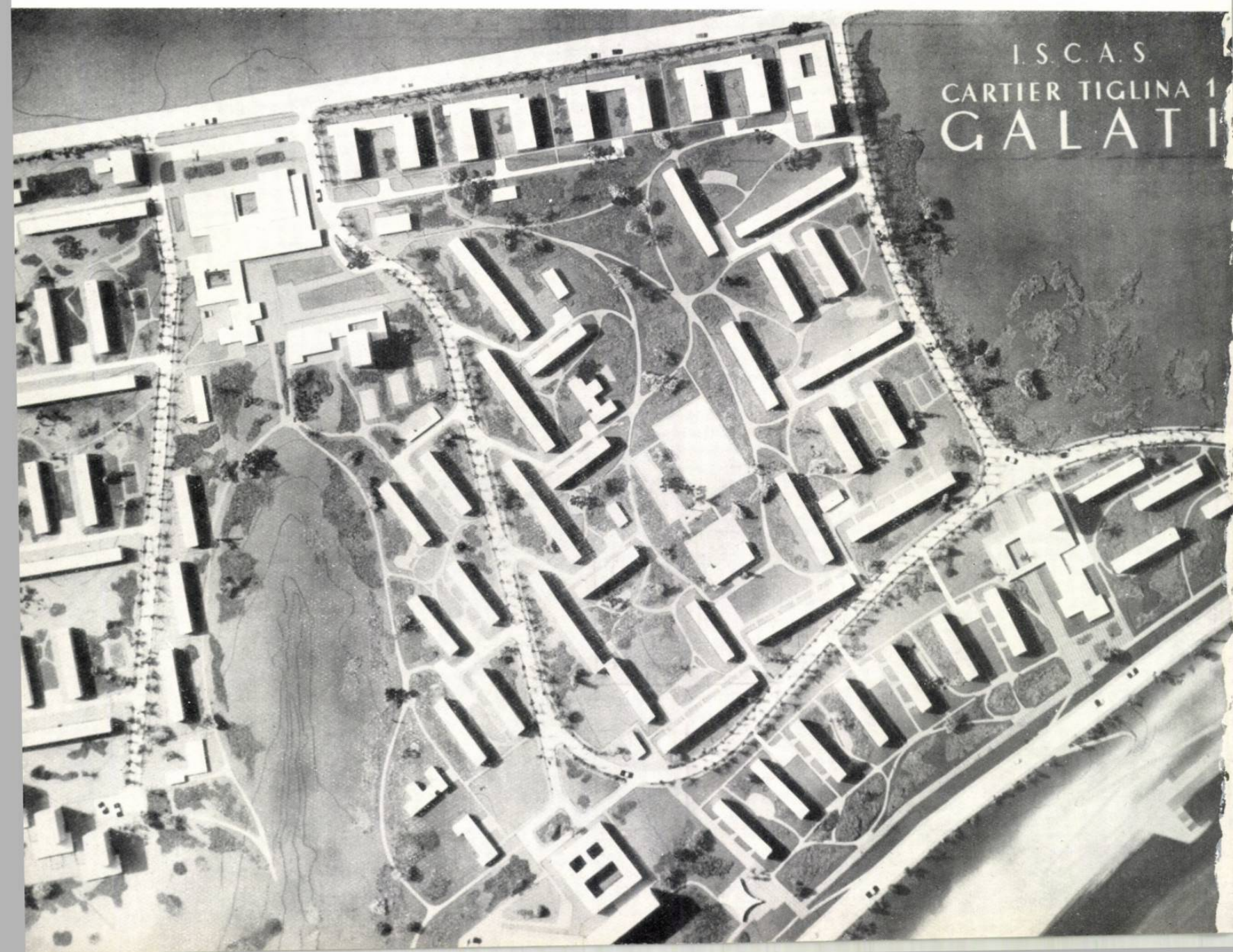
ISCAS

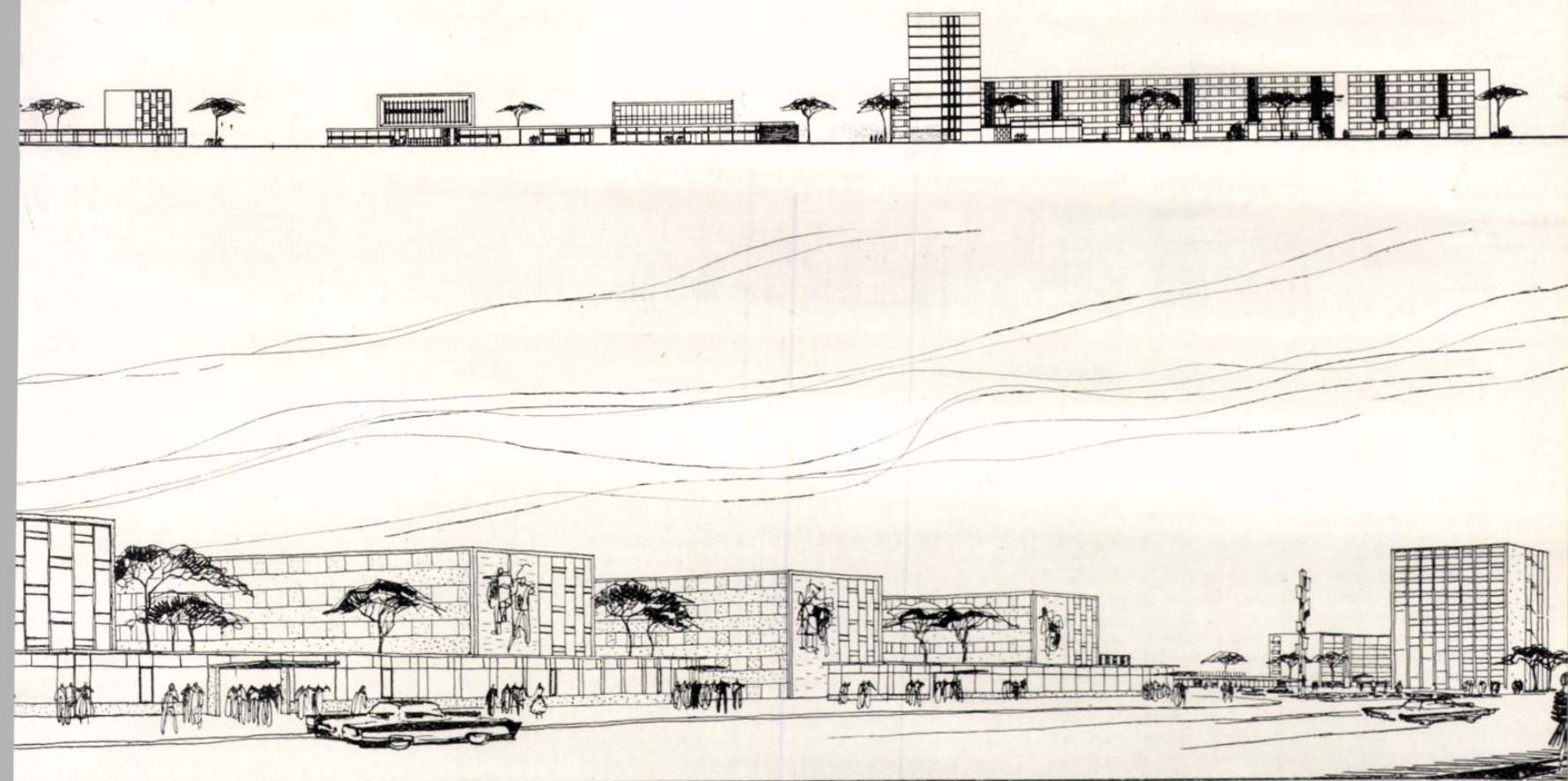
1 — Desfășurare de-a lungul str. Brăilei

2 — Planul de ansamblu al cartierului Țiglina-Machetă

3 — Perspectivă

4—5 — Vederi de ansamblu ale cartierului Țiglina—Machetă

Cartierul Țiglina 1 este situat în zona de vest, pe terasa superioară a orașului Galați.

Acest amplasament a fost ales în urma unor studii comparative, din care a reieșit că situarea primului cartier pe acest teren prezintă o serie de avantaje economice, funcționale și de oportunitate a investiției. Determinante în favoarea acestui amplasament au fost: terenul, în marea lui majoritate liber de construcții, economicitatea lucrărilor de canalizare dată fiind apropierea de emisar, situarea acestui cartier pe o arteră principală a orașului între centru și viitorul combinat (la 3,6 km de centru și la 6,5 km de C.S.G.) precum și faptul că datorită poziției sale geografice, realizarea cartierului pe acest amplasament se poate efectua fără a fi necesară definitivarea în prealabil a schiței de sistematizare a orașului.

Terenul este delimitat la nord de str. Brăilei (strada de acces dinspre București și Brăila și care pătrunde pînă în centrul orașului), la vest de valea Țiglinei și la sud de faleză spre Dunăre. Valea Abatorului împarte acest teren în două părți inegale, formînd în partea de vest un pînten separat de această vale de restul terenului.

Din studiile de sistematizare întocmite pînă la data elaborării proiectului se puteau deduce următoarele aspecte mai importante care influențau într-o oarecare măsură compoziția de ansamblu a cartierului.

— Pe faleză spre Dunăre, aproximativ la 10 m sub coama taluzului, urmează a fi realizată în viitor o arteră magistrală de circulație interurbană ce va lega pe malul Dunării orașele Galați și Brăila.

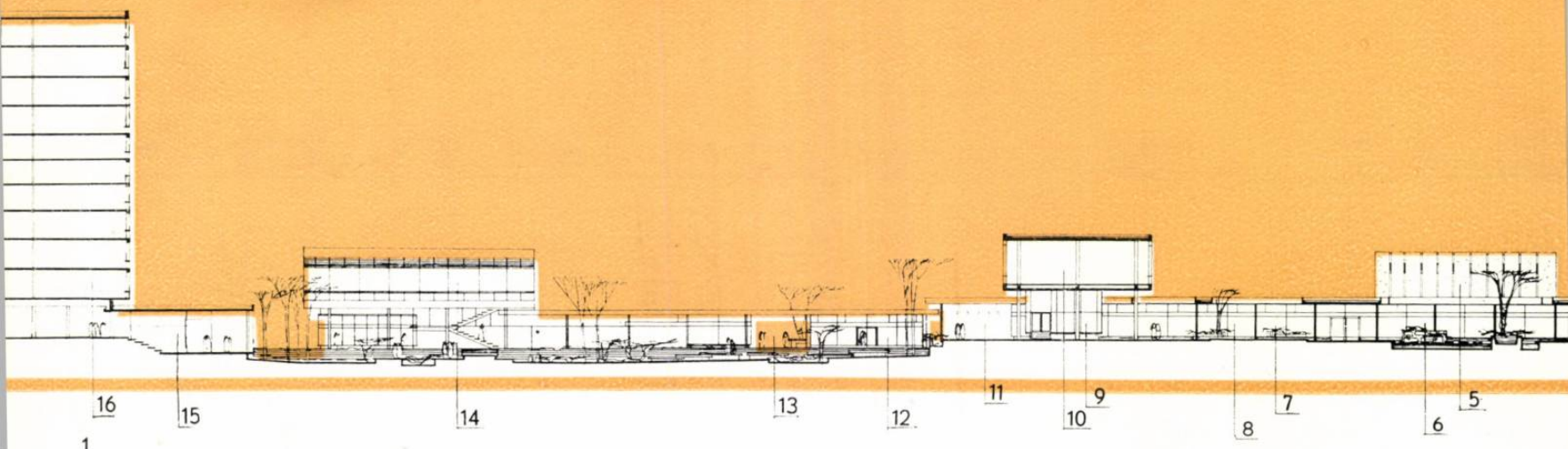
— Valea Țiglinei și valea Abatorului urmează a fi transformate în parcul de cultură și odihnă al orașului, dotările sportive și social-culturale mai importante aferente acestui parc urmînd a fi amenajate în special în valea Țiglinei.

— Traseul străzii Brăilei rămîne neschimbat, urmînd a se rectifica în special profilul transversal al acestei magistrale importante.

— Ca etapă următoare de realizare a investiției este prevăzută executarea unor cartiere pe terenurile libere (ale actualei pepiniere) situate în fața acestui cartier, pe latura nordică a străzii Brăilei.

— Extinderea cartierului de locuit spre est nu este probabilă din cauza numărului mare de locuințe particulare și a pantei care separă terasa superioară a orașului de cea medie, pantă care probabil va fi ocupată în viitor de o serie de dotări de importanță orășenească, situate într-o bogată zonă plantată.

— Din punct de vedere estetic, fronturile cele mai importante ale cartierului sînt cel văzut dinspre sud, de pe Dunăre, cel dinspre vest, văzut de la intrarea dinspre București ca un coronament situat peste viitorul parc de cultură și odihnă, precum și frontul spre str. Brăilei.

Pe baza datelor de mai sus s-a trecut la studierea unui sistem de circulație care să permită deservirea cartierului în condiții cît mai bune și cu preț cît mai redus. Primele încercări au fost caracterizate printr-un sistem de două artere carosabile, de forma unor bucle care înconjurau în partea de vest un microraion, iar în partea de est două microraioane. Acest sistem a fost abandonat din cauza lungimii foarte mari a acestor artere de circulație care nu deserveau decît pe o singură parte construcțiile de locuit, cealaltă parte fiind adiacentă viitorului parc. O altă serie de încercări au fost caracterizate prin două fundături importante situate pe mijlocul celor doi pîteni, deservind cu alei de acces locuințele situate la est și vest de acestea. Și acest sistem a fost abandonat, deoarece pe pîtenul din vest (în suprafață de cca. 18 ha, adică o suprafață adecvată pentru un microraion) împărțea în două această unitate de locuit, iar

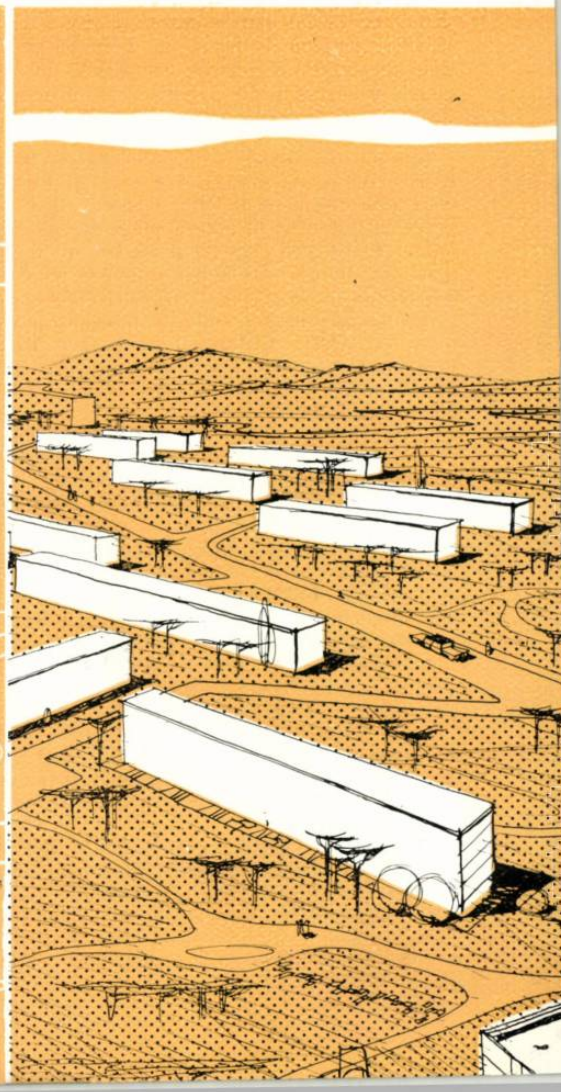
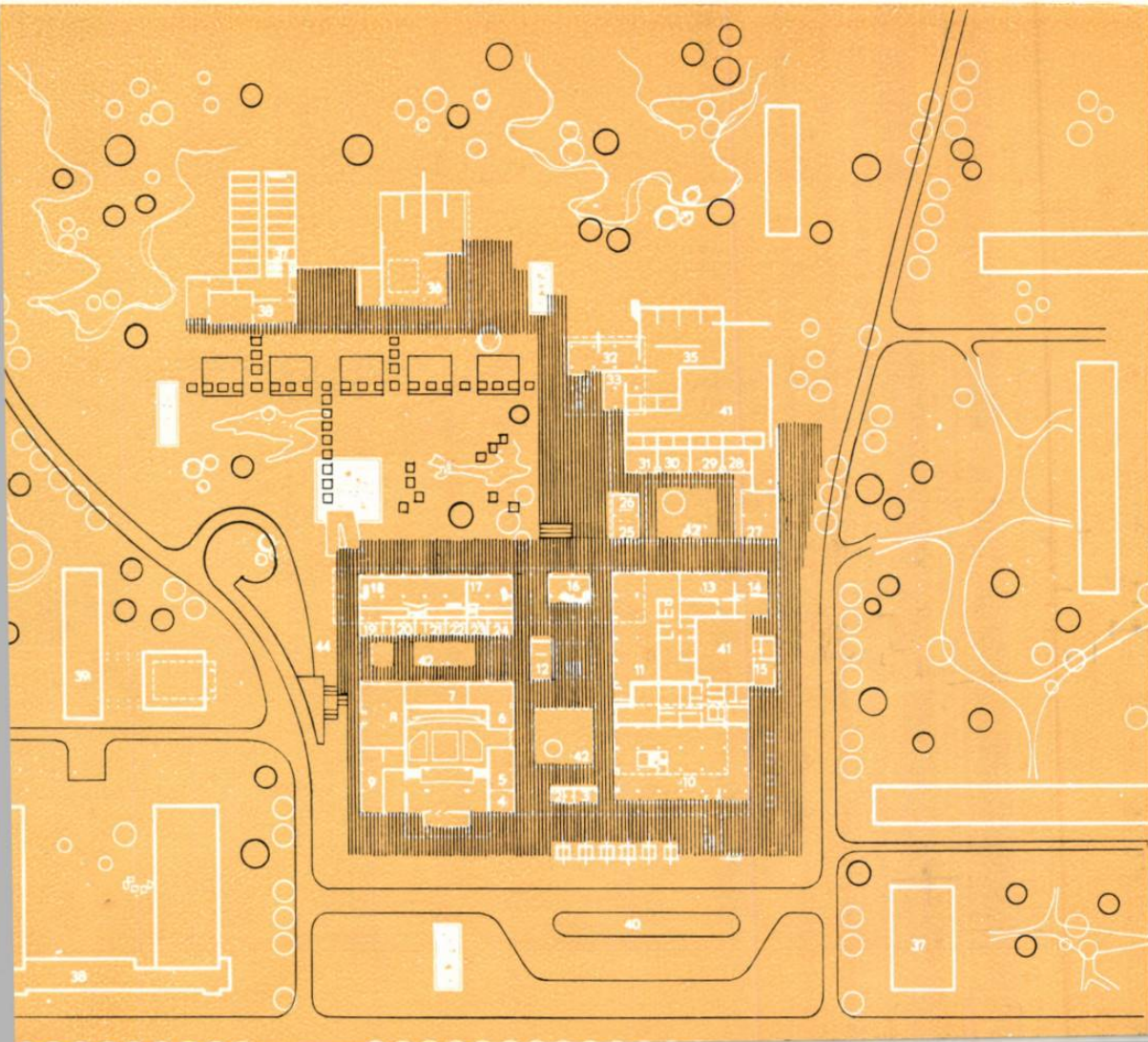
pe platoul de est, datorită suprafeței de cca. 46 ha (două microraioane) ce urma să fie deservită, se ajungea la o circulație mult mai importantă decît cea pe care ar fi putut-o asigura o fundătură.

În cele din urmă, din analiza comparativă a unui număr destul de important de variante, s-a ales sistemul de circulație care a fost menținut pînă în prezent; acest sistem asigură deservirea microraionului I (din partea de vest) cu ajutorul unei fundături; în partea de vest, o buclă delimitează microraionul II, la vest și la sud de această buclă fiind amplasate un număr important de clădiri de locuit, care au fost denumite, impropriu, microraionul III. Trebuie să menționăm că după ce soluția de ansamblu a fost definitivată și execuția lucrărilor începută a fost amplasat în zona de sud a acestui cartier un spital de 1000 paturi. Amplasarea acestui spital în acest punct, justificată printr-o serie întreagă de considerente pe plan orășenesc, face ca împărțirea microraionului III într-o parte de vest și una de sud să fie mult mai accentuată decît în soluția inițială, cînd în această zonă se afla centrul comercial și școala microraionului, care puteau să asigure o oarecare unitate a celor două părți ale microraionului respectiv.

Pentru clădirile de locuit s-au propus inițial patru tipuri de secțiuni din care să se compună întreg cartierul. Secțiunea cea mai des folosită (cca. 69%) este secțiunea tip A, cu 4 apartamente la scară, formată din 3 apartamente de 2 camere și un apartament de 3 camere; secțiunea tip B, cu două apartamente la scară, formată dintr-un apartament de 3 camere și unul de 4 camere (folosită în proporție de 7%); secțiunea tip C, formată dintr-o garsonieră (folosită în proporție de cca. 24%).

Inițial, s-a pornit pe ideea ca secțiunile de tipul A și B să constituie blocurile cu $p+4$ niveluri, secțiunile tip C, blocurile cu multe niveluri ($p+10$ etaje — $p+12$ etaje), un număr de cca. 120 apartamente cu 4 și 5 camere fiind situate în clădiri parter-etaj, tip duplex. Pe parcursul studiului, în urma recomandărilor primite, s-a renunțat la folosirea unor apartamente tip duplex și secțiunea tip C — cu garsoniere — s-a folosit și în cazul unor clădiri de locuit cu $p+4$ niveluri.

În felul acesta, dintr-un total de 5760 apartamente, cca. 1970 apartamente (34%) sînt cu 1 cameră, 2800 apartamente (48,5%) cu 2 camere, 870 apartamente (15%) cu 3 camere și 120 apartamente (2,5%) cu 4 camere.

1 — Centrul comercial al cartierului Țiglina I Galați — Desfășurare

1. Bazin — 2. Semnal cu reclamă — 3. Intrare în magazinul general — 4. Magazin loto-pronost — 5. Magazin general — 6. Patio — 7. Terasă cofetărie — 8. Magazin cu autoservire — 9. Hol administrație — 10. Birourile administrației — 11. Trecere acoperită — 12. Magazin loto-pronost — 13. Curtea magazinului alimentar — 14. Restaurant, bufet-braserie — 15. Club — 16. Bloc cu garsoniere tip hotel.

2 — Plan

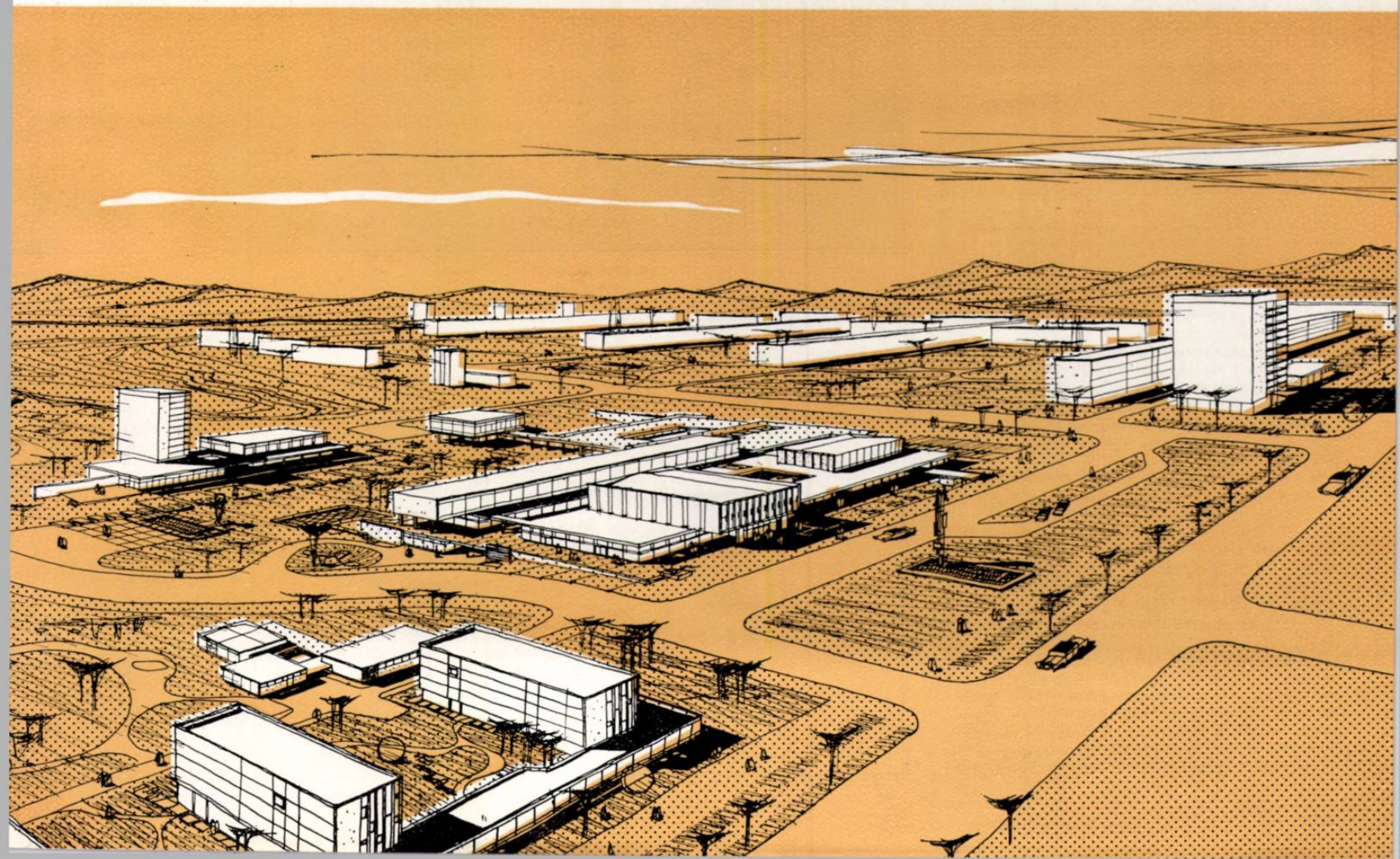
1. Cinematograf — 2. Debit — 3. Loto-pronost — 4. Magazin dulciuri — 5. Florărie — 6. Atelier foto — 7. Atelier optic — ceasornicărie — 8. Coafură-frizerie — 9. Librărie — 10. Magazin general de produse industriale — 11. Magazin cu autoservire — 12. Cofetărie — 13. Magazin de fierdărie — 14. Magazin de geamuri — 15. Magazin cu produse chimice — 16. Holul administrației — 17. Magazin pentru comenzi încălțăminte și marochinărie — 18. Magazin pentru comenzi confecții și tricotaie — 19. Atelier blăndărie — 20. Atelier rame tablouri — 21. Atelier lustrare — 22. Atelier de reparat aparate de radio și televizoare — 23. Atelier de reparații încălțăminte — 24. Atelier de artizanat — 25. Debit de tutun — 26. Loto-pronost — 27. Aprozar — 28. Magazin de carne — 29. Magazin de pește — 30. Magazin de vinuri — 31. Magazin de pline — 32. Bufet-braserie — 33. Bufet-lacto — 34. Acces spre restaurant — 35. Anexe grup alimentar — 36. Club, bibliotecă — 37. Bloc tip hotel pentru nefamiliști — 38. Club — 39. Poștă-C.E.C. — Dispensar — 40. Parcaj — 41. Curte de serviciu — 42. Patio — 43. Terasă cofetărie — 44. Acces spre magazinul de mobilă și atelierul de reparat obiecte de uz casnic.

3 — Perspectivă

Noi blocuri de locuințe în cartierul Țiglina — Vedere

Bloc de locuințe din cartierul Țiglina — Vedere

1 | 4
2 |
3 |

1 — 2 — Noile blocuri de locuințe din cartierul Țiglina — Vederi aeriene
3 — Tronson tip A
4 — Perspectivă

joacă pentru copii, de odihnă, precum și mici terenuri de sport (volei). Tot în cadrul acestor spații se găsesc locurile pentru anexele gospodărești (depozitarea deșeurilor menajere, bățator de covoare etc.), precum și rezervațiile de teren pentru garajele ce se vor putea executa în viitor. În cadrul microraiunilor I și III (partea de vest), care sînt adiacente unor parcuri publice, nu s-au prevăzut spații plantate de folosință generală. În cadrul microraiunilor II (înconjurat de o arteră de circulație) s-a prevăzut o zonă centrală plantată de 3,15 ha, reprezentînd cca. 0,5 m² pentru fiecare metru pătrat de suprafață locuibilă din microraiunul respectiv.

Dotările social-culturale și comerciale au fost stabilite în conformitate cu indicii prezentați și în cadrul articolului privind proiectarea microraiunilor. La amplasarea creșelor, grădinițelor și școlilor s-a urmărit — și în cadrul microraiunilor I și II s-a reușit — să se asigure o astfel de circulație a copiilor care să nu traverseze arterele de circulație. În fiecare micraiun se prevede realizarea unui dispensar medical care în general se cuplează cu alte dotări.

Unitățile comerciale au fost dimensionate și amplasate cu ajutorul organelor de specialitate

din cadrul Ministerului Comerțului. S-au prevăzut centre comerciale pentru microraiunile II și III amplasate în punctele de circulație mai intensă, iar între microraiunul I și II, pe str. Brăilei, s-a amplasat centrul social-comercial al cartierului. Nu s-a prevăzut un centru comercial în cadrul microraiunului I datorită razei de deservire acoperite în întregime de centrul de cartier. Totuși, pentru unele unități de utilitate zilnică (cum ar fi piine, carne, lapte, legume, tutungerie) s-a prevăzut un punct comercial în partea de sud a acestui microraiun, la fel cum s-a făcut și în partea de sud-vest a microraiunului II. În felul acesta, considerăm că prin centrul de cartier, cele două centre comerciale ale microraiunilor II și III și cele două puncte comerciale din microraiunile I și II, se va putea asigura o judicioasă deservire a populației, fără ca aceste unități să fie amplasate în mijlocul unităților structurale și prin aceasta să stînjenească în vreo măsură viața din interiorul lor.

Toate unitățile comerciale și de alimentație publică au fost concepute în construcții parter sau parter și etaj, cu o circulație exclusivă pentru pietoni pe sub portice sau terase descoperite între diferitele unități. Deservirea cu mărfuri

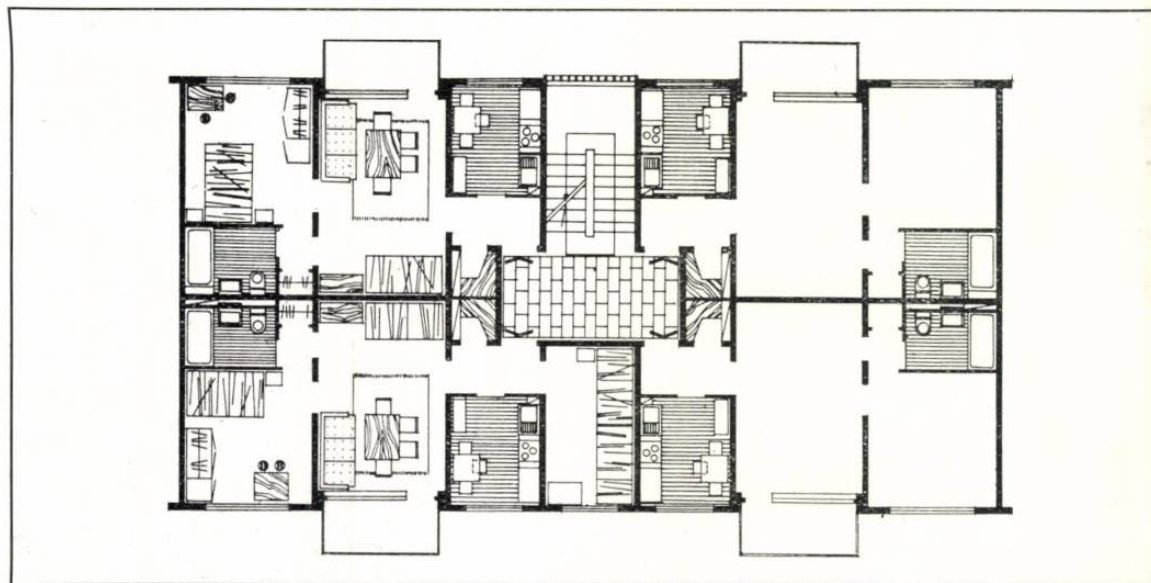
Folosirea unui număr relativ mare de apartamente cu o cameră s-a făcut pe baza unor studii demografice privind populația orașului Galați și modul cum a evoluat populația în orașe ca Hunedoara și Reșița, care s-au dezvoltat într-un ritm accentuat în urma industrializării lor. Din aceste studii a rezultat că e necesară executarea într-o primă perioadă de locuințe pentru familii de 1—2 persoane în proporție de cca. 50—60% din totalul de apartamente. Avînd în vedere aproximația destul de mare în cadrul acestor cercetări demografice și pentru a nu comite o greșală s-a aprobat ca în cadrul acestui cartier să se execute o proporție de 30—35% din apartamentele de locuințe pentru familii cu 1—2 persoane.

Pentru aceste familii s-a proiectat un tip nou de locuință, compus dintr-o cameră de cca. 16 m² locuibilă, o chichinetă și un grup sanitar format din duș, lavabou și V.C. Pentru mărirea confortului, la parterul acestor clădiri s-a prevăzut un spațiu de recepție, care reprezintă cca. 6,5% din suprafața totală desfășurată a clădirii și care va servi ca spațiu de primire, jocuri, lectură, fiind înzestrat și cu un mic bufet. Considerăm că astfel se va asigura acestor celibatari sau familii fără copii un confort mai ridicat decît în garsonierele obișnuite.

Prin aplicarea sistemului constructiv fără modificări la toate nivelurile clădirii și prin scoaterea în afara construcției a spațiilor de recepție se asigură o soluție foarte economică pentru acest tip de construcție, care, chiar cu un finisaj mai bun decît cel obișnuit, rămîne sub prețurile plafon în vigoare.

Ca sisteme constructive s-au folosit pentru toate clădirile cu p + 4 niveluri pereți turnați în cofrajele de inventar cu T.E.G.O. și panouri mari de fațadă. Blocurile cu p + 10 niveluri s-au realizat cu cofraje glisante. Sistemul constructiv a fost ales în funcție de capacitatea de producție a poligonului de prefabricate existent la Galați, precum și pentru a oferi o structură adecvată unei zone cu un grad de seismicitate foarte mare (8 +).

La dispunerea clădirilor de locuit s-a urmărit o așezare liberă, dar ordonată față de arterele de circulație, care să asigure crearea unor spații plantate aferente grupurilor de clădiri, în afara spațiilor plantate centrale sau de folosință publică. În cadrul spațiilor plantate aferente s-au prevăzut în imediata apropiere a locuințelor spații de

se face pe trasee care nu intersectează circulația curentă a cumpărătorilor, care vor găsi, în funcție de mărimea centrului respectiv, diversele unități grupate pe specifice. Centrul cartierului a fost astfel conceput încât să asigure o trecere gradată între partea comercială, partea de alimentație publică și clubul cartierului spre valea Abatorului, unde se va amenaja una din intrările principale în parcul de cultură și odihnă și eventual și un teatru în aer liber de unde se vor vedea, peste valea bogat plantată, Dunărea și silueta munților Măcinului.

În general, s-a urmărit să se asigure atât de pe artera inelară care înconjură microraioul II, cât și de pe fundătura microraioului I, vederi libere spre peisajul înconjurător. Punctele de relief mai interesante și intersecțiile mai importante au fost marcate și prin amplasarea unor construcții cu multe niveluri, care constituie totodată și accentele de volum ale fronturilor mai importante ale cartierului spre sud, vest și nord. Pentru a se realiza un front adecvat străzii Brăilei, de mare circulație, s-au amplasat aici blocurile cu apartamente pentru familiile de 1—2 persoane, astfel ca prin spațiile de recepție ale acestora, care le leagă două câte două, frontul să fie încheiat cu elemente arhitecturale interesante, care să permită totuși îndepărtarea clădirilor de locuit de la marginea arterei carosabile.

Cartierul ocupă o suprafață de cca. 68 ha pe care urmează a se realiza 154 500 m² suprafață locuibilă, adică o densitate brută pe cartier de cca. 2250 m² locuibili pe ha. Din suprafața totală, zona clădirilor de locuit ocupă cca. 47 ha, adică cca. 69% (acest procentaj relativ ridicat a putut fi obținut și din cauza existenței în jurul cartierului a unor mari spații plantate de importanță orășenească). Densitatea netă raportată la zona clădirilor de locuit este de cca. 3250 m² locuibili pe ha, cifră care considerăm că ar fi putut fi eventual încă puțin mărită.

Cartierul a intrat în execuție la începutul trimestrului II 1961 și continuă într-un ritm susținut. Până la sfârșitul acestui an urmează a fi dată în folosință un total de circa 100 000 m² suprafață locuibilă. Având în vedere că acest cartier este primul de acest gen din țara noastră și că în momentul de față dispunem de cifrele de investiție calculate în marea lor majoritate pe bază de devize, voi reda în cele ce urmează unele pro-

centaje privind costul lucrărilor. Deoarece situația concretă de la Galați (seismicități și teren macroporic de gradul III) a impus o serie de măsuri speciale atât la realizarea construcțiilor, cât și la lucrările edilitare, procentajele realizate vor trebui confruntate și cu alte realizări înainte de a se putea trage unele concluzii pe baza lor.

Costul locuințelor (inclusiv sporuri de fundații etc.)	cca. 64%
Costul mobilierului locuințelor pentru familii cu 1—2 persoane	2,7%
Costul dotărilor social-culturale și comerciale	cca. 10%
Costul lucrărilor edilitare	cca. 19%
Costul lucrărilor de pregătire (demolări, proiectare, organizare, supra-veghere etc.)	4,3%
Total	100%

Din costul lucrărilor edilitare socotite cca. 100%

— Drumurile și sistematizarea verticală reprezintă	18,5%
— Alimentarea cu apă	7,4%
— Canalizarea	13,2%
— Alimentarea cu energie electrică	15,0%
— Centrale termice și rețele	23,5%
— Alimentarea cu gaze a centralelor termice	4,7%
— Telefon	10,3%
— Spații plantate și amenajări exterioare	7,4%

Merită să fie semnalat faptul că lucrările edilitare costă cca. 1 000 000 lei/ha și că acest cost variază foarte puțin (cca. 5%) în cazul unei măriri chiar și destul de însemnate a densității pe hectar. Rezultă deci că o reducere importantă a cheltuielilor de investiție și chiar și de exploatare va putea fi obținută prin mărirea densității, care ar putea compensa și chiar depăși costul suplimentar al unor construcții cu multe niveluri față de construcțiile cu 4 sau 5 niveluri. Ca atare este necesar să se analizeze de la caz la caz dacă nu se poate obține printr-o utilizare într-o proporție mai mare a unor construcții cu multe niveluri (deci prin mărirea densității) o reducere a prețului de cost, chiar dacă locuințele în sine vor costa ceva mai mult.

În încheiere voi încerca să prezint unele aspecte negative ale cartierului.

Amplasarea celor trei blocuri la est de fundătura care deservește microraioul I împiedică o circulație pietonieră nestingherită spre dotările din partea de vest și împiedică o vedere liberă spre valea Abatorului, Dunărea și frontul din față.

Nu s-a urmărit consecvent aplicarea și nici nu s-a studiat mărimea optimă a unor grupări de blocuri care să poată fi servite în viitor de o dotare social-culturală. De asemenea, repartitia inegală a diferitelor tipuri de apartamente de 1, 2, 3 și 4 camere pe microraiioane și incinte nu este justificată.

Din punctul de vedere al compoziției, apare în plan o oarecare ruptură între sistemul de blocuri dispuse perpendicular pe str. Brăilei și sistemul rectangular utilizat în restul compoziției. Este posibil ca în realitate această schimbare să nu fie totuși atât de sesizabilă ca în plan.

În urma amplasării spitalului, construcțiile situate în partea de sud-est a cartierului sînt rupte de dotările școlare.

Amplasarea spitalului de 1000 de paturi, chiar dacă este justificată din multe considerente de ansamblu, va introduce în viitor (datorită policlinicii de mare capacitate) o circulație mult prea intensă pe artera interioară a unui cartier de locuit.

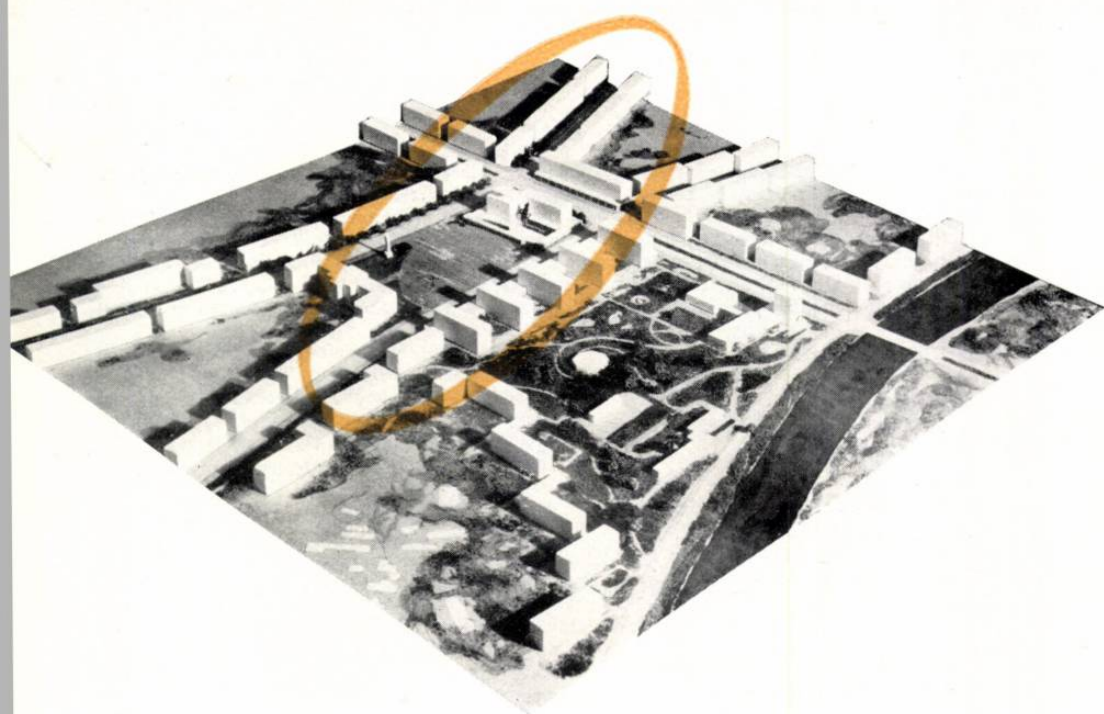
Amplasarea celor patru blocuri la est de centrul comercial al microraioului III urmează a fi încă revăzută, pentru a se evita înghesuiala creată în această zonă.

Fiind vorba de una dintre primele lucrări de acest gen, în care s-a urmărit realizarea unui cartier de locuit pe baza unor concepții noi, desigur că apar o serie de deficiențe inerente oricărui început. O analiză aprofundată a acestei lucrări nu va fi posibilă decît după darea în folosință a cartierului, cînd se va putea verifica — în funcție de condițiile de locuire — calitățile și deficiențele sale reale. Dar și pînă atunci trebuie să urmărim ca printr-o analiză cît mai aprofundată a proiectelor, să eliminăm treptat deficiențele și să contribuim, prin noile proiecte pe care le vom întocmi, la cristalizarea unor principii care să stea la baza proiectelor noastre pentru noile cartiere de locuit și care să contribuie, în primul rînd, la creșterea confortului locatarilor.

Arh. VICTOR SEBÉSTYEN

PIAȚA VICTORIEI DIN BAIJA MARE

Autori:

Sistematizare, arh. Sena Farb
ISCAS.

Blocuri de locuințe și magazine, arhitecții
Dinu Gheorghiu, I. Moroșanu, Ion Popescu
D.S.A.P.C. — Maramureș și Serviciul de
proiectare al M.A.I.

Hotel, arh. Cristian Popescu
D.S.A.P.C. — Maramureș

1	4
2	
3	5

- 1 — Piața Victoriei — Vedere spre hotel și blocurile de locuințe
- 2 — Sistematizarea pieței Victoriei — Machetă
- 3 — Bloc de locuințe cu magazine la parter
Vedere. Frontul de nord
- 4 — Blocuri de locuințe în piața Victoriei
Vedere. Frontul de nord
- 5 — Vedere spre blocul de locuințe cu magazine la parter. Frontul de nord

Pentru orașul Baia Mare s-a pus în ultimii 17 ani problema transformării dintr-o localitate reședință de mineri și lucrători industriali, cu un fond de construcții mizer, într-un important centru industrial, capitală politic-administrativă și culturală a regiunii Maramureș.

În acești ani, populația orașului s-a dublat, crescând de la 20 000 de locuitori în 1944, la 40 000 de locuitori în 1961.

Orașul s-a dezvoltat printr-o construcție intensă de obiective industriale, locuințe, dotări social-culturale și edilitare. Încă din 1952 au fost elaborate de institutele centrale de proiectare planuri de sistematizare pentru întregul oraș, care au stat la baza acestei dezvoltări.

În cadrul schiței de sistematizare a orașului Baia Mare, întocmită de I.S.C.A.S. în 1959, s-a propus realizarea în prima etapă a unui nou centru orășenesc.

Vechiul centru al orașului, fosta piață comercială a orașului, o piață dreptunghiulară, închisă, de tip medieval, cuprinde dotări orășenești care nu corespund noii dezvoltări, cu spații comerciale așezate la parterul boltit al vechilor clădiri de locuit, spații administrative amenajate în foste locuințe etc.

Amplasamentul noului centru a fost ales în centrul de greutate al noilor ansambluri de locuințe realizate și în curs de realizare, la intersecția unor artere de importanță orășenească (artere de penetrație, de legătură cu industriile principale, cu gara, aeroportul etc.). Zona respectivă se caracteriza prin construcții degradate, fără valoare, singurele clădiri în stare bună fiind sediul Comitetului Regional P.M.R. și un bloc de locuințe de p + 3 etaje, realizat în 1959 pe frontul de sud al pieței.

Proiectarea detaliului de sistematizare a pieței Victoriei s-a făcut în cadrul I.S.C.A.S. în luna martie 1960, iar proiectele de execuție ale clădirilor din piață

au fost realizate de D.S.A.P.C.-Maramureș și de serviciul de proiectare al M.A.I. în cursul anului 1960.

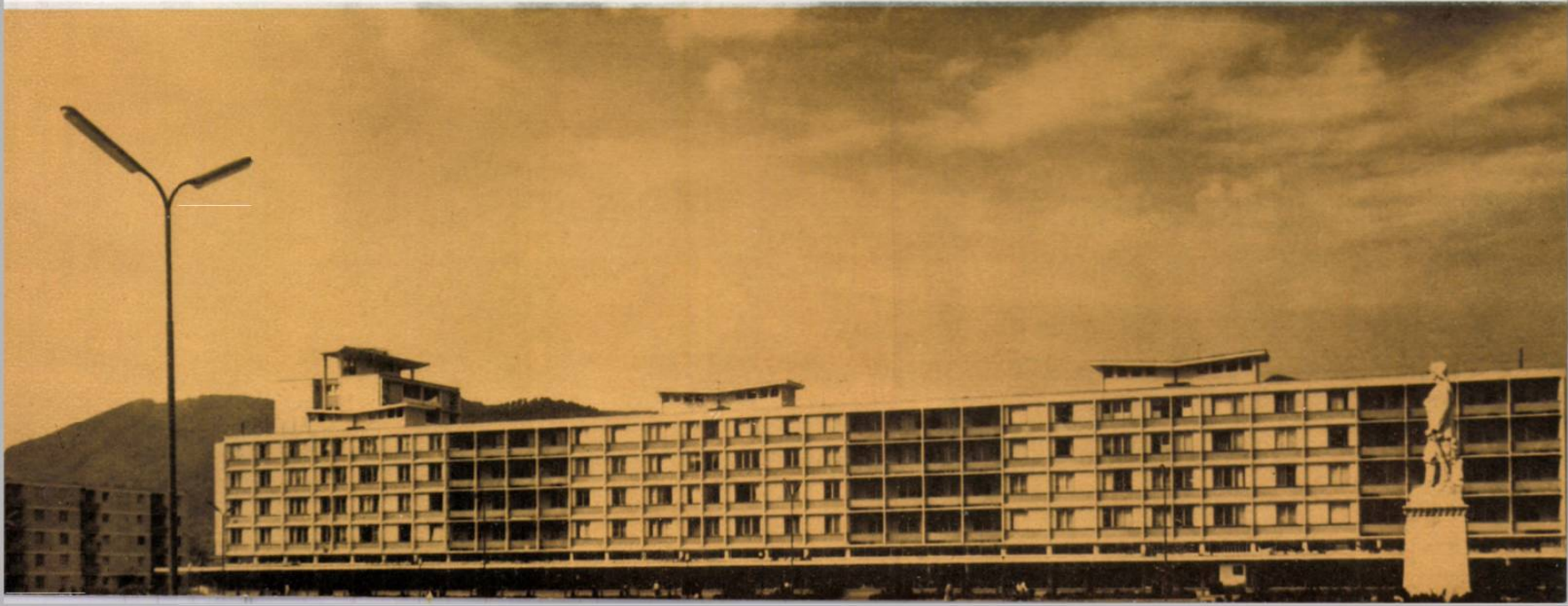
Începută în 1960, execuția pieței s-a terminat în 1961.

Soluția de sistematizare a împărțit piața, prin clădirea hotelului, în două părți inegale: o zonă de circulație mai importantă în dreptul frontului de vest al hotelului și alta liniștită, mult mai mare ca suprafață decât prima, ferită de circulația auto, putând servi pentru mitinguri, în dreptul frontului de est al hotelului. Această soluție a rezolvat circulația defec-

tuoasă existentă, cu traversări în diagonală în fața sediului Comitetului Regional P.M.R.

Regimul mediu de înălțime al pieței a fost stabilit la p + 4 etaje, păstrându-se înălțimea la cornișă a clădirii sediului Comitetului Regional P.M.R. Excepție face hotelul și frontul de sud din cauza blocului existent, cu p + 3 etaje.

Hotelul are o capacitate de 160 de paturi; așezat paralel cu sediul Comitetului Regional P.M.R., cu camerele orientate est-vest, are intrarea orientată spre partea de circulație importantă a pieței,

spre penetrațiile în oraș. Restaurantul hotelului are o capacitate de 100 de locuri și o terasă deschisă spre est, spre partea liniștită a pieței.

Frontul de sud a fost completat cu un bloc de locuințe cu parter + 3 etaje, în continuarea celui existent, prevăzându-se o fișie verde de cca. 8 m lățime, cu pomi de aliniament.

Frontul de nord a fost proiectat inițial cu blocuri de locuințe de p + 4 perpendiculare pe piață, cu grupuri de magazine între ele, lăsând vederea liberă spre dealurile împădurite din nord. Proiectul inițial a suferit unele modificări în urma avizărilor și a fost realizat printr-un bloc de locuințe cu p + 4 etaje, cu magazine la parter, așezat paralel cu piața.

În spatele acestui bloc s-a prevăzut amenajarea unui parc pe malul apei Săsarului, în care se vor realiza diferite dotări sportive și culturale. Un bloc punct cu p + 7 etaje, cu cofetărie la parter, anunță ansamblurile noi de locuințe din zona de vest a orașului.

Frontul de vest din spatele hotelului a fost tratat unitar, construindu-se un bloc cu p + 4 etaje, cu magazine la parter.

Suprafața pieței Victoriei este de cca. 2,3 ha, iar cea a zonei liniștite de cca. 1,5 ha.

Prin realizarea pieței Victoriei, orașul Baia Mare a căpătat importante dotări comerciale (cca. 1500 m²), un hotel modern, noi blocuri de locuințe, spațiu pentru minguri, un centru care, fără să depășească scara localității (care va avea în anul 1975, 70 000 de locuitori), are aspectul unui centru urban modern, al unui oraș în plină dezvoltare.

Arh. SENA FARB

- 1 — Piața Victoriei din Baia Mare — Vederea fațadei spre est spre hotel
- 2 — Baia Mare — Vedere dinspre piață spre hotel
- 3 — Vederea fațadei spre vest a noului hotel din Baia Mare
- 4 — Vedere parțială a pieței Victoriei

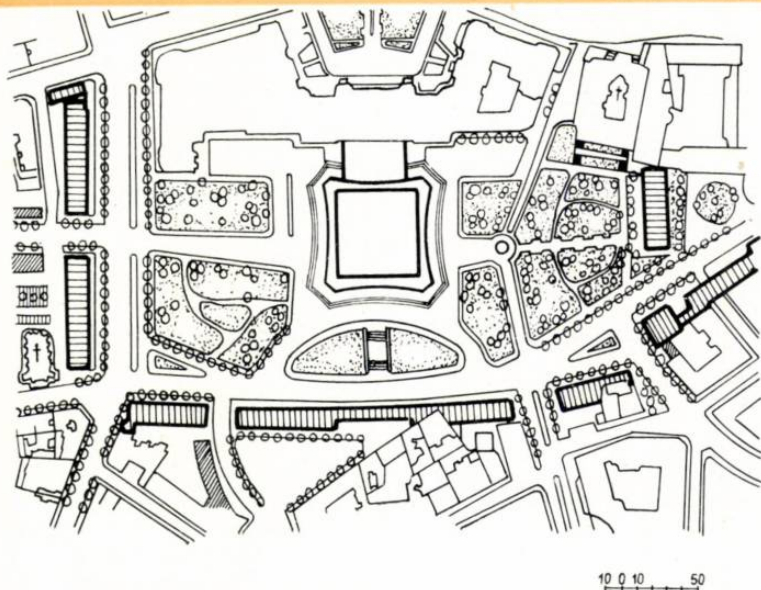
1	3
2	4

Arh. A. Ghinescu

DOUĂ DIN ANSAMBLURILE URBANISTICE REALIZATE ÎN CAPITALĂ

Orașul București s-a dezvoltat în decursul timpului în mod dezordonat, fără un cadru urbanistic corespunzător importanței și prestigiului unui oraș capitală. Această deficiență s-a agravat în perioada dintre primul și cel de-al doilea război mondial, când în capitală s-au realizat o serie de blocuri de speculă pe diverse terenuri, centrul orașului devenind astfel un conglomerat de clădiri amplasate haotic într-o tramă întortochiată de străzi.

O serie de clădiri mari, din care unele reprezentative, monumentale, cum sînt palatul Poștelor, Casa de Economii și Consumațiuni, Tribunalul, palatul Telefoanelor și altele au fost amplasate la întâmplare, fără nici o preocupare de formare a unui cadru urbanistic.

Analizîndu-se această situație, în cadrul schiței planului general de sistematizare a orașului se prevede crearea în nucleul central și în legătură cu arterele magistrale, a unor piețe și mari ansambluri legate între ele, menite să scoată în evidență clădirile și monumentele valoroase și să imprime orașului un caracter demn și reprezentativ.

Dintre aceste piețe, două au fost deja realizate, constituind ansambluri urbanistice valoroase ale capitalei: ansamblul Sălii Palatului R.P.R. și cel al pieței Gării de Nord.

1 | 3
4
2 | 5

1 — Piața noii săli a Palatului R.P.R. — Plan de sistematizare
2 — Piața Gării de nord — Vedere
3 — Piața noii săli a Palatului R.P.R. — Vedere de ansamblu
4 — Piața Gării de nord — Plan de sistematizare
5 — Sistematizarea Pieței Gării de nord — Machetă

PIAȚA NOII SĂLI A PALATULUI R.P.R.

Una din problemele cele mai grele ale sistematizării zonei centrale a orașului o constituie spațiul din jurul Palatului R.P.R., a cărui rezolvare impune studii urbanistice aprofundate și investiții costisitoare.

Astăzi, prin importanța pe care a căpătat-o această piață în a cărei incintă sînt grupate sediile instituțiilor celor mai reprezentative de stat și de partid — Consiliul de Stat și Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român — precum și Ateneul Republicii Populare Romîne, apare tot mai evidentă necesitatea organizării și ordonării acestui spațiu, care va contribui la ridicarea nivelului urbanistic al orașului.

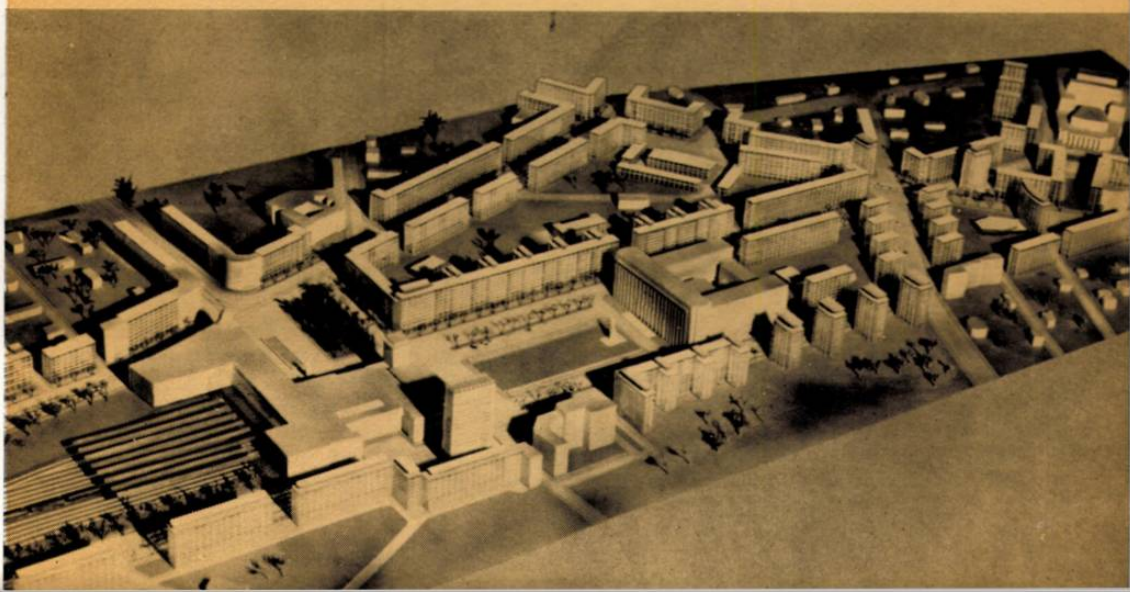
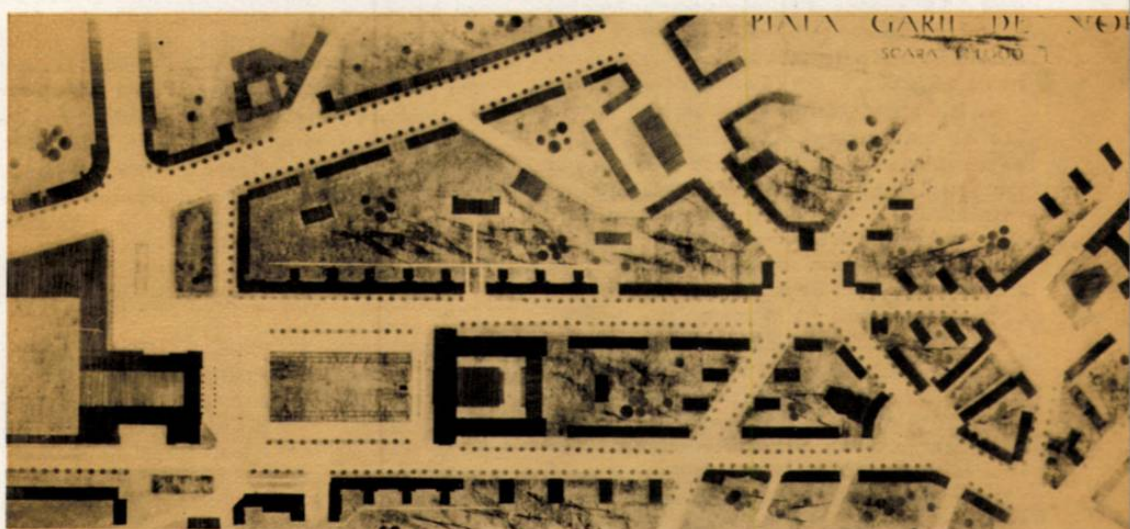
Pe această linie de preocupări, un început s-a și făcut o dată cu realizarea noii săli a Palatului R.P.R., menită să adăpostească mari adunări și manifestări culturale și obștești. Realizarea noii săli a Palatului R.P.R. a impus crearea în jurul ei a unui cadru urbanistic corespunzător importanței acestei dotări cu caracter republican și orășenesc.

Astfel a fost creat în capitală primul mare ansamblu urbanistic central al orașului, a cărui compoziție se axează pe noua sală.

În etapele viitoare, sistematizarea va cuprinde și partea dinspre calea Victoriei a Palatului R.P.R. și o dată cu aceasta se va desăvîrși acest important ansamblu urbanistic.

Problema reorganizării și sistematizării spațiului din spatele Palatului R.P.R. a făcut obiectul unor preocupări și în trecut, ideea principală fiind legarea grădinii palatului printr-o succesiune de spații plantate cu parcul Cișmigiului. Se urmărea prin aceasta pătrunderea elementului natural al parcului Cișmigiului pînă în piața Palatului R.P.R.

La timpul său, această idee a părut a fi foarte valoroasă, însă ea nu a fost urmată de măsuri practice care să-i asigure realizarea. Astfel, tocmai în zona indicată pentru extinderea spațiilor plantate, s-a permis executarea a citorva mari blocuri de locuințe, pe străzile Brezoianu și 30 Decembrie și ulterior, justificat de existența acestora, lanțul slăbiciunilor a continuat, efectu-

Îndu-se așa-zise « plombe » prin care s-au întregit fronturile acestor străzi.

În felul acesta ideea creării unei succesiuni de spații plantate între Cismigiu și piața palatului a trebuit să fie abandonată. Drept urmare, tratarea cadrului urbanistic al pieței a trebuit să se limiteze la un spațiu mai restrâns și care să impună totodată cit mai puține sacrificii în fondul clădit existent.

O primă problemă care a apărut în legătură cu crearea noului ansamblu, care a suscitat multe discuții și controverse, a fost aceea a felului de tratare a cadrului urbanistic, unii susținând ideea « cadrului liber » ca mai potrivită cu tendințele urbanismului modern și expresia arhitecturală contemporană a clădirilor din acest ansamblu.

Justificat de situația creată, care nu a mai permis legarea ansamblului înspre spațiile plantate ale Cismigiului, și totodată de existența în această zonă a numeroaselor clădiri și blocuri de locuințe, de mari volume și variate expresii arhitecturale, a căror înglobare nu părea posibilă fără să prejudicieze asupra valorii plastice a compoziției, proiectanții au adoptat ideea « cadrului închis » ca singura în măsură să asigure realizarea unui ansamblu cu caracter unitar.

Credem că proiectanții s-au orientat bine în ce privește alegerea partiului și o serie de aspecte pozitive vin să sublinieze această părere. Acestea pot fi concretizate în cele ce urmează:

Ansamblul noii piețe a Palatului R.P.R. se concretizează ca o operă urbanistică de proporții însemnate, având caracter unitar și personalitate, în care elementele noi subordonează în întregime pe cele existente.

Ca efect principal în compunerea acestui ansamblu se deosebește modul categoric în care atenția se concentrează asupra monumentului central, datorită proporțiilor impozante și elementelor valoroase de arhitectură ale acestuia, cit și tratării neutrale și liniștite a fronturilor clădite ale pieței.

Prin volumul său impunător și prin importanța elementelor sale de arhitectură, noua sală a Palatului R.P.R. a reușit să se înscrie bine pe fundalul clădirii palatului, anihilând în cea mai mare măsură aspectul necorespunzător al fațadei posterioare a acestuia, lipsită de orice valoare plastică.

Au fost create perspective și unghiuri favorabile de vedere tuturor obiectelor din incinta pieței. Cu toată denivelarea de teren foarte pronunțată față de calea Victoriei, aspectul ansamblului nu suferă de efectul nefavorabil al perspectivelor descendente.

Biserica Crețulescu, important monument de arhitectură, a fost bine pus în valoare ca element de varietate și contrast în ansamblu.

Utilizarea judicioasă a elementului de contrast pe care îl constituie blocul turn cu parter + 15 etaje și păstrarea în compoziție a unor elemente existente valoroase fac să nu apară aspectul de monotonie care ar fi caracteristic fronturilor închise, având același regim de înălțime.

Întreaga expresie arhitectural-urbanistică a acestei piețe reflectă un pronunțat aer de optimism și vociune datorită proporției volumelor, modulării cu sensibilitate a elementelor de arhitectură, materialelor de finisaj folosite judicios și bogatei game de culori pastelate bine armonizate în ansamblu.

O valoare deosebită o dă acestei realizări urbanistice dinamica pe care o caracterizează circulația și accesul la noua sală și animația pietonilor la magazinele accesibile prin porticuri situate pe latura de vest a pieței.

Efectul de noapte este la fel de valoros, atît prin iluminarea curentă a incintei pieței, cit mai ales prin iluminatul indirect, care reușește să scoată în evidență motivul central al compoziției noii săli și diferitele accente practicate pe laturile pieței.

Nu pot fi trecute însă cu vederea o serie de aspecte negative a căror relevare va contribui la îmbunătățirea calității proiectării urbanistice. În acest sens se pot desprinde următoarele: Tratarea cadrului închis în jurul pieței a impus

o serie de sacrificii fondului clădit existent, nu atît prin demolările efectuate, cit prin crearea unor servituți care prejudiciază asupra condițiilor de locuibilitate în zona clădirilor din vecinătate imediată a ansamblului.

Unele racordări mai puțin fericite realizate contribuie la diminuarea valorii și unității ansamblului. Exemple elocvente în această privință le constituie continuarea blocului existent Crețulescu pe latura de sud a pieței și tratarea părții de colț a blocului de la intersecția căii Victoriei cu str. Știrbei Vodă. Unele păreri susțin că prin amplasarea riguroasă a noii săli în axa compoziției, terenul a fost prea îmbucătățit, lipsind ansamblu de posibilitatea desfășurării unui spațiu mai amplu pe una sau alta din laturile pieței. Personal, consider că o astfel de rezolvare nu ar fi fost în spiritul concepției generale a sistematizării acestui ansamblu, care nu a urmărit crearea unei piețe propriu-zise, ci a unui spațiu cit mai aerat și bine agrementat.

Dacă aceasta este ideea care a generat compoziția ansamblului, atunci pe drept cuvînt se poate spune că elementul natural — pomii — nu completează în suficientă măsură cadrul arhitectural. Dificultățile de organizare a acestui vast șantier aduc unele circumstanțe atenuante faptului că s-au sacrificat cîteva exemplare valoroase de arbori existenți. În orice caz, apar necesare măsuri pentru restabilirea unui echilibru în proporția de arbori, peluzele verzi și parterele de flori neputînd suplini această lipsă.

Lăsînd deoparte aceste cîteva aspecte critice ale acestui ansamblu, am avut prilejul să constatăm că el place cetățenilor orașului și turiștilor de peste hotare care ne vizitează țara. El a devenit în scurt timp unul din principalele puncte de atracție ale orașului, iar pentru bucureșteni, unul din locurile preferate de promenadă.

În ce privește arhitecții, inginerii și specialiștii care activează în domeniul urbanismului, acest exemplu al primei realizări urbanistice din centrul orașului București trebuie să constituie un îndemn pentru noi succese în acțiunea de înfrumusețare a capitalei.

Totodată însă, concepția rezolvării acestui ansamblu trebuie considerată ca specifică situației din această zonă. Aplicarea șablon a principiilor de rezolvare pe bază de fronturi închise ar constitui o eroare pentru cazul noilor ansambluri, în care trebuie să primeze o concepție cit mai liberă de rezolvare a cadrului urbanistic, caracteristică epocii și principiilor noi de organizare a vieții sociale pe baze democratice.

NOUA PIAȚĂ A GĂRII DE NORD

Tema acestui ansamblu urbanistic a constituit-o crearea unei piețe de mari proporții între clădirea Gării de Nord și palatul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, avînd drept scop rezolvarea problemelor de circulație în legătură cu accesul la gară și realizarea unui important fond de locuințe în această zonă a orașului care a suferit foarte mult de pe urma ultimului război.

Spre deosebire de piața Palatului R.P.R., care este în întregime terminată, în piața Gării de Nord nu s-au realizat decît frontul de nord-est și incomplet frontul de sud-vest. În ceea ce privește sistematizarea verticală, organizarea circulației, pavajele, iluminatul public, plantațiile etc., acestea nu s-au realizat încă. Propunerile existente în studiile făcute vor fi realizate într-o etapă viitoare.

Elemente fixe care au stat la baza studiului acestei piețe, în afară de cele arătate mai sus, le-au constituit și arterele de circulație: calea Griviței, b-dul I. G. Duca, b-dul Dinicu Golescu și str. Viting, artere bine determinate în trama de străzi a orașului, nepermițînd modificarea traseului, ci cel mult a profilului lor, justificat de necesități de circulație.

În rezolvarea problemelor de circulație, proiectarea a întîmpinat foarte mari dificultăți

datorită poziției gării față de oraș și față de trama majoră de circulație orășenească, respectiv situarea gării înăuntrul inelului II de circulație și felul defectuos de pătrundere spre centru a arterelor care leagă gara cu orașul.

Față de aceste dificultăți se poate considera că rezolvarea circulației în propunerile proiectanților a fost satisfăcătoare, realizarea ei urmînd a se face într-o etapă de viitor.

Cadrul arhitectural al pieței, care are 170 × 225 m, a fost conceput limitat de două fronturi închise de clădiri, avînd parter și 9 etaje, flancînd de o parte și de alta Palatul M.T.Tc. Pe b-dul Dinicu Golescu, în continuare, spre zona Spitalului militar au fost amplasate o serie de blocuri avînd parter și 11 etaje așezate perpendicular pe alinierea străzii.

Tratarea arhitecturală a fronturilor pieței este valoroasă, acestea conținînd elemente bine ritmate și proporționate, cu o atență tratată a diferitelor planuri ale fațadelor, ceea ce dă ansamblului o înfățișare urbană susținută. De remarcat că elementele de coronament (etajul 10) repetate pe frontul Dinicu Golescu și în apropiere de calea Griviței sînt folosite cam abuziv în această zonă, determinînd în bună măsură minimalizarea plasticii ansamblului.

Clădirea dominantă, Palatul M.T.Tc., pe care se axează întreaga compoziție a pieței, avînd un volum foarte mare, cu o fațadă lipsită de o modenatură expresivă și orientată spre nord, a obligat pe proiectanți să ridice numărul nivelurilor pe fronturile pieței pentru a atenua în oarecare măsură importanța acestui volum.

Dacă principalul acestor prevederi a apărut ca justă, în realitate efectul de perspectivă care s-a obținut a fost acela al apropierii Palatului M.T.Tc. foarte mult de clădirea gării și prin aceasta, scoaterea lui mai tare în evidență.

În ce privește regimul închis al pereților pieței, considerăm că restructurarea totală practică în zonele adiacente ar fi permis abordarea problemei și în alte variante, de tratare mai liberă. O problemă care nu și-a găsit o rezolvare în totul satisfăcătoare o constituie încadrarea în frontul pieței a clădirilor existente, ale căror volume mari și plastică diferită prejudiciază valoarea ansamblului realizat. Este probabil că amplasarea blocului turn cu parter și 20 etaje pe această latură a pieței va contribui la atenuarea acestui defect.

O problemă foarte grea o constituie precizarea profilului incintei principale a pieței Gării, al cărei nivel actual este ridicat față de străzile care limitează piața și care va trebui să fie astfel studiat încît să atenueze efectele de perspectivă semnalate mai înainte.

Grija pentru spațiile plantate va trebui să stea pe primul plan al preocupărilor în legătură cu amenajarea pieței în etapele ce urmează, în special aceea de păstrare a arborilor formați existenți.

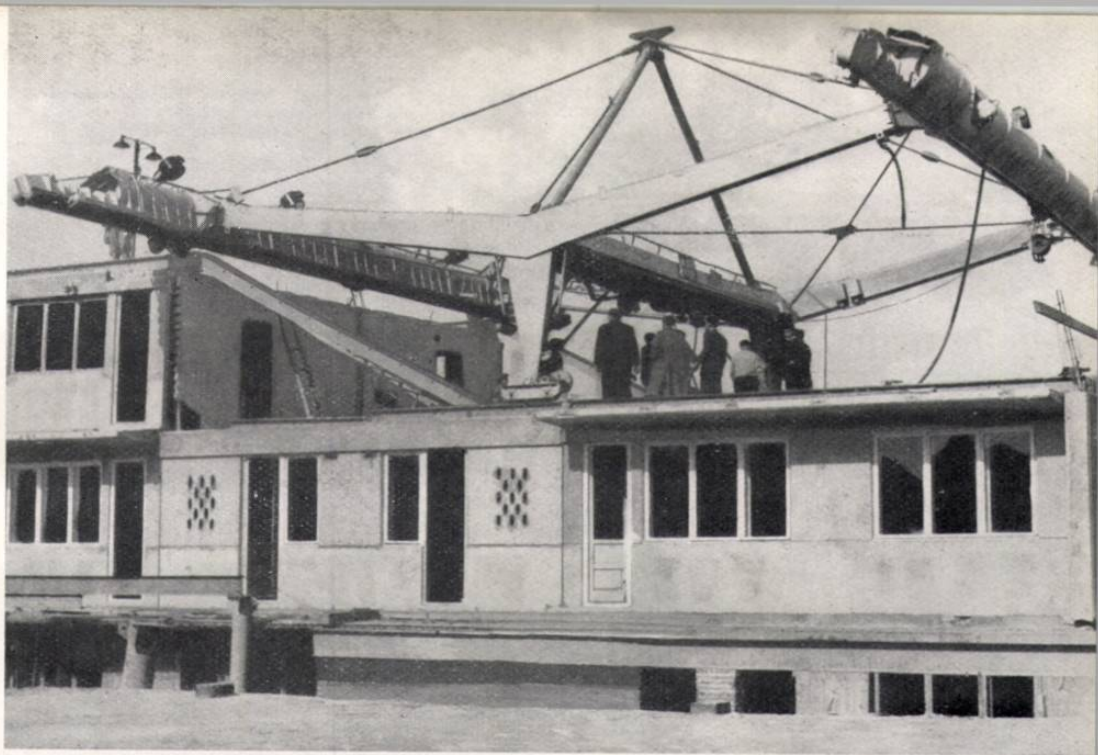
În cadrul studiilor privitoare la reactualizarea schiței de sistematizare, s-a reluat ideea mutării Gării de Nord pe inelul II de circulație orășenească, motivat de posibilitatea folosirii acestui inel pentru descongestionarea circulației la gară și de renunțare la pasajul denivelat proiectat pe inel între b-dul Titulescu — șos. Grozăvești.

În cazul adoptării noului amplasament al gării apare necesitatea ca studiul sistematizării acestei importante zone din oraș să fie reluat, în vederea legării ansamblului început pînă la noul amplasament al gării. Această adaptare deschide noi perspective de rezolvare a problemelor de sistematizare a acestui spațiu vast și de încadrare în compoziție a ansamblului realizat în prezent.

O dată cu eliberarea spațiului dintre bulevardul Dinicu Golescu și calea Griviței, ocupat în prezent de complexul instalațiilor gării, apare posibilitatea creării unei zone bogat plantate care să compenseze lipsa de spații plantate din această parte a orașului și să permită totodată realizarea de noi clădiri amplasate după criterii urbanistice adecvate.

Arh. T. Evolceanu

INDUSTRIALIZAREA CONSTRUCȚIILOR ȘI URBANISMUL

Macaraua reversibilă folosită la blocurile de locuințe din cal. Griviței

Realizarea pînă în 1965 a unui volum de 300000 de locuințe, prevăzută în documentele Congresului al III-lea al P.M.R., reprezintă creșterea de trei ori a ritmului de construcții din perioada precedentă. Această accelerare a dat o deosebită importanță factorului timp, care astfel a căpătat un rol de frunte.

Într-adevăr, defectul principal al procedeelor tradiționale de construcție este tocmai întîrzierea dării în folosință. În majoritatea lor, aceste procedee sînt umede și aplicarea lor depinde de temperatura exterioară. Pe de altă parte, cerințele igienei cer să se aștepte trecerea unui timp destul de mare (cel puțin 3 luni) pentru a se trece la locuire fără risc de îmbolnăvire. În acest fel, din timpul de execuție se poate pierde foarte mult.

Pentru a recupera aceste pierderi trebuie accelerată execuția și singura metodă pentru aceasta este o bună organizare legată de creșterea numărului de muncitori pe șantier. Această amplificare are însă limite care au apărut limpede constructorilor noștri. Pe lîngă aceste dezavantaje trebuie adăugată necesitatea consumului de lemn pentru cofraje, schele etc. Și se știe că lemnul este un material deficitar.

S-a ajuns repede la concluzia că din această situație dificilă nu se poate ieși decît schimbînd radical procedeele de execuție. Această schimbare trebuie să se producă atît în domeniul muncii pe șantier, cît și în cadrul procesului utilizării materialelor și punerii lor în operă. Cu alte cuvinte, în cadrul procesului tehnologic în producția de clădiri.

Experiența a dus la concluzia că dezavantajele datorite procedeelor umede pot fi evitate prin întrebuițarea unor de piese de construcție mari, complet uscate înainte de punerea lor în operă și îmbinate între ele prin sisteme care să necesite cantități foarte mici de apă. Pentru evitarea dificultăților datorite condițiilor climatice trebuie redus la minimum timpul de execuție în aer liber (pe șantier).

Prin utilizarea pieselor mari, fabricate în uzină, sub forma de panouri, se obțin mari avantaje față de mijloacele de construcție tradiționale. Aceste avantaje constau în economia de manoperă de șantier și deci în viteză mai mare de execuție, în eliberarea față de servitutea impusă de factorii climatici și într-o economie substanțială de mîna de lucru calificată.

Datorită acestor avantaje, procedeul a fost adoptat de majoritatea țărilor socialiste, în frunte cu U.R.S.S., care a început să-l aplice încă din 1945. La noi în țară, primul bloc experimental cu parter și 3 etaje cuprinzînd 40 de apartamente a fost realizat în 1956 în București pe șoseaua Giurgiului.

Studiile și cercetările făcute de atunci, atît în laborator, cît și pe șantierele experimentale, au permis punerea la punct a sistemului constructiv și a tehnologiei de execuție și realizarea unui număr mare de apartamente cu acest sistem.

S-a produs chiar o întrecere între proiectanții a trei institute de proiectare centrale pentru realizări după acest sistem.

Astfel s-au realizat în capitală blocuri cu panouri mari după proiectele I.P.C.M.C. și după proiectele I.P.B., iar la Brașov și Iași s-au realizat o serie de blocuri cu panouri mari după proiectele întocmite de I.S.C.A.S.

Studiile recente elaborate de I.N.C.E.R.C. au ajuns la concluzia că pentru a se atinge în 1965 cifrele prevăzute în documentele Congresului al III-lea al P.M.R. și pentru a se păstra mai departe acest ritm este necesar ca procentul de construcții cu panouri mari să se ridice în anul 1965 la minimum 50%, păstrîndu-se mai departe în jurul acestei cifre.

În cele ce urmează se arată care ar fi, din punct de vedere urbanistic, căile principale pentru această soluționare, cu mijloacele ce ne stau azi la dispoziție și în concluzie, care sînt căile ce se propun pentru ameliorarea acestor mijloace.

Construcția din panouri mari, așa cum se practică azi la noi, constă în asamblarea unor piese cu suprafață mare și grosime relativ mică. Aceste panouri formează atît pereții exteriori și interiori, cît și planșeul. Ele se asamblează și se monolitizează prin îmbinări rigide pe conturul panourilor sau concentrate în colțuri, astfel încît să formeze o construcție indeformabilă, capabilă să reziste la solicitările verticale sau orizontale datorite vîntului sau cutremurelor.

Această caracteristică constructivă duce la posibilitatea utilizării procedeului pe tot întinsul țării.

O altă caracteristică importantă a procedeului este necesitatea existenței unei industrii de prefabricate. Preferința în această privință se îndreaptă spre utilizarea de hale închise și încălzite care permit fabricarea în tot timpul anului. Dar aceste hale necesită investiții inițiale ridicate și în consecință s-a propus, pentru reducerea costului, organizarea producției pe poligoane de prefabricate. Înființarea unor asemenea poligoane este economică justificată de necesitatea de a se construi prin acest procedeu minimum 500 de apartamente pe an, timp de 3—4 ani.

Din calculele tehnico-economice făcute cu privire la distanța maximă de transport admisibilă de la poligon la șantier rezultă că aceasta nu poate depăși 30 km.

O altă caracteristică a procedeului este greutatea relativ mare a pieselor de construcție principale, panouri de pereți și de planșee, și relativa lor fragilitate. În stadiul actual, panourile exterioare reprezintă, de exemplu, o greutate de cca. 5 tone. Este deci neapărat necesară utilizarea unor macarale grele pentru montarea panourilor.

Problema ridicării panourilor pentru blocurile cu 5 niveluri a căror lățime nu trece de 13 m a fost rezolvată prin utilizarea macaralei portal (inginer Roth), la care calea de rulare este destul de ușor de instalat de o parte și de alta a clădirii.

Pentru înălțimi mai mari de 5 niveluri se întrebuițază macarale turn cu cale de rulare pe o singură parte a clădirii. Aceste tipuri de macara prezintă încă unele dezavantaje în exploatare, cum sînt: costul ridicat al căii de rulare și balansul pronunțat al pieselor, care duce la întîrzieri în montare.

Una dintre inovațiile cele mai interesante este macaraua reversibilă, cu calea de rulare chiar pe clădire putînd ridica 5,6 t, care dezleagă macaraua de servitutea căii de rulare așezată pe pămînt, legată deci de relief și de rezistența terenului. Această macara, care se mișcă pe planșeul clădirii are totuși încă o serie de lipsuri, cum sînt: necesitatea unei lungimi minime de 70 m a blocului, necesitatea de a se aștepta monolitizarea construcției etajului care susține calea de rulare, necesitatea unei anumite lățimi a clădirii, timpi morți rezultați din așteptarea demontării și remontării macaralei la fiecare etaj etc.

În stadiul actual al tehnicii de construcție din panouri mari, în țara noastră, din punct de vedere urbanistic, apar o serie de probleme de a căror soluționare rațională depinde reușita deplină a acestui procedeu. Pe scurt, aceste probleme pot fi enunțate astfel:

— Înființarea unor fabrici de prefabricate și, în alte cazuri, a unor poligoane bine utilizate.

— Asigurarea unui deșeu pentru produsele acestor fabrici în ansambluri mari de locuințe amplasate în apropierea lor, pe teren plan și orizontal.

— Posibilitatea ușoară de transport de la fabrică la șantier a panourilor.

Problemele urbanistice legate de înființarea unei industrii sînt cunoscute: probleme de amplasament, legate de felul producției, nocivități, transportul materiei prime, transportul produselor finite, legătura industriei cu orașul și altele.

Fabrica de panouri mari sau poligonul este o industrie care necesită o chibzuință deosebită în alegerea amplasamentului. Se fabrică piese grele și necesită o manipulare atentă și un transport delicat; este deci de evitat pe cît posibil un număr mare de manipulări (încărcări și descărcări). Acesta este un detaliu important în alegerea amplasamentului în teritoriu, legarea de calea ferată, drumuri etc. Cea mai importantă problemă în această ordine de idei este însă problema deșeuului.

O « fabrică de case » definitivă, pentru a-și justifica existența, are nevoie să-i fie asigurată o desfacere de cel puțin 2000 de apartamente anual și de puncte de desfacere nu prea depărtate (nu mult peste 70 km). Cu alte cuvinte într-o rază nu mai mare decît cea arătată trebuie să fie planificate ansambluri și cartiere de locuințe care să reprezinte anual acest volum, iar ansamblurile și cartierele respective trebuie să se preteze la construcția industrializată.

1 — Macarale folosite la execuția blocurilor din noua piață a Sălii Palatului R.P.R.

2 — Macara portal

Din cele arătate apar toate condițiile amplasamentului în teritoriu. Un exemplu este următorul: din cercetările făcute cu privire la volumul de construcții de locuințe din anii următori și la posibilitățile de satisfacere, a reieșit că în regiunea Ploiești trebuie să apară o asemenea fabrică de case, deoarece orașul Ploiești oferă toate condițiile necesare debușeului și construcției. Dar cum nu se poate aștepta aci până la construcția unei fabrici perfecționate, se va recurge la construcția unui poligon de o capacitate suficientă (minimum 500 de apartamente anual) pentru a justifica instalarea lui.

În timp ce amplasarea fabricilor de prefabricate constituie o problemă de sistematizare teritorială, amplasarea bazei de construcție (poligon) intră în categoria sistematizării de oraș. Dacă îndeplinește și condițiile de amplasare în teritoriu, o asemenea bază poate fi transformată, cu timpul, în fabrică.

Un asemenea poligon poate fi așezat și în imediată apropiere a șantierului, ba chiar și în miezul lui. Un exemplu grăitor în această privință este baza ansamblului de blocuri din panouri mari cu $p + 7$ etaje de la Grivița Ateliere din capitală. Avantajele unei asemenea așezări s-au vădit la transportul pieselor de la fabrică la clădire, transport care aci s-a făcut cu ajutorul unei monoșine. Acest fel de transport a adus economii, nu numai datorită distanței scurte, dar și prin evitarea deteriorării pieselor în timpul transportului. O asemenea așezare are totuși dezavantajul că trebuie demontată la terminarea ansamblului. Deci, pentru a fi eficientă, ea nu poate fi aplicată decât la ansambluri deosebit de mari (minimum 2000 de apartamente).

În domeniul sistematizării de detaliu trebuie arătat de la început că forma și așezarea blocurilor depind, în actualul stadiu, de mijloacele mecanice de ridicare de care dispunem.

Acestea sînt următoarele: 1. Portal ing. Roth — 2. Turn Z B 45 — 3. Turn 100 t/m — 4. M — 15 reversibilă.

Acolo unde vom avea macarale portal vom putea construi blocuri de orice lungime, dar de o lățime neîntrecînd 12 m și de o înălțime maximă de $p + 4$.

Acolo unde vom dispune de macarale Z B 45 vom putea construi și blocuri cu $p + 7$, cu condiția să existe posibilitatea creării de căi de rulare pe ambele părți ale clădirii.

Acolo unde dispunem de macarale de 100 t/m vom putea construi blocuri cu $p + 7$ cu cale de rulare pe o singură parte.

Pentru toate macaralele cu cale de rulare, fie cu șină simplă pe ambele părți, fie cu dublă cale pe ambele părți, fie cu dublă cale pe o singură parte, așezarea blocurilor, pentru a realiza eficiența cerută, va trebui să țină seama de posibilitățile ușoare de așezare a căilor (teren orizontal și plan, spațiu suficient de manevră).

Este evident că așezarea blocurilor paralel și de o parte și de alta a unei linii de macara va fi mai avantajoasă decât așezarea în așa fel încît să necesite pentru linia de macara curbe, demontări etc.

Desigur că, în acest sens, o eficiență maximă se realizează prin așezarea în șir lung a blocurilor. O asemenea așezare poate duce însă la un aspect pronunțat de monotonie.

Utilizarea macaralei M-15 nu este legată de o anumită așezare a construcțiilor. Este necesar însă ca acestea să aibă o lungime minimă de 70 m și o lățime de cca. 10 m.

Aspectul de monotonie de care s-a vorbit se poate datora, nu numai așezării blocurilor în șir, ci și repetării în prea multe exemplare a aceluiași motive de fațadă.

Deoarece orice schimbare de sortiment este condiționată de schimbarea tiparelor, ceea ce ar atrage pierderea avantajelor esențiale ale procedurii, nu ne putem gândi la o variație esențială în plastica exterioară. O variație se poate obține cu ajutorul culorii sau prin schimbarea texturii suprafeței exterioare; dar culoarea poate păli și schimbările în textură atrag costuri suplimentare.

Un mijloc mai eficace este schimbarea în poziția unor detalii (balcoane, stilpi); un exemplu destul de reușit în această privință este alternarea poziției balcoanelor de la un bloc la altul în ansamblul din panouri mari « Grivița Roșie »

din capitală. Un alt mijloc constă în realizarea sistemului de rezistență al clădirii din pereții interiori și tratarea peretelui exterior în variante de formă și culoare. În acest caz se mărește însă numărul panourilor tip.

Se poate, în fine, evita această monotonie prin așezarea blocurilor. Dar pentru aceasta trebuie să se producă o eliberare de servitutea căilor de macara. O primă încercare, reușită în mare măsură, este cea a I.P.B. cu macaraua M-15. Trebuie să se ducă o luptă continuă și perseverentă pentru a se perfecționa și a se mări eficiența macaralelor care nu necesită cale de rulare. De exemplu, macaralele cu pneuri și macaralele cu șenile. În felul acesta se va putea construi oriunde, chiar și « plombe ».

Cercetarea va duce poate și la altă soluție mai radicală, la suprimarea macaralei, ușurînd piesele. Acest lucru este posibil dacă se schimbă felul materialului din care se confecționează azi panourile. În locul betonului greu să se folosească pentru pereții interiori materiale ușoare, dar tot așa de izo-lante. În locul materialelor utilizate azi pentru panourile exterioare, materialele plastice (stiropor etc.) într-o armătură rezistentă și ușoară. Schimbarea aceasta poate fi posibilă și dacă se reconsideră necesitatea unei durabilități de sute de ani pentru construcția locuințelor generației noastre, locuințe de un tip care într-un viitor destul de apropiat poate fi depășit. Se ajunge astfel la o problemă care trebuie considerată crucială în urbanism, problema timpului cît este necesar să dureze o clădire. Aceasta este însă o problemă care merită un studiu separat.

